

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

6, 7, 8. SINIF TÜRKÇE ÇALIŞMA KİTAPLARINDAKİ DİLBİLGİSİ
SORULARI VE KAZANIMLARININ YENİLENMİŞ BLOOM
TAKSONOMİSİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
DUYGU EROĞLU

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. TÜLAY KUZU

ANKARA –2013

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

6, 7, 8. SINIF TÜRKÇE ÇALIŞMA KİTAPLARINDAKİ DİLBİLGİSİ
SORULARI VE KAZANIMLARININ YENİLENMİŞ BLOOM
TAKSONOMİSİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
DUYGU EROĞLU

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç.Dr. TÜLAY KUZU

ANKARA –2013

Duygu EROĞLU tarafından hazırlanan "6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Dilbilgisi Soruları Ve Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi" adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Kabul (sınav) Tarihi:...../...../2013

(Jüri Üyesinin Unvanı, Adı-Soyadı ve Kurumu):

İmzası

Jüri Üyesi : Yrd. Doç.Dr. Tülay Kuzu (Tez danışmanı-Başkent Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Nehir Sert (Başkent Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Fahri Temizyürek (Gazi Üniversitesi)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2013

Prof. Dr. Osman ALTINTAŞ

Enstitü Müdürü

İçindekiler

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
TABLolar LİSTESİ	IV
ŞEKİLLER LİSTESİ	V
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	1
1. Problem Durumu	1
1.1.Problem Cümlesi	2
2. Araştırmanın Amacı	2
2.1.Alt Amaçlar	2
3. Araştırmanın Önemi	2
4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
5. Tanımlar	3
5.1.Kazanım	3
5.2.Etkinlik	3
5.3.Öğrenci Çalışma Kitabı	4
5.4. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine İlişkin Genel Kavramlar	4
6. İlgili Araştırmalar	5
BÖLÜM II	11
KURAMSAL ÇERÇEVE	11
I. Dil, Dil ve Dilbilgisi Öğretimi	11
1.1. Dil	11
1.2. Dil Bilgisi Nedir?	11
1. 3. Dil Bilgisi Öğretim İlkeleri	13
1. 4. Dil Bilgisi Öğretimin Amaçları	14
1.5. Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisinin Özel Amaçları (6, 7, 8. Sınıflar)	16

1. 6. Dil Bilgisi Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar.....	17
1.7. Dil Bilgisi Öğretimde Öğretmenin Rolü.....	18
1.8. Ders Kitaplarının Yeri Ve Etkinlik Kullanımı	19
2. Soru Düzeyleri ve Taksonomiler	22
2.1.Tam Öğrenme	25
2.2. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi	26
2.2.1.Duyuşsal Alan (Affective Domain)	26
2.2.2.Devinimsel Alan (Psychomotor Domain).....	26
2.2.3. Bilişsel Alan (Cognitive Domain).....	27
2.3. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi	30
2.4. Orijinal Taksonomi.....	32
2.5. Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Boyutları	36
BÖLÜM III.....	44
1. YÖNTEM	44
1.1. Araştırma Modeli.....	44
1.2. Çalışma Grubu	44
1.3. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları	45
1.4. Verilerin Analizi.....	45
BÖLÜM IV	47
1. BULGULAR VE YORUM.....	47
1.1. MEB (2012) 6, 7 ve 8. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Ünitelendirilmiş Yıllık Plandaki Dil Bilgisi Kazanımlarının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespiti	47
1.2. MEB (2012) 6-7 Ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabı Dil Bilgisi Sorularının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespiti.....	55
1.3. MEB (2012) 6, 7 ve 8. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Ünitelendirilmiş Yıllık Plandaki Dil Bilgisi Kazanımlarının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespitine İlişkin Grafikler, Tablolar ve Yorumları	74

1.4. MEB (2012) 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabı Dil Bilgisi Sorularının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespitine İlişkin Grafikler, Tablolar ve Yorumları	85
BÖLÜM V	95
SONUÇ VE ÖNERİLER	95
1. Sonuç	95
2. Öneriler	99
2.1. Araştırmanın Sonuçlarına Yönelik Öneriler	99
KAYNAKLAR	101
EKLER	107
EK 1	107
EK 2	129

ÖNSÖZ

Dünyayı keşfetmeye başladığım işlem öncesi dönem, benim için bir keşif sorusundan oluşmaktaydı: “Bu yey?” (Bu ne?) Her şeyi bildiğini sandığım bütün büyüklerimi bu soru ile bıkırtmışım. Bu yey’e verilen cevabı “peki o yey?” takip etmiş. Çünkü, benim için öğrenme sorduğum sorulara aldığım cevaplarla başlamış. Peki sadece benim için mi? ... Elbette hayır. İşlem öncesi dönemde, devresel döngüsel tepki ile birleşen bu soru sorma eğilimi insandaki öğrenme arzusunun en somut kanıtıdır. İnsan bilmediğini öğrenmek ister. Kafasındaki sorulara cevaplar arar. İsteddiği doyurucu cevaplara ulaşması için de etkili sorular sorabilmesi gerekmektedir. Sorulan soruların öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi için üst düzey bilişsel becerileri harekete geçirmesi gerekmektedir. Dil ve dilin kurallarını öğrenmede başlangıçta sosyal öğrenme yeterli olmaktadır. Ancak, dil bilgisinin formal çerçevede öğretimi dilde standartlaşmayı sağlamak, ulus dilini oluşturmak için zorunlu hale gelmiştir.

İşte bu zorunluluk dil bilgisi öğretiminin yeterliliğini ele alma gereksinimini doğurmuştur. Öğrencilere ana dillerine ait kurallar verilmeye başlandığında, öğrenci günlük yaşamda anlaşılır şekilde kullandığı dilin kurallarını ortaya koymada neden zorlanmaktadır? Kuralları betimlemek, örneklendirmek, ana dil kullanıcısı öğrenciye, neden zor gelmektedir? Çalışmamızda bu sorulara, öğretimin öğretmen ve öğrenci için vazgeçilmez unsurlarından olan çalışma kitaplarındaki dil bilgisi sorularının ve bunların hazırlanmasında temel alınan dil bilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre bilişsel düzeylerinin tespiti; dil bilgisi kazanım ve sorularının bilişsel düzeylerinin ilişkisinin tespiti bağlamında cevap aranmaktadır.

ÖZET

MEB Yayınları (2012) 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabında yer alan dil bilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabındaki dil bilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre değerlendirilerek bilişsel alanın hangi basamağında yer aldığının belirlenmesinin hedeflendiği bu araştırmada, elde edilen bulgular ışığında mevcut durum betimlenerek yorumlanmıştır.

Araştırmada veri olarak kullanılan MEB Yayınları (2012) 6,7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dilbilgisi sorularının ve kılavuz kitaptaki dilbilgisi kazanımlarının değerlendirilmesinde nitel araştırma yöntemlerinden, betimsel analiz modeli benimsenmiş, bu nedenle belge tarama (doküman analizi) tekniği ve çalışmanın problem cümlesiyle ilgili olarak devlet okulu ve özel okullardaki Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin alınması amacıyla da görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, araştırmanın alt problemleri kapsamında frekans ve yüzde hesaplamaları ile analiz edilmiş, güvenilirliğin sağlanması için uzman görüşü ile desteklenerek değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırma sonucuna göre, Türkçe dersi 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında (MEB, 2012) yer alan dilbilgisi sorularının, %60,02'si bilişsel alanın alt düşünme basamaklarına "hatırlamak, anlamak", % 40,98'i ise, üst düzey düşünme basamaklarından uygulamak basamağına hitap etmektedir. Türkçe dersi MEB Yayınları (2012) Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı nda (6, 7, 8. Sınıf) yer alan dilbilgisi kazanımlarının, %54,7 bilişsel alanın alt düşünme basamaklarından "hatırlamak, anlamak", %45,3'ü ise üst düzey düşünme basamaklarından "uygulamak" basamağına hitap etmektedir. Yapılandırıcı yaklaşımın temel sayıltılarından olan yaparak yaşayarak öğrenme, dilbilgisi öğretiminin uygulama ağırlıklı olmasını ön görmektedir. Bu nedenle yapılan araştırma ve öğretmen görüşlerinin sonucuna göre, "uygulamak" basamağındaki dilbilgisi kazanım ve sorularına daha çok yer verilmesi etkin dilbilgisi öğretimi için daha etkili olacağı düşünülmektedir.

Bu incelemenin ve tespitler sonucundaki önerilerin alan öğretmenlerine ve alan ders ve çalışma kitabı hazırlayacak yazarlara fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

ABSTRACT

The aim of this work is determination and examination the place of the relationship between the grammar questions in MEB Publication (2012) Turkish Workbook for 6, 7, 8th Class Students and the grammar acquisitions in the Teacher's Guide Book at the cognitive domain with respect to New Bloom Taksonomi and the present situation is analyzed using the results of this work.

In the study of evaluation of the grammar questions in MEB Publication (2012) Turkish Workbook for 6, 7, 8th Class Students and the grammar acquisitions in the Teacher's Guide Book, one of the qualitative research method, Descriptive Analyze Model is performed. Therefore, the document scan technics used and related with the problem sentence the conversation method is used in order to get the opinions of the Turkish lecturers working at the schools of government and private schools. The information gathered from this research is analyzed by frequency and percentage calculations in the scope of the sub problems of the research and is commented and evaluated with the opinions of experts to provide the confidence.

With respect to the results of this study, the questions in the 6, 7, 8th Class Turkish Workbook (MEB, 2012) adress that 60,02% sub-step of cognitive domain and 40,98% upper level of cogitation steps. The grammar acquisitions from the MEB Publication (2012) Teacher's Guide Turkish Book (6, 7, 8th Class) address that "remember, understand" step from the old thinking steps of cognitive domain with a rate of 54,7% and "apply" step from the high-level thinking steps. One of the basic assumption from recognitive approximation, learn by living envisions that grammar education should empasize on applying. Because of this reason, to emphasize on the grammar acquisition and questions in applying step results in effective grammar education is thought by the result of this research and opinion of teachers.

This research and the suggestions from the results of this study is thought to be helpful for the lecturers and the writers preparing lecture book and workbook.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Tespitine Yönelik Yapılan Taksonomiler Bilişsel Düzeyin	24
Tablo 2. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne Göre Bilişsel Düzeyler, Özellikleri, Öğrenme Hedefleri, Bilisel Düzeylere Uygun Öğrenme Ürünleri İfadesi Olarak Kullanılabilecek Örnek Fiiller Ve Soru Örnekleri	28
Tablo 3. Orijinal Taksonominin Yapısı.....	32
Tablo 4. Revize Edilmiş Taksonominin Bilişsel Süreç Boyutunun Yapısı	38
Tablo 5. Araştırma Örneklemi.....	45
Tablo 6. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Dil Bilgisi Temel Kazanımlarının .	74
Tablo 7. Dil Bilgisi 6, 7, ve 8 Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans ve Yüzde Tablosu	76
Tablo 8. Dil Bilgisi 6, 7, 8. Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin Bilişsel Alan Seviyesine ve Sınıflara Göre Dağılım Frekans ve Yüzde Tablosu	79
Tablo 9. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Soruların Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı	86
Tablo 10. Dil Bilgisi 6, 7 ve 8. Sınıf Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Göre Genel Dağılımı	87
Tablo 11. 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında Yer Alan Dil Bilgisi Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans ve Yüzdelik Değerleri	89

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Tam öğrenme modelindeki başlıca değişkenler	26
Şekil 2. 12. Sınıf için The State of Minnesota's Language Arts standardının Taksonomi Tablosuna Yerleştirilmesi	40
Şekil 3. Bilişsel Süreç Boyutu	42
Şekil 4. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Dil Bilgisi Temel Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılım Frekans ve Yüzde Grafiği	75
Şekil 5. Dil Bilgisi 6, 7, 8. Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesine Göre Frekans Değerleri Grafiği	77
Şekil 6. Dil Bilgisi 6, 7, 8. Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesine Göre Yüzde Değerleri	78
Şekil 7. Dil Bilgisi Kazanımlarının 6, 7, 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin Bilişsel Alan Seviyesine ve Sınıflara Göre Dağılım Sayı ve Yüzde Genel Tablosu	81
Şekil 8. Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği	81
Şekil 9. Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değer Grafiği	82
Şekil 10. Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği	83
Şekil 11. Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değer Grafiği	84
Şekil 12. Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği	84
Şekil 13. Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değer Grafiği	85
Şekil 14. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Soruların Sınıf Seviyelerine Göre Dağılım Grafiği	86
Şekil 15. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Dil Bilgisi Soruların Bilişsel Düzey Genel Dağılım Grafiği	88
Şekil 16. Dil Bilgisi Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin Bilişsel Alan Seviyesine ve Sınıflara Göre Dağılımı Ayrıntılı Grafiği	90
Şekil 17. 6. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği	91

Şekil 18. 6. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzde Değer Grafiği.....	91
Şekil 19. 7. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği.....	92
Şekil 20. 7. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzde Değer Grafiği.....	92
Şekil 21. 8. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği.....	93
Şekil 22. 8. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzde Değer Grafiği.....	93
Şekil 23. 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında Yer Alan Dil Bilgisi Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzde Grafiği.....	94

GİRİŞ

Soru - cevap tekniği günümüzde sadece tekrarlama değil, aynı zamanda düşünmeyi sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Soru – cevap tekniğinin amaçlarının başında, öğrencilerin kişisel yorumlar yapabilme, düşüncelerini serbestçe anlatabilme ve eleştirilerde bulunabilme, başkalarının düşünce öneri ve eleştirilerine de saygı gösterebilme alışkanlığı kazanabilmelerini sağlamak gelmektedir. Bu teknik iyi kullanılırsa, öğrencilerin bireysel ayrılıklarını daima göz önünde bulundurmak şartı ile birlikte çalışma istek ve alışkanlıklarını belirli ölçüde geliştirebilir. Bu teknik, öğrencilerin toplumsal hayat ilkelerine ve kurallarına karşı duyarlı olmalarını ve belli konulara daha fazla ilgi duymalarını da sağlayabilir (Oğuzkan, 1989: 86).

Yeni soru - cevap tekniği anlayışına göre, öğretim çalışmalarında en önemli unsur soru değil, öğrencilerin verdikleri cevaplardır. Soruya, sadece öğrencilere düşünme ve düşündüklerini söyleme ortamı sağlayan bir araç olarak bakmak gerekir (Oğuzkan, 1989: 86).

Yeni soru-cevap tekniğinin amaç ve işlevleri şöyle sıralanabilir:

- 1 - Yapıcı ve üretici düşünmek için özendirici bir ortam oluşturmak,
- 2 - Öğrenme faaliyetlerine (derse-konuya) karşı ilgi uyandırmak,
- 3 - Bilgileri zihinde sistemleştirmek, analitik düşünceleri uyarmak,
- 4 - Sorun çözme tekniğinin temel kurallarını öğretmek,
- 5 - Nesnel değerlendirme yeteneğini geliştirmek,
- 6 - Öğrencinin yapacağı yeni inceleme ve çalışmalarda rehberlik etmek,
- 7 - Düşünceleri bir düzen içinde toparlayıp anlatabilme imkanı sağlamak,
- 8 - Öğrencinin faydalı sosyal ilgi ve alışkanlıklarını geliştirmek,
- 9 - Öğrencileri işbirliği halinde çalışmayı öğrenecek şekilde yetiştirmek,
- 10 - Öğrencilere grup halinde düşünebilme becerilerini kazandırmak
- 11 - Yeni değer ve tutumları cesaretlendirmek,
- 12 - Kavramları uygulamaya teşvik etmek,
- 13 - Öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerini sağlamak (Oğuzkan, 1989: 86).

Bu çalışma ile dilbilgisi öğretiminde etkin olarak kullanılan öğrenci çalışma kitabındaki etkinlik ve sorular yukarıda sayılan özellikleri taşıyor mu, bu etkinlik ve soruların bilişsel düzeylerinin dil bilgisi öğretime etkisi nasıldır? Dil bilgisi soruların ve kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre bilişsel düzeyi nedir? Bu bağlamda soru ve kazanımların bilişsel düzeyleri arasında ilişki nedir? Sorunsalına cevap aranmaktadır.

Dil bilgisi konuları, dil kurallarını ve yapısını içerdiğinden soyut konulardır. Soyut konuların öğrenciler tarafından kolayca anlaşılmasına yardımcı olacak en önemli araç etkinliklerdir. Etkinlikler yoluyla öğrenciler dil bilgisi konularını daha kolay anlayacak ve konuların işleniş sürecine aktif olarak katılabileceklerdir. 2004- 2005 eğitim-öğretim yılında pilot uygulaması yapılan ve 2006 yılında uygulanmaya başlanan Türkçe dersi öğretim programıyla birlikte içerisinde Türkçe dersinin öğrenme alanlarıyla ilgili etkinliklerin olduğu öğrenci çalışma kitapları hazırlanmıştır. Öğrenci çalışma kitaplarıyla birlikte etkinliklerin sınıf ortamına taşınması kolaylaşmıştır. Dil bilgisi öğretiminde de, öğrenci çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri uygulanmaya başlanmıştır. Dilin doğru kullanımını doğrudan ilgilendiren dil bilgisi öğretiminde, kullanılan çalışma kitapları ve bu kitaplarda yer alan dil bilgisi etkinlikleri büyük önem taşımaktadır. Elbette ki bu kitaplardaki etkinlik ve sorular üst düzey bilişsel becerileri harekete geçirecek, kalıcı öğrenmeyi sağlayacak nitelikte olmalıdır. Çalışmanın temel amacı, yaygın olarak kullanılan MEB tarafından yayınlanan öğrenci çalışma kitaplarının bu özelliği ne kadar taşıdığını betimlemektir.

Kaygusuz'un (2006), ilköğretim ikinci kademede dil bilgisi öğretimi üzerine yaptığı araştırmada dil bilgisinin soyut bilgi yığını olarak görüldüğü ve kalıcılıktan uzak bir şekilde öğretildiği ortaya konulmuş; dil bilgisi öğretiminin hedeflediği davranışların, uygulama boyutuna geçemediği sonucuna varılmıştır. Bu sorunun Türkçeye verdiği zarar göz önünde bulundurulmuş; çözüm olarak eğitim kurumlarında Türkçe dil bilgisi öğretiminin uygun yöntemlerle ve özenli uygulamalarla yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Günlük hayatta iletişim; konuşma, dinleme, okuma, yazma becerilerinin bütünleşmesi ile gerçekleşir. Bütün bu becerilerin ve dil bilgisinin bütünleştiği ders: 'Türkçe Dersi'dir. 2006 yılından bu yana Türkçe Öğretim Programında yapılan değişikliklerle Türkçe dersinde hayatilik ilkesine ağırlık verilmiş ve bütün bu becerilerin etkili gelişimi için yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunda (2005a, 2005b) öğretim süreci yapılandırmacı yaklaşımın ilkeleri doğrultusunda düzenlenmeye çalışılmıştır. "Yapılandırıcı yaklaşıma uygun Türkçe öğretiminde öğrenme; öğrencinin bilgiyi zihninde yapılandırarak yeni bilgiler üretmesi temeline dayanır. Bu nedenle öğretimden çok öğrenme üzerinde durulmaktadır" (MEB 2005a: 157). Öğrenme, öğrencinin kendi çabası ile olacağından öğrenci öğrenme-öğretme sürecinde tartışma, açıklama, sorgulama yaparak ya da bilgilerini aktararak etkin bir rol üstlenmelidir. Bu bağlamda, Türkçe öğretimi etkinlikleri öğrenme-odaklı yaklaşımın gereği olarak anlam odaklı, öğrenci özerkliğini gözetken, dil kullanımı ile beraber bilişsel süreçlerin de işletilebileceği yeterlikte 'görev' niteliği taşınmalı ve

Türkçe öğretiminde etkinlik (görev) odaklı dil öğretim yönteminin uygulamaları bulunmalıdır. Çalışma kitabında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin bilişsel düzeyi bu bağlamda üst düzey becerileri harekete geçirecek şekilde olmalıdır. Kitapta yer alan dil bilgisi etkinliklerinin bilişsel düzeylerini bilmek, etkinlikleri buna göre desteklemek ve geliştirmek konunun anlaşılmasını ve kalıcılığını sağlamaktadır. Bu da Türkçe öğretmenleri için önemli bir durumdur. Bu nedenle ortaokullarda MEB Yayınları 6, 7 ve 8. Sınıf çalışma kitabındaki dil bilgisi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelemenin, öğretmen kılavuz kitabındaki dilbilgisi kazanımlarının taksonomideki düzeylerinin tespit edilip karşılaştırılmasının ve tespitler sonucunda önerilerde bulunmanın alan öğretmenlerine olduğu kadar alan kitap yazarlarına da yetkin kitaplar hazırlamalarında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM I

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları, araştırma boyunca karşılaşılan güçlükler, tanımlar ve kısaltmalar üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dil Bilgisi Öğretimi, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi, Soru Sorma, Öğrenci Çalışma Kitabı, Dil Bilgisi Kazanımları ve Etkinlikleri

1. Problem Durumu

MEB Yayınları (2012) 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dil bilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabındaki dilbilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre bilişsel alan düzeylerinin tespitini amaçlayan bu araştırmada, elde edilen bulgular ışığında mevcut durum betimlenerek yorumlanmıştır.

Araştırmada veri olarak MEB Yayınları (2012) 6,7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dilbilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabındaki dilbilgisi kazanımlarının bilişsel düzeylerinin belirlenmesinde nitel yöntemlerden betimsel analiz modeli benimsenmiş, bu nedenle doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, araştırmanın alt problemleri kapsamında frekans ve yüzde hesaplamaları ile analiz edilmiş ve problemin tespiti, veri ve çıkarımların kontrolü amaçlı devlet okulları ve özel okullardaki Türkçe öğretmenleri ile standartlaştırılmış açık uçlu görüşme stratejisi ile yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Soru ve kazanımların bilişsel düzey analizlerinde uzman görüşüne başvurularak sonuçlar değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucuna göre, Türkçe dersi MEB Yayınları (2012) Türkçe Çalışma Kitabı 6, 7, 8. sınıf kitabında yer alan dilbilgisi sorularının, %60,02'si bilişsel alanın alt düşünme basamaklarından “hatırlamak, anlamak” , %40,98'i ise, üst düzey düşünme basamaklarından uygulamak basamağına hitap etmektedir. Türkçe dersi MEB Yayınları (2012) Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabında (6, 7, 8. Sınıf) yer alan dilbilgisi kazanımlarının, %54,7'si bilişsel alanın alt düşünme basamaklarından “hatırlamak, anlamak”, %45,3'ü ise üst düzey düşünme basamaklarından “uygulamak” basamağına aittir. Yapılandırıcı yaklaşımın temel sayıltılarından olan yaparak yaşayarak öğrenme, dilbilgisi öğretiminin uygulama ağırlıklı olmasını ön görmektedir. Bu nedenle, yapılan araştırma ve öğretmen görüşleri sonucunda

“uygulamak” basamağındaki dilbilgisi kazanım ve sorularına daha çok yer verilmesi etkin dilbilgisi öğretimi için daha etkili olacağı düşünülmektedir.

1.1.Problem Cümlesi

6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında (MEB, 2012) yer alan dil bilgisi soruları ve öğretmen kılavuz kitabındaki dilbilgisi kazanımları Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilişsel alanının hangi basamağında yer almaktadır?

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında (MEB, 2012) yer alan dil bilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan dilbilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’nin bilişsel alan basamaklarına göre dağılımının tespiti amaçlanmaktadır.

2.1.Alt Amaçlar

1. Öğrenci çalışma kitabında yer alan dil bilgisi sorularının Türkçe öğretim programında belirlenmiş olan kazanımlara uygun mudur?
2. Dil bilgisi sorularının taksonomideki bilişsel düzey basamaklarına dağılımı nasıldır?
3. Dil bilgisi sorularının taksonomideki üst bilişsel süreçlere uygunluk derecesi nedir?
4. Öğretmen kılavuz kitabındaki dilbilgisi kazanımlarının taksonomideki düzeyleri nedir?
5. Mevcut çalışmalarda Türkçe dilbilgisi sorularının içeriği ele alınmış mıdır?

3. Araştırmanın Önemi

Dil bilgisi öğretimi doğru anlatım ve doğru anlama açısından oldukça önemlidir (Sağır, 2002: 25). Dil bilgisi öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak öğrencinin aktif olması gerekir. Dil bilgisi konuları öğrenilirken öğretmenin etkin olduğu, düz anlatıma dayalı bir öğretim sisteminin benimsenmesi dersin sıkıcı olmasına, öğrencinin ders içinde pasif durumda kalmasına ve öğrencinin ezberci bir yaklaşım içerisine girmesine sebep olabilmektedir. Dil bilgisi öğretimi, dil bilgisini öğrencinin yaşamına sokan nitelikte olmalıdır (Karadüz, 2007: 288; Özbay, 2007: 153). Bu nedenle öğrencinin derse etkin olarak katılımının sağlanması gerekmektedir.

Dil bilgisi öğretiminde farklı materyaller kullanılarak öğrencilerin derslere aktif olarak katılması sağlanabilir. Teknolojik gelişmeler ışığında farklı araç gereçlerle dil bilgisi konuları ele alınabilir. Ancak, hiçbir materyal ders kitapları kadar kolay ulaşılır, ekonomik ve kullanımı kolay değildir. Bu açıdan ders kitapları dil bilgisi öğretiminde önemli bir yer tutar. Bu noktada öğrenci çalışma kitapları devreye girmektedir. Öğrenci çalışma kitaplarında yer alan soruların üst bilişsel düzeyleri harekete geçirecek böylece kalıcı öğrenmeyi sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir. Çalışma kitaplarındaki dil bilgisi sorularını yapan öğrenci, konuyu bilgi düzeyinde ezberlemek yerine kalıcı olarak öğrenmeli, sınıf içinde yapılan dil bilgisi çalışmalarına etkin olarak katılmalı “uygulamak” düzeyine ulaşabilmelidir. Ancak, tüm bunların gerçekleşebilmesi için dil bilgisi soru ve etkinliklerinin amaca hizmet eder nitelikte üst düzey bilişsel becerileri harekete geçirecek şekilde hazırlanmış olması gerekmektedir. Dil bilgisi soru ve etkinliklerinin öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini ortaya koyacak nitelikte olması ve aynı zamanda Türkçe öğretim programında yer alan kazanımlara uygun olarak hazırlanması dil bilgisi öğretimi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu sebepler göz önüne alındığında bu çalışmanın, öğrenci çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi sorularının bilişsel düzeylerini belirlemek alan dersi öğretmenlerine, ders kitabı yazarlarına ışık tutacağı; bu konuda yapılacak olan başka çalışmalara ve Türkçe öğretimi alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2011-2012 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtımı yapılan 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarıyla; Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

5. Tanımlar

5.1.Kazanım

Öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları ifade etmektedir (MEB, 2006: 8).

5.2.Etkinlik

İlgili öğretim programlarında yer alan kazanımların hayata geçirilmesi ve hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için hazırlanan (MEB, 2006: 8);

çocukların, kendi amaç ve gereksinimlerine uygun geldiği için isteyerek katıldıkları herhangi bir öğrenme durumudur (www.tdk.gov.tr, 2012).

5.3.Öğrenci Çalışma Kitabı

İlgili öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak ve öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, cd, dvd gibi ek materyalleri kapsayan kitaplardır (Özbay, 2006: 171).

5.4. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine İlişkin Genel Kavramlar

Taksonomi: Eğitimde davranışsal amaçların (hedef davranışların) birbirinin ön koşulu olacak biçimde basitten karmaşığa, somuttan soyuta, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene, doğru aşamalı olarak dizilmesine denir (Sözen, 200: 48).

Bilişsel Alan: Bilgiyi ve bilgiden doğan zihinsel yetenekler ile becerileri kapsar (Tekin, 2003:184). Bu zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği alandır (Demirel, 2000: 112).

Üst Düzey Düşünme Basamakları: Bloom'un bilişsel alan basamaklarından “analiz, sentez ve değerlendirmek” basamaklarını ifade eder. Alt Düzey Düşünme Basamakları: Bloom'un bilişsel alan basamaklarından “hatırlamak, anlamak ve uygulamak” basamaklarını ifade eder.

Alt Düzey Soru: Bloom'un bilişsel alan basamaklarından “hatırlamak, anlamak ve uygulamak” basamaklarına ait hedef davranışları ölçmeye yönelik sorulardır.

Üst Düzey Soru: Bloom'un bilişsel alan basamaklarından “analiz yapmak, değerlendirmek ve sentez yapmak (yaratmak) “basamaklarına ait hedef davranışları ölçmeye yönelik sorulardır.

Hatırlama (Bilgi) Sorusu: Terimlerin, olguların, yöntem ve süreçlerin, temel kavramların ve ilkelerin hatırlanıp hatırlanmadığını ölçmeyi amaçlayan sorulardır. Bilişsel alanın alt düşünme düzeylerinin, ilk basamağına ilişkin sorulardır.

Kavrama (Anlama) Sorusu: Olgu ve ilkeleri kavrama, sözlü verileri yorumlama, sema ve grafikleri yorumlama, sözlü verileri matematiksel formüllere dönüştürme, yöntemleri ve yapıları açıklama becerilerini ölçmeyi amaçlayan sorulardır. *Yanıltıcı Kavrama Sorusu:* Kavrama düzeyinde gibi görünen ama cevabı her zaman ders kitabında yer alan ya da öğretmen tarafından derste üzerine basa basa kazandırılmaya çalışılan sorulardır (Şimsek, 2008a: 6).

Uygulama Sorusu: Kavram ve ilkeleri, yasa ve kuramları uygulamalı ortamlara uygulama, matematik problemlerini çözme, sema ve grafik oluşturma, bir yöntem ya da yapının doğru kullanımını sergileme becerilerini ölçmeyi amaçlayan sorulardır.

Analiz Sorusu: Belirtilmeyen görüşlerin, sorgulamadaki mantıksal hataların farkına varma, olgularla çıkarımlar arasında ayırım yapma, veriler arasındaki ilişkiyi değerlendirme bir çalışmanın (sanat eseri, müzik, yazı) yapısını inceleme becerilerini ölçmeyi amaçlayan sorulardır.

Değerlendirme Sorusu: Metnin mantıksal yapısını yargılama, bir çalışmanın (sanat, müzik, yazı) değerini dış ölçütlere göre yargılama, bir çalışmanın (sanat, müzik, yazı) değerini iç ölçütlere göre yargılama becerilerini ölçmeyi amaçlayan sorulardır.

Sentez Sorusu: İyi organize edilmiş bir konuşma yapma, yazı yazma, yaratıcılık özelliği taşıyan bir kısa öykü yazma (şiir, müzik) deneyler için ve nesneleri sınıflamak üzere plan hazırlama becerilerini ölçmeyi amaçlayan sorulardır.

6. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında, dil bilgisi öğretimi ve öğrenci ders ve çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi bölümleri ile ilgili olarak yapılan çalışmalar özetlenmiştir. Araştırmanın bazı bölümlerinde bu araştırmalardan yararlanılmış ve yeri geldikçe bu araştırmalar ile ilgili detaylı bilgiler sunulmuştur.

Aydın (1999), öğretmenlerin ortaokullarda dil bilgisi üzerine görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasında, öğretmenlere dil bilgisinin Türkçe dersleri içindeki yeri, dil bilgisinin öğretilme nedenleri ve öğretmenlerin bu konudaki diğer görüşlerini bir sormaca yoluyla sormuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerin genel olarak dil bilgisi öğretimini destekledikleri, ancak dil bilgisi öğretimi 'çağdaş' ya da 'uygulamaya yönelik' bulmadıkları; ayrıca öğretmenlerin dil bilgisi öğretimi için zamanın azlığından yakındıkları saptanmıştır.

Öztürk (2003), ilköğretim ikinci kademe Türkçe kitaplarının dil bilgisi bölümlerini değerlendirdiği çalışmasında 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarını incelemiş; araştırma sonucunda Türkçe ders kitaplarında bilimsel geçerliliğini yitirmiş birtakım bilgilerin kullanıldığını, dil bilgisi konularını anlatırken kullanılan örneklerin tespitinde dikkatli olunmadığını belirlemiştir.

Daloğlu (2005), ilköğretim okullarında okutulan Türkçe ders kitaplarının fizikî yapı ve bölümleri ile dil bilgisi konularının yeterliliklerini incelediği çalışmasında üç farklı

yayınevine ait toplam dokuz ders kitabını değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda dil bilgisi öğretimiyle ilgili olarak kitaplarda biçim bilgisine geniş yer verildiği, ses bilgisi, anlam bilgisi ve söz diziminin yüzeysel ele alındığı; kitapların geleneksel dil bilgisi anlayışıyla yazıldığı; terimler açısından bir terim birliği içerisinde olunmadığı; dil bilgisi konusunda yapılan sınıflandırmaların yetersiz olduğu; dil bilgisi konularının işleniş sırasının ders kitaplarına göre farklılık gösterdiği; incelenen ders kitapları arasında dil bilgisi konularında yaklaşım farkı olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak ders kitaplarının fizikî yapı ve bölümleri ile dil bilgisi konuları bakımından yeterli düzeyde olmadığı belirlenmiştir.

Arıcı (2005), ilköğretim okullarında dil bilgisi öğretimi üzerine öğretmen görüşlerinin nasıl olduğunu belirlemek amacıyla hazırladığı çalışmada Erzurum ilinde görev yapan otuz öğretmene anket uygulamıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin çoğunluğunun (%60) dil bilgisi becerilerinin yeterli olmadığı, öğretmenlerin çoğunluğunun (%60) Türkçe ders kitaplarını dil bilgisi etkinliği açısından “yetersiz” bulduğu, öğretmenlerin dil bilgisi etkinliklerine yeterince zaman ayırmadıkları, öğrencilerin Türkçe dersinde dil bilgisi etkinliklerini orta düzeyde sevdikleri (%17) belirlenmiştir.

İşcan ve Kolukısa (2005), ilköğretim ikinci kademede dil bilgisi öğretiminin durumu ve karşılaşılan sorunları belirleyerek çözüm önerileri geliştirdikleri çalışmalarında dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunları, kuralların ezberletilmesi; bağımsız bir ders olarak okutulması; kuralların veriliş amaçlarının söylenmemesi; imlâ kuralları verilirken anlatımın kuraldan uygulamaya yönelik olması; dil bilgisi öğretiminde kuralların genellikle sözcükten, sözcük gruplarından hareketle anlatılması; dil bilgisi öğretiminde dil bilimsel bir yaklaşım olmaması; materyal eksikliği; terim karmaşası ve dilbilgisi öğelerinin işlevsel olarak anlatılmaması, şeklinde sıralamışlardır.

Karadüz (2006), Türkçe kitaplarının dil bilgisi bölümlerinin ve dil bilgisi kitaplarının öğreticilik kavramı açısından değerlendirildiği çalışmasında öğretmen görüşlerine başvurmuş ve söz konusu kitapları incelemiştir. Çalışmada uygulanan anket sonucunda öğretmenler, dil bilgisi konularını içeren kitaplarda tanım ve terimlerin ağırlıkta olduğunu; öğrencilerin dil becerilerini desteklemeye yönelik etkinlik ve uygulamalara yeterince yer verilmediğini; kitaplarda yer alan kavramlarla resimlerin öğrenciler için sayıca yetersiz olduğunu ve öğretici olmadığı belirtmişlerdir. Araştırmacı tarafından incelenen kitaplarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Tunçel (2006), çalışmasında Almanya ve Türkiye’de ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin dil bilgisi derslerinde ne kadar sıfatla ve hangi sıfatlarla karşılaştıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Almanca “Praxis Sprache 5 Ausgabe A” ve Türkçe

“İlköğretim Türkçe 5” ders kitaplarını incelemiş, araştırma sonucunda Almanca ders kitabında 409, Türkçe ders kitabında ise 216 sıfat olduğunu belirlemiştir. Buradan hareketle Türk çocukların sıfatları öğrenmeyi ertelediği; Türk öğrencilerin Alman öğrencilere göre ana dillerini kullanmada eksik kaldıklarını ifade etmiştir.

Erdem (2007), çalışmasında öğretmen görüşlerine göre ilköğretim II. kademede dil bilgisi öğretiminin sorunları ve bu sorunlara öğretmenlerin çözüm önerilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu çalışma sonucunda öğretmenlerin dil bilgisi öğretiminde en çok kullandıkları ders materyalinin ders kitapları olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin dil bilgisi öğretiminde en çok sorun olarak gördükleri konuların, ders kitapları dışında kaynak eser olamayışı; ÖSYM tarafından yapılan sınavlar ile okullarda yapılan sınavların yapısal farklılığı; imla birliği amacına hizmet edecek bir referans kaynağın olmayışı; alanla ilgili kitaplarda farklı terimler kullanılması, olduğu tespit edilmiştir.

Odabaşı (2007), çalışmasında öğretmen görüşlerine göre 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı etkinliklerinin kazanımları gerçekleştirme düzeyini incelemiş ve dil bilgisi öğretimi açısından şu sonuçlara ulaşmıştır: 2006 Türkçe dersi öğretim programıyla birlikte dil bilgisi ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmamış, dört temel dil alanının içinde sezdirilerek verilmesi benimsenmiştir. Ancak öğretmenlerin çoğunluğunun dil bilgisi ile ilgili etkinliklerin yeterliliğine ilişkin yaklaşımlarının olumsuz olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler dil bilgisi kurallarına yönelik etkinlikler düzenlediklerini dile getirmişlerdir.

İşcan (2007), dil bilgisi öğretiminin kuralları ezberletmekten çok günlük hayatta etkili, doğru ve rahat kullanılabilmesi gerektiğini savunan çalışmasında geleneksel dil bilgisi öğretiminin yerine dil bilgisinin işlevsel yönlerinin ön plana çıkarılması gerektiğini belirtmiş; örnekler vererek değerlendirmelerde bulunmuştur.

Demirkol (2007) ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi terimleri üzerine yaptığı çalışmada örnekleme almış olduğu Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi terimlerini, bunlar arasındaki farklılıkları incelemiş; Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi terimleri ile Zeynep Korkmaz’ın Gramer Terimleri Sözlüğü’ndeki dil bilgisi terimlerini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında ve ders müfredatına göre Prof. Dr. Zeynep Korkmaz’ın Gramer Terimleri Sözlüğü’nde konuyla ilgili olarak 233 dil bilgisi terimi tespit edilmiştir. Gramer Terimleri Sözlüğü’nde ve Türkçe ders kitaplarında aynı olan 31 dil bilgisi teriminin olduğu sonucuna varılmıştır.

Erdoğan (2007), ilköğretim üçüncü sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz ve öğrenci çalışma kitaplarının yapılandırmacı yaklaşıma uygunluğunu incelediği çalışmasında incelenen öğrenci çalışma kitabı; günlük hayat ve diğer derslerle ilişki kurmayı sağlayacak ve bireysel

farklılıklara yönelik etkinlikler bakımından yeterli; öğrencileri derse hazırlayıcı ve ön bilgilerini ortaya çıkarıcı ve öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler açısından kısmen yeterli; öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirme ve öğrencileri grup çalışmasına yöneltme bakımından yetersiz bulunmuştur.

İtmeç (2008), çalışmasında altıncı sınıf Türkçe dersi öğretim programının dil bilgisi öğrenme alanını altıncı sınıf Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirmeyi amaçladığı çalışmasında öğretmenlerin Türkçe öğretim programında yer alan dil bilgisi alanına ait kazanımların öğrencilerin dil gelişimine uygun olduğu görüşüne sahip oldukları sonucuna varmıştır. Ayrıca öğretmenlerin büyük bir kısmı Türkçe ders ve çalışma kitaplarını programdaki dil bilgisi alanına uygun bulmuştur. En fazla tercih edilen materyalin de ders kitabı olduğu tespit edilmiştir.

Şahin (2008), çalışmasında ilköğretim birinci sınıf Türkçe ders, öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarını öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirmiştir. Yapılan incelemeler sonunda, öğretmenlerin genel olarak ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı hakkında “evet” ve “kısmen” düzeyinde olumlu görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca öğrenci çalışma kitabının görsel öğeler bakımından yeterince desteklenmediğini tespit edilmiştir.

Durukan (2008) Türkçe dersi öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarının ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programının hedeflerini karşılayıp karşılamama durumunu belirlemeyi amaçladığı çalışmasında üç farklı yayınevine ait ilköğretim 7. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler ile öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan soru, yönlendirme ve ek etkinlikleri Türkçe dersi öğretim programında yer alan okuma, yazma, konuşma, dinleme/izleme ve dil bilgisi öğrenme alanlarının hedef ve kazanımları açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda dil bilgisi açısından bütün hedef ve kazanımlara yönelik etkinlikleri içermeleri açısından öğrenci çalışma kitaplarının programın dil bilgisi hedef ve kazanımlarını niceliksel olarak karşılayabildiği; üç kitapta da dil bilgisine yönelik etkinliklerin, kuralları sezdirmeye veya öğrenilen kuralların tekrarlanıp uygulanmasına dayandığı; fakat etkinliklerde kuralları sezdirmekten çok, öğrenilenler üzerine alıştırmaya ağırlık verildiği; kitaplardaki dil bilgisi etkinliklerinin programda belirlenen 7. sınıf dil bilgisi konularının sıralamasına dikkat edilerek hazırlandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çeçen ve Aytaş (2008) metne dayalı dil bilgisi öğretiminin, öğrencilerin dil bilgisi başarılarını nasıl etkilediğini ve bu yöntemle geleneksel yöntem arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemeye yönelik ön test ve son teste dayalı deney ve kontrol gruplu bir çalışma

yapmışlardır. Araştırma sonucunda, metne dayalı dil bilgisi öğretiminin, öğrencilerin dil bilgisi becerilerini geliştirmede geleneksel yöntemle göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Derman (2008) dil bilgisi öğretiminde kullanılan metinlerin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında 7. sınıf öğrencileri üzerinde “kontrol gruplu ön test ve son test modele” dayalı deneysel bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sürecinde, belirlenen dil bilgisi konularının işlenişinde kontrol grubundaki öğrencilere ders kitabında yer alan metinlerle; Deney 1 grubundaki öğrencilere araştırmacı tarafından belirlenen, ders kitabındaki metinlere nazaran daha çok örnek içeren metinlerle; Deney 2 grubundaki öğrencilere de araştırmacı tarafından geliştirilen, dil bilgisi konusunda ders kitaplarındaki metinlere göre daha fazla örnek içeren, alıştırmalarla desteklenmiş metinlerle öğretim yapılmıştır. Çalışma sonucunda, Deney 1 ve Deney 2 gruplarındaki öğrencilerin son test puan ortalamalarının kontrol grubundaki öğrencilere göre anlamlı düzeyde artış gösterdiği belirlenmiştir.

Erdoğan ve Gök (2009), yaptıkları araştırmada Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunları, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda dil bilgisi öğretimiyle ilgili olarak, öğretmen ve öğretmen adaylarının işlenen temalarda dil bilgisi konularına yeterince yer verilmediğini düşündükleri tespit edilmiştir. Bu sonucu araştırmacılar, yeni Türkçe programındaki dil bilgisi konularının gözden geçirilmesi gerektiği şeklinde yorumlamışlardır.

Üner’in (2010), çalışmasında ilköğretim 7. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin öğrenci seviyesine uygunluğu ve uygulanabilirliğini öğretmen görüşlerine dayalı olarak tespit etmeye çalışılmıştır. Öğretmenler dil bilgisi etkinliklerinin kazanımlarla örtüştüğünü, kolaydan zora verildiğini ve uygulanabildiğini belirtmişlerdir.

Aköz ve Bulut (2010), yaptıkları araştırmada ilköğretim 5.sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerini inceleyerek, etkinliklerin programdaki dil bilgisi öğretimi anlayışına uygun olup olmadığını ve programda yer alan kazanımları karşılayıp karşılamadığını belirlemeye çalışmışlardır. Bu amaçla dört farklı yayınevine ait ilköğretim 5. sınıf Türkçe dersi çalışma kitaplarını incelemişler; dil bilgisi etkinliklerinin kitaplara göre dağılımının birbirine benzer olduğu, bazı çalışma kitaplarında bazı kazanımlara yönelik etkinlik düzenlenmediği, etkinliklerin kaynağının çoğunlukla ders kitabındaki metinler olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Ayrıca dil bilgisi konuları ilköğretim 1-5. sınıflar Türkçe dersi öğretim programında ayrı bir alan olarak ele alınmadığından dil bilgisi etkinliklerinin çoğunluğunun yazma alanında yer aldığı tespit edilmiştir.

Ünal ve Şahinci (2012), ilköğretim ikinci kademedeki dil bilgisi öğretiminin ne ölçüde gerçekleştiğine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada Türkçe öğretmenlerine ölçek formları uygulanmıştır. Araştırma sonucunda Türkçe öğretmenlerinin dil bilgisi konularının öğretilmesi konusunda olumsuz görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Bu konuda, araştırmacılar müfredatta dil bilgisine daha fazla zaman ayrılması ve etkinliklere daha çok yer verilmesi gerektiğini önerileri arasında dile getirmişlerdir.

Güven (2011), çalışmasında ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programına ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda dil bilgisi öğretimiyle ilgili olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin %75’lik bir oranı ihtilaflı konuların öğretimi konusunda sıkıntılar yaşadıklarını; %75’i dil bilgisi konuları açısından programı yetersiz gördüklerini, dil bilgisi konularına daha ayrıntılı bir şekilde yer verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca öğretmenler programın etkinliklerle desteklenmesini olumlu bulmaktadırlar.

BÖLÜM II

Bu bölümde alan yazın taraması sonucunda ulaşılan bilgiler çerçevesinde tezin kavramsal yapısı oluşturulmuştur.

KURAMSAL ÇERÇEVE

I. Dil, Dil ve Dilbilgisi Öğretimi

1.1. Dil

İnsanı diğer canlılardan ayıran, onları anlamasını sağlayan, düşünceyi yaratan iletişim aracına dil denmektedir. Alan araştırmacılarının dil tanımlarının şöyle olduğunu görmekteyiz:

Özdemir (1973: 241)'e göre, “Dil, düşüncenin aynasıdır, dilsiz düşünülemez. İnsansa salt bir dilde, ancak kendi anadilinde düşünebilir.”

Dil kültürün taşıyıcısı olduğu kadar temel, vazgeçilmez ögesidir. Millete özgü, duygu ve düşünce birliğinin oluşturduğu ortak ruh olan kültürü en iyi aktaran, taşıyan sistemde dil'dir. Türk ruhu yine ancak Türk dilinin, Türkçenin ses, söz zenginlikleri, anlam incelikleri, anlatım gücü ile yasar ve yaşatılır (Sağır, 2002:1).

Aksan (C1, 2003: 13) “Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyümlü bir varlıktır.” şeklinde açıklamıştır.

Aksoy (1975: 11) “Dil insanların düşünürlüğünden doğmuş; doğduktan sonra da düşüncelerin yaratıcısı olmuştur. Bilgilerimizi, öğrenimimizi, başkalarının düşüncelerini dil yoluyla elde ederiz. Kendi düşüncelerimiz de kafamızın içinde çalışan dilin yardımıyla oluşur; olgunlaşır. Sanki içimizden konuşarak sessiz bir dil kullanarak düşünür, yeni yeni düşüncelere ulaşırız. Ulaştığımız yeni düşünceleri yine dil biçiminde ortaya koyar, onları başkalarına ulaştırırız. Böylece sürekli olarak düşünce dili, dil de düşünceyi geliştirir durur.”

Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere dil insan için çok önemli bir araçtır. Bu aracı etkin ve doğru kullanmak ondan en iyi şekilde yararlanabilenin ön koşuludur. Dili doğru kullanmak kurallarını bilmek ve dili içselleştirmekle gerçekleşir. Bu bağlamda da devreye dil bilgisi girer.

1.2. Dil Bilgisi Nedir?

Dil bilgisi, terim anlamı olarak farklı şekillerde tanımları yapılmış bir kavramdır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Bir dilin seslerini, kelime yapılarını, kelime anlamlarını, kelime kökenlerini, cümle kuruluşlarını ve bütün bunlarla ilgili kuralları inceleyen bilime dil bilgisi denir. Dil bilgisi doğru konuşma ve yazmanın bilimsel yöntemini öğretir. Dil bilgisi konuşma ve yazma ile uğraştığı için, onun konusu hem ağız ve kulak dili hem de yazı, yani kalem ve göz dilidir (Ediskun, 1988: 65).

Dil bilgisini, bir dilin doğru yazılıp okunması ve doğru konuşulması usullerini gösteren pratik bir bilgi kolu olarak t arif eden Banguoğlu'na (1990: 19) göre gramer;

“Dili iyi kullanma sanatını öğretir. Düşünce ve duyguları daha düzgün ve tam olarak anlamamıza ve anlatmamıza yardım eder.

Gramer bilgisi sayesinde daha doğru, daha mükemmel düşünmeye de alışırız. Bu bilgi dil düzeninin koruyucusudur. ”

Dil bilgisi öğretimi, dille ilgili bilgilerin verildiği, Türkçenin anlama ve anlatma dil becerileriyle birlikte, bu alanları destekleyici, açıklayıcı ve örgütleyici öğretim etkinliklerini içerir. Dolayısıyla dil bilgisi öğretiminin diğer dil becerilerinden ayrı ele alınması düşünülemez.

Dil bilgisi doğru düşünme, doğru konuşma ve yazmaya yardımcı bir çalışma alanıdır. Dil bilgisi öğretimiyle öğrenciler, dilin imkânlarını, sınırlarını ve gizli gücünü ortaya çıkarırlar. Ana dili öğretiminde amaçlara, anlama ve anlatma etkinlikleriyle ulaşılırken bu etkinlikler, yazım, noktalama ve dil bilgisi çalışmalarıyla beslenir (Sever, 2000: 25).

Bir öğrencinin sıfat, edat veya fiilin tanımını ezbere bilmesinin ona hiçbir faydası yoktur. Önemli olan, öğrencinin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili bir şekilde şuurulu olarak kullanmayı alışkanlık hâline getirmesi, okuduğu bir metinde veya dinlediği bir konuda işlenen fikir ve duyguyu kavrayıp sezebilmesi, ondan zevk alabilmesidir (Özbay, 1997: 15).

Demirel (2002: 114), dil bilgisi öğretiminin amaçlarını kısaca üç madde hâlinde belirtmiştir. Buna göre dil bilgisi öğretimi;

1. Öğrencilerin bilinçaltı yapılarını bilinç seviyesine çıkarmayı ve bunları kullanım alanına getirmeyi,
2. Dilin işleyiş düzenini öğrencilere kavratmayı,
3. Öğrencilerin bir iletişim aracı olarak dili doğru ve etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamayı amaçlar.

Araç metnin algılanması dil bilgisel dizge ve kuralların metin üzerinde uygun şekilde gösterilmesi ile sağlanır. Metnin algılanması ve anlamlandırılması Türkçe dersinin amacının da gerçekleşmesini sağlar. Dilbilgisi kurallarını uygulamalı olarak görmek, öğrenmenin kalıcılığını artırır.

1. 3. Dil Bilgisi Öğretim İlkeleri

Dil bilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayanmalıdır. Bu amaçla dil bilgilerinin öğretiminde, kuralların verilmesinin yanında, bu kuralların kelime, cümle ve metin düzeyindeki uygulamaları amaçlanmalıdır (Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2006: 7).

Dil bilgisi dersi uygulamalarında şu üç aşamanın dikkate alınması gerekir.

1. Öğrenciye kuralın örneklerle, cümlelerle ve metinle sezdirilmesi,
2. Kuralı sezen öğrenciye kural ve tanım hakkında bilgi verilmesi,
3. Kuralı öğrenen öğrencinin öğrendiklerini beceriye dönüştürülmesinin sağlanması esastır.

Dilbilgisinin konularının araç metinle ilişkilendirerek sezdirme konusunda pek çok çalışma yapılmıştır. Erdem ve Çelik'in "*Dil Bilgisi Öğretim Yöntemi Üzerine Değerlendirmeler*" makalesinde "Dil bilgisi öğretim yöntemindeki en önemli hususlardan biri de dil bilgisinin metinlerden en azından cümlelerden hareketle öğretilmesidir. Özellikle anlama ve anlatma dil becerilerinin gelişmesinde metnin de ötesinde artık metinler arasılığın gündemde olduğu günümüzde cümle ve metin anlaşılabilirliğinin ve çözümlemelerinin artık tamamlanmış olması gerekir. Bunu da sağlayacak en önemli husus, metnin ve cümlelerin dil yapılarının çözümlenmesidir. Dil bilgisi işlevsel olarak verilmeli, kurallardan tanımlara gidilerek sonunda da öğrenci, özellikle anlatım becerilerinde dil yapılarını kullanacak düzeye getirilerek dil bilgisi öğretimi ezbercilikten uzaklaştırılarak kavranma sağlanmalıdır." sonucuna varılmıştır.

Dil bilgisi öğretimi sırasında uyulması gereken birçok ilke vardır. Dil bilgisi öğretimiyle ilgili her türlü çalışma bu temellere dayandırılmalıdır. Bunları, "dil bilgisi öğretiminin esasları" olarak adlandırmak da mümkündür. Dil bilgisi öğretiminin ana dili eğitimindeki yerini ve onunla ilişkisini gösteren bu ilkeleri başlıca şöyle sıralamak mümkündür:

1. "Dil bilgisi kuralları, sözden ve yazıdan ayrı hazır sonuçlar olarak öğretilemez, böyle bir öğretim, dil kurallarını ezberlemeye alıştıırır, uygulama gücü kazandırmaz." (Göğüş, 1978: 349)

2. “Dil bilgisi dersleri kural öğreten değil, dili kullandırarak kurallarını sezdiren; kuralı ezberleten değil, öğrencinin yaşantısına sokan bir içerikte tasarlanmalıdır.” (Karadüz, 2007: 288)
3. “Yalnız dil bilgisi kurallarının öğretilmesiyle yetinilmemeli, bunların öğrencide birer beceri ve alışkanlık durumuna gelmesi için alıştırmalar yaptırılmalıdır. Öğrencinin yazma ödevlerinde ve başka etkinliklerinde bu kurallara uyması izlenmelidir. Öğrencilerin yaptığı yanlışlar, bu kurallarla açıklanıp düzeltilmelidir.” (Göğüş, 1978: 349)
4. “Öğretimde çıkış noktası, öğrencinin karşılaştığı dil sorunları olmalıdır, başka deyişle, öğrenci hangi kuralları bilmiyorsa, bu ders konusu olmalıdır. Ancak böyle öğrencilerin öğrenme gereksinimlerine karşılık verilebilir ve onların ilgileri çekilebilir. Sorundan yola çıkış, görevsel ve fonksiyonel bir öğretim yoludur.” (Göğüş, 1978: 349-350)
5. Dil bilgisi öğretimi, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, yakından uzağa gibi öğretimin temel ilkelerine göre yapılmalıdır. Örnek metinler, çocukların yaşantılarından alınmalı, toplumun kültürel dokusuna uygun olmalı, aynı zamanda kültür de öğretilmelidir (Erdem, 2007: 24).
6. Dil bilgisi dersi, başka ana dili etkinliklerine bağlı olarak okutulmalıdır. Dil bilgisi kuralları dilde yaşar ve dilin kullanılışını düzenler. Bu niteliğiyle dil bilgisi dersi, dilin incelendiği okuma dersine ve dilin kullanıldığı anlatım etkinliğine kendiliğinden bağlıdır. Öğretmen, dil bilgisi çalışmalarını, okuma ve anlatım etkinliklerine gözlem, sorun bulma, alıştırma, uygulama ve yanlışları düzeltme yönlerinden bağlamalıdır (Göğüş, 1978: 351).

Bütün bu ilkeler doğrultusunda dil bilgisi etkinliklerinin üst düzey zihinsel becerileri harekete geçirecek düzeyde olması, araç metin ve dilbilgisi konularının tutarlılığı hem dilbilgisi kurallarını içselleştirmesi ve etkili öğretimi açısından önemlidir.

1. 4. Dil Bilgisi Öğretimin Amaçları

Dil bilgisi öğretiminin amacı, öğrencilerin belli bir süre içerisinde, hazır bulunuşluk düzeyine uygun şekilde dil gelişimini sağlaması dili kurallarına uygun bir şekilde günlük yaşamda kullanılabilmesini sağlamaktır. Başarılı dil kullanımı, çeşitli dil bilgisi yapılarını edinebilme ihtiyacını ve çeşitli iletişim çalışmalarında bunları kullanabilme ve karşısındakinin talep ettiği cevabı verebilme ile gerçekleşir. Bu yüzden öğrenciler, sadece çeşitli dil bilgisi yapılarının onlara öğretilip, öğrendiklerini kullanabilmelerine değil, aynı zamanda çeşitli gerçek kullanımlarda dil bilgisi bilgilerine başvurabilmek ve amaçladıkları söylemi oluşturabilmek için yaptıkları girişimlerinin etkilerini geri bildirim olarak alabilmek ihtiyacını duyar (Çoban, 2006:15). Bu bağlamda, daha küçük yaşlardan başlayarak öğrenime

gereksinim duymadan dili bilinç altı dil yapısı ile kullanabilen birey, bu yapıyı bilinç düzeyine çıkartmak, etkili bir iletişim kurabilmek için dilin işleyiş biçim ve düzenini kavramak ihtiyacı içerisindedir. İşte bu ihtiyacı gidermeyi amaçlayan alan dil bilgisidir

1962 tarihli Ortaokul Programında dil bilgisinin amacı şöyle belirlenmiştir: “Öğrencilere Türk dilinin konuşma, yazma ve okuma ile ilgili ana kurallarını sezdirip ana dilini kullanışta güven kazandırmak” (Göğüş, 1978:340).

1957 tarihli Lise programında ise; “Dil bilgisi... anlamın iyi kavranmasını, dolayısıyla öğrencinin kendi düşüncelerini, duygularını ve isteklerini doğru anlatma bilincine varmasını amaçlayan bir çalışma olarak anlaşılmalıdır.” denmiştir (Göğüş, 1978:340).

Milli Eğitim Bakanlığı, 1942 yılında ortaokullar için Necmettin Halil Onan tarafından yazdırılmış bulunduğu Dil bilgisi kitabı dolayısıyla okullara gönderdiği genelgede, dil bilgisi öğretiminin amacı, öğrenciye birtakım tanımlar ve kuralların öğretilmesi olmayıp, ana dilini iyi kullanmak ve gerek sözle, gerek yazı ile isteklerini doğru ve güzel anlatmak yeteneklerinin gelişmesine hizmet etmektir, şeklinde vurgulanmış yine bu genelgede: “Dil bilgisi derslerinden öğrencinin edinmesi gereken bilginin temeli, doğru cümle kuruluşunu anlamak ve sözcüklerin cümle içindeki görevlerine göre çeşitlerini ve biçimlerini (çekimlerini) tanımaktır” (Göğüş1978:340) ifadesi yer alır.

Dil öğretiminde temel amaç, bireyin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek olmalıdır. Bu amaç doğrultusunda Türkçe öğretimi programları ve Türkçe dersleri üst düzey bilişsel becerileri harekete geçirecek biçimde düzenlenmelidir. Dil öğretiminin bu amacını dil bilgisi öğretimi destekler. Dil bilgisi, cümlelerin anlam özelliklerinin, cümlelerin kuruluş özelliklerinin kavranmasına; sözcüklerin doğru anlaşılıp öğrenilmesine yardımcı olur. Dil bilgisi öğretiminin amacı, birtakım kuralları ezberletmek değil; bu kuralların işlevsel bir kullanıma dönüşmesini sağlamaktır (Erdem, 2008: 86). Bu nedenle dil bilgisi öğretiminin en temel amacı, anlama ve anlatma becerilerinin doğru olarak kullanılmasına yardımcı olmak; kişinin ana dilini doğru ve etkili kullanmasını sağlamaktır. Dil bilgisi öğretimiyle anlama ve anlatma etkinliklerinin yanında “sözcük dağarcığını zenginleştirme, sağlam cümle kurma, yazım kurallarını öğrenme ve uygulama, noktalama işaretlerini gerektiği yerde kullanma” (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2005: 86) gibi anlama ve anlatma etkinliklerini destekleyen becerilerin kazanılması da amaçlanmaktadır. 2004-2005 öğretim yılında pilot uygulaması yapılan Türkçe öğretim programında (MEB, 2006: 7) dil bilgisi öğretiminin amacı, Türkçenin yapısını oluşturan ve işleyiş kurallarını tanımlayan bilgileri edinmek, bu kuralların konuşma, yazma, dinleme, okumayla ilgili dil etkinliklerinde uygulanmasını sağlamak olarak

belirtilmiştir. Dil öğretiminde çağdaş gelişmeler doğrultusunda dil bilgisi öğretiminin amaçlarını şöyle sıralamak mümkündür (Demirel ve Şahinel, 2006: 126):

1. Öğrencilerin bilinçaltı dil yapılarını bilinç düzeyine çıkarma ve bunları kullanım durumuna getirmek,
2. Dilin işleyiş düzenini öğrencilere kavratmak,
3. Öğrencilerin bir iletişim aracı olarak dili doğru ve etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamaktır.

1.5. Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisinin Özel Amaçları (6, 7, 8. Sınıflar)

2006 yılında uygulanmaya başlanan Türkçe öğretim programında dil becerilerine ayrı ayrı yer verilerek bu becerilerin amaç ve kazanımları tablo şeklinde sunulmuştur. Amaç ve kazanımlar da sınıflara ayrılarak yazılmıştır. Buna göre Türkçe öğretimi programında (MEB, 2006) yer alan dil bilgisi öğretiminin özel amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

6. Sınıf Dil Bilgisi Amaçları

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

7. Sınıf Dil Bilgisi Amaçları

1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
2. Fiillerin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasıyla ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.

8. Sınıf Dil Bilgisi Amaçları

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
3. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme.

Türkçe öğretim programında yer alan bu amaçlar doğrultusunda kazanımlar oluşturulmuştur. Bu amaçlar ve kazanımlara uygun olarak da ders kitaplarındaki dil bilgisi bölümleri hazırlanmaktadır. Programda yer alan amaçlarla belli konularda yeterliliğe ulaşma hedeflenmektedir. Amaçlar ve buna bağlı olarak konular sınıf seviyelerine göre dağıtılmış, her sınıf düzeyinde farklı konuları kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Böylece, öğrencinin her sınıfta farklı konuları öğrenerek ilköğretimden mezun olması amaçlanmıştır.

1. 6. Dil Bilgisi Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar

İlgili alan yazında konu ile ilgili şu ortak görüşler üzerinde durulduğu görülmektedir:

İşcan ve Kolukısa'nın konu ile ilgili görüşleri (2005: 301-307) :

- a. Kuralların ezberletilmesi.
- b. Bağımsız bir ders olarak okutulması.
- c. Dil bilgisi öğretiminde kuralların verilmiş amaçlarının söylenmemesi.
- ç. İmla kuralları verilirken anlatımın kuraldan uygulamaya yönelik olması.
- d. Noktalama işaretleri üzerinde fazla durulmaması.
- e. Dil bilgisi öğretiminde kuralların genellikle sözcükten, sözcük gruplarından hareketle anlatılması.
- f. Dil bilgisi öğretiminde dil bilimsel bir yaklaşımın olmayışı.
- g. Dil bilgisi öğretiminde kullanılan materyallerin yetersizliği.
- g. Terim karmaşası.
- h. Dil bilgisi öğelerinin işlevsel olarak anlatılmaması.

Özbay'ın (2006b: 152-153), konu ile ilgili görüşleri:

1. Öğretmenler bugün dil bilgisi öğretiminde geleneksel anlayışa bağlı, yani çağdaş kuramlardan habersiz, dil bilgisini kendilerine öğretildiği ya da kitaplarda gösterildiği biçimde öğretmektedirler.
2. Ezbere dayalı bir dil bilgisi öğretimi yapılmaktadır.

3. Öğretmenler ve dil bilgisi kitapları yazarları arasındaki gerek tanım, terim, gerek sınıflandırma bakımından görüş farkları öğrencilerin kafasında karışıklık yaratmakta, ana dili öğrenimini öğrencinin gözünde zorlaştırmaktadır.
4. Dilin iyi öğrenilmemesi, konuşma ve yazmada eksikliklere neden olmaktadır.
5. Dil biliminin ortaya koyduğu yaklaşımlar, dil öğretimine ve Türkçe dil bilgisi kitaplarına yansıtılmamaktadır.
6. Dil bilgisi kitaplarında konulara ya şekil ya anlam bakımından yaklaşılmakta bu durum da çelişkilere neden olmaktadır.

Konu ile ilgili sorunların dil bilgisindeki betimleme sıkıntılarının giderilmesi ve uygun yöntem, teknik ve zengin materyal kullanımı, üst düzey bilişsel becerileri harekete geçirecek etkinlik tasarımları ile giderilmesinde görev alan araştırmacılarına ve eğitimcilere düşmektedir.

1.7. Dil Bilgisi Öğretimde Öğretmenin Rolü

Soyut kurallar olarak nitelendirilebilen dil bilgisi kurallarını somutlaştırarak anlaşılır hale getirmede en büyük rol öğretmene düşmektedir. Öğretmen uygun yöntem – tekniklerle, araç-gereçlerle dil bilgisi dersini zenginleştirip öğrenciye hayatilik ilkesine bağlı kalarak dili etkin kullanım becerisi, dil bilinci kazandırmada rehber olmalıdır.

Öğretmen öğrencilerde dil sevgisi ve bilinci oluşturmalıdır (Kavcar vd., 2005: 8). Öğrenci ana dilini niçin öğrenmesi gerektiğini bilmeli, öğrenmeye açık ve istekli olmalıdır. Ana dilini doğru kullanmanın ve korumanın bir toplum için ne kadar önemli olduğunu kavramalıdır. Öğretmen bu noktada dil bilgisinin ana dilini doğru olarak kullanma konusunda çok önemli bir araç olduğunu sezdirmelidir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretmen bilginin zihinde yapılandırılması sürecinde rehberdir. Bu yaklaşıma uygun olarak hazırlanan Türkçe öğretim programında da (MEB, 2006: 9), “...öğrenciler bütün öğretim etkinliklerine etkin olarak katılmakta, öğretmen ise bu süreç içinde öğrenciyi yönlendiren, ona yardımcı olan ve kendini geliştirmesinde yol gösteren bir rehber konumundadır.” şeklinde öğretmenin bu programdaki rolü belirtilmiştir.

Türkçe dersleri bütün dil becerilerinin birlikte kullanıldığı çok yönlü bir derstir. Türkçe öğretmeni dil bilgisi öğretiminde diğer dil becerilerini yok saymamalıdır. Çünkü dil bilgisi, sözden ve yazıdan ayrı hazır sonuçlar olarak öğretilemez (Göğüş, 1978: 349). Zaten dil bilgisi öğretiminin temel amacı diğer dil becerilerinin doğru kullanılmasına yardımcı olmak, öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmektir. Bu doğrultuda öğretmen,

dil bilgisi konularını okuma, dinleme, yazma ve konuşma etkinlikleriyle desteklemelidir. Metin okunduktan sonra öğrenilen dil bilgisi kuralları metinle ilişkilendirilebilir, öğrencilerin konuşmalarındaki dil bilgisi kurallarına aykırılıklar saptanıp dil bilgisi ile konuşma becerileri arasında bağlantı kurulabilir. Bunun yanında diğer dil becerileri de dil bilgisiyle desteklenmelidir. Türkçe öğretmeni, dört temel dil becerisinin kazanılması sürecinde hangi dil bilgisi kuralları ve dil yapılarının etkili olacağını bilmelidir (Onan, 2005: 718). Öğretmen anlama ve anlatma becerilerinde etkili olan dil bilgisi kazanımlarını tespit edebilmeli, dersinde bu kazanımlardan yararlanabilmelidir. Dil bilgisi öğretiminde kullanılan yöntemlerin konuların anlaşılmasında doğrudan etkili olduğu bir gerçektir. Öğretmen dil bilgisi öğretiminde kullanılabilecek yöntemleri bilmeli, farklı yöntemleri ders içinde uygulayabilmelidir (Özbay, 2007: 153).

Son dönemde ülkemizde geleneksel eğitim yaklaşımları terk edilerek yapılandırıcı yaklaşımı temel alan yeni öğretim programları hazırlanmıştır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre dil bilgisi öğretiminin amacı “dil ve zihinsel beceriler ile iletişim, etkileşim ve kavram geliştirme” olarak belirlenmiştir. Başka bir deyişle dil bilgisi öğretiminin amaç değil, çeşitli becerileri geliştirmek için araç olduğu kabul edilmektedir. Buna bağlı olarak da dil bilgisi öğretimi yararlı, açık, işlevsel olmalı, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmelidir (Güneş, 2009: 16).

Ders üst düzey bilişsel becere hitap edecek şekilde planlanmalı ve farklı araç gereçler kullanarak öğrencilerin dikkatini konu üzerine yoğunlaştırmalı, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler uygulamalı, çalışma kitaplarında sınıf seviyesine uygun olmayan etkinliklerde de değişiklikler yapmalı, gerekli durumlarda ek ve düzeye uygun etkinliklerle konu pekiştirmelidir.

1.8. Ders Kitaplarının Yeri Ve Etkinlik Kullanımı

Yapılan araştırmalar da öğretmenlerin en çok kullandıkları ders materyalinin ders kitapları olduğunu ortaya koymaktadır (Erdem, 2007; İtmeç, 2008). Ders kitaplarında yer alan metinler, öğrencilerin Türkçenin kurallarını sezmelerine, bu kuralları öğrenerek kendi ifadelerinde kullanmalarına yardımcı olmaktadır (Özbay, 2006: 170). 2006 yılında uygulanmaya başlayan Türkçe öğretimi programında üçlü kitap modeli benimsenmiştir (Özbay, 2006: 171). Buna göre, Türkçe dersleri için, öğrenciler ders kitabı ve çalışma kitabı; öğretmenler bu kitaplara ek olarak bir de öğretmen kılavuz kitabı kullanmaya başlamıştır. Öğretmen kılavuz kitapları, öğretmenlerin ders işleyiş süreçlerinde onlara rehberlik eden kitaplardır. Öğretmen kılavuz kitapları içinde, temalarda yer alan kazanımlar, örnek planlar,

ders kitaplarında yer alan metin örnekleri, ders kitaplarında yer almayan dinleme metinleri, çalışma kitaplarında yer almayan etkinlikler, ölçme değerlendirme formları yer almaktadır. Ayrıca bu kitaplarda, yöntem ve teknikler açıklanır, ders esnasında kullanılabilecek materyaller ve bu materyallerin nasıl kullanılacağı hakkında bilgi verilir, öğrenciyi yönlendirici açıklamalara yer verilir (Özbay, 2006: 175). Ders kitapları içinde yalnızca okuma metinleri yer almaktadır. Bu nedenle, ders kitapları doğrudan dil bilgisi öğretiminde kullanılmamaktadır. Ancak bu kitaplarda, öğrenci okuduğu metinler yoluyla Türkçenin inceliklerini görecektir, kendi yanlışlarını düzeltmeye yönelecektir. Ayrıca ders kitaplarında yer alan metinler üzerinde dil bilgisi konuları öğrenilmeden ön hazırlıklar yapılabilir, konular tekrar edilebilir. Örnek metinler üzerinde dil bilgisi kuralları buldurulabilir. Öğrenci çalışma kitaplarında ise okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi etkinlikleri yer almaktadır. Öğretim programında yer alan kazanımlara uygun olarak öğrenilenleri pekiştirme amaçlı hazırlanan unsurlar bulunmaktadır (Özbay, 2006: 173). Dil bilgisi konularının zihinde yapılandırılmasında en önemli materyal öğrenci çalışma kitaplarıdır. Bu nedenle çalışma kitaplarının hazırlanması aşamasında bazı noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri öğrenci seviyesine uygun; öğrenciyi düşünmeye, kıyaslamaya teşvik edecek; edinilen bilgiler ve eski bilgileri kullanarak yeni bilgiler edinmeye yardımcı olacak; öğrenciyi ezberden uzaklaştıracak; öğrencinin etkin olarak derse katılımını sağlayacak nitelikte hazırlanmalı; dikkat çekmek ve konunun öğretimine yardımcı olmak için fotoğraflar ve resimlerle desteklenmelidir (Özbay, 2006: 173-174). Ayrıca bir konuyla ilgili etkinlikler birden fazlaysa etkinlikler hazırlanırken basitten zora ilkesine uygun olarak hazırlanmalıdır. Etkinliklerin hazırlanmasında aşamalılık ilkesi de göz ardı edilmemelidir. Etkinlikler bir sonraki konuya da hazırlayıcı nitelikte olmalıdır.

Dil bilgisi konuları, büyük oranda öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerle sezdirilmeye, kavratılmaya ve pekiştirilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle öğrenci çalışma kitaplarının dil bilgisi öğretiminde önemi büyüktür. Etkinliklerin yapılması sırasında öğrenci etkinliğin kazanımından haberdar edilmeli neyi ne amaçla yaptığı öğrenciye sezdirilmelidir. Gerekliyse etkinlikler üst düzey bilişsel becerileri harekete geçirecek hale gelmeli, öğrenciler bu doğrultuda yönlendirilmelidir. Etkinlikler tamamlandığında dönüt ve düzeltmelerle eksiklikler öğretmen rehberliğinde giderilmelidir.

Etkinlik, Eğitim Terimleri Sözlüğü'nde "çocukların, kendi amaç ve gereksinimlerine uygun geldiği için isteyerek katıldıkları herhangi bir öğrenme durumu." şeklinde tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr, 2012).

Türkçe dersi öğretim programında (MEB, 2006: 8), etkinliklere aynı programda yer alan kazanımların hayata geçirilmesinde ve hedeflenen bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılması için yer verilmiştir. Programda yer alan etkinlikler birer öneri niteliği taşımaktadır (MEB, 2006: 8). Öğretmen dilerse bu etkinlikleri kullanmayabilmekte ya da etkinliklerin bazı bölümlerinde değişiklikler yapabilmektedir. Öğretmen kendisi de konuya uygun olarak etkinlikler hazırlayabilmektedir. Ancak yeni etkinlikler hazırlanırken ve uygulanırken bunların hangi kazanımla ilişkili olduğu belirlenmeli ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır (MEB, 2006: 8). Türkçe dersi çerçevesinde bir ders saatinde birden fazla etkinlik yapılabilir. Öğretmen bir konuyla ilgili olarak farklı etkinlikleri bir ders saatinde uygulatabilmektedir. Türkçe dersi öğretim programında etkinlikler öğrencilerin seviyelerine uygun olarak sınıf düzeyine göre ayrı ayrı belirlenmiştir. Türkçe dersi öğretim programı kılavuz kitabında, Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında ve öğretmen kılavuz kitabında birbirlerinden farklı öğrenilenleri pekiştirici etkinlikler yer almaktadır. Bu etkinlikler sınıf-okul içi etkinlikler ve okul dışı etkinlikler olarak belirlenmiştir. Türkçe dersi öğretim programı kılavuz kitabında (MEB, 2006) bu etkinlikler sınıf-okul içi etkinlikler, okul dışı etkinlikler şeklinde sembollerle gösterilmiştir. Etkinliklerin amacı öğrencileri derse aktif olarak katmak, öğrencilerin öğrenme sürecinde etkin bir rol üstlenmesini sağlamaktır. Bu nedenle hazırlanan etkinlikler öğrencileri işe koşacak, sürece dâhil edecek nitelikte olmalıdır. 2005 yılında hazırlanan Türkçe öğretim programının uygulanması açısından etkinliklerin her aşamasında öğrencilerin katılımının sağlanması, etkinliklerin uygulanması sürecinde birbirleriyle ve öğretmenleriyle sürekli iletişim içinde olmaları çok önemlidir.

Dil bilgisi, doğru anlatım ve doğru anlama açısından oldukça önemlidir (Sağır, 2002: 6). Bu nedenle dil bilgisi öğretiminin doğru ve etkili bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Öğrencilerin kendilerini doğru ifade edebilmeleri, anlatılanları doğru olarak anlayabilmeleri için iyi bir dil bilgisi öğrenimi almış olmaları gerekmektedir. “Doğru konuşmak, doğru yazmak, doğru anlamak ancak dil bilgisi etkinlikleriyle sağlanabilir (Sağır, 2002: 7). Dil bilgisinde kazandırılmak istenen bilgi, beceri, tutum ve davranışların öğrenciler tarafından doğru olarak edinilmesi ve bu kazanımların kalıcı olabilmesi için öğrenimin etkinliklerle pekiştirilmesi gerekmektedir (Sağır, 2002: 59).

Türkçe dersi ve dolayısıyla dil bilgisi bir beceri kazandırma sürecidir. Beceriler uygulamayla geliştirilebilir. Uygulamaya dayanmayan bir öğretim öğrencilere istenilen düzeyde bir beceri kazandıramaz (Sever, Kaya ve Aslan, 2008: 28). Bu nedenle anlatılan

konuların, öğretilmek istenen bilgilerin etkinliklerle tamamlanması doğru olacaktır. Dil bilgisi öğretiminde metinden yola çıkılmalı, okunan parçayla ilgili anlama ve kavrama çalışmalarının ardından dil bilgisi etkinliklerine geçilmelidir (Sever vd., 2008: 27).

Dil bilgisi öğretimi ezberden uzak, dil bilgisini öğrencinin yaşamına sokan nitelikte olmalıdır (Karadüz, 2007: 288; Özbay, 2007: 153). Bunun gerçekleşebilmesi için dil bilgisi öğretiminde öğrencilerin konuları uygulayarak öğrenmesine fırsat tanıyacak etkinliklere yer verilmelidir. Soyut olan dil bilgisi konuları etkinliklerle somut hâle gelecektir. Bu sayede öğrenciler konuları daha doğru olarak anlayabileceklerdir.

Dil Bilgisi Öğretiminde soruların metin veya cümle bütünlüğü ve bağlamı içerisinde ele alınması, diğer becerileri desteklemesi açısından oldukça önemlidir. MEB Yayınları Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabında her temaya ait dil bilgisi konusuna ilişkin belirlenmiş kazanımları gerçekleştirmeye yönelik etkinliklerle desteklenmiştir. Çalışmamızın amacı bu dil bilgisi etkinlik ve sorularının hangi bilişsel düzeylerde olduğunu tespit ederek yeterliliğini belirlemektir.

2. Soru Düzeyleri ve Taksonomiler

Sönmez'e (2003: 30) göre; öğrenilmiş davranışlar bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel olarak sınıflandırılabilir. Bilişsel alan, zihinsel etkinliklerin baskın olduğu davranışların kodlandığı, duyuşsal alan öğrenilmiş duyguların kodlandığı, devinişsel alan becerilerin kodlandığı, sezgisel alan ise, öğrenilmiş içe doğmaların, sezgilerin kodlandığı alan olarak ele alınabilir. Bu alanların birbirinden kopuk olmadığını; öğrenilmiş bir davranışın aynı anda bu üç alana birden girebileceğini söylemek mümkündür. Araştırma konusu, daha çok zihinsel etkinliklerin kodlandığı bilişsel alan basamağı ile ilgili olduğundan bilişsel alanın sınıflandırılması üzerinde durulacaktır.

Sokrat' tan bu yana, düşünce dünyasını meşgul eden soru sorma eyleminin ve öğrenme sürecine getirdiği sorgulama tarzının, yapılandırmacı yaklaşıma göre yenilenen eğitim programları ile birlikte, öğrenme-öğretme etkinlikleri sürecinde daha fazla önem kazandığı söylenebilir (Şimşek, 2008a: 4).

Öğretmenlerce öğrenciye yöneltilecek olan nitelikli sorular, onu pasif alıcı konumundan uzaklaştırarak, bilgiyi yorumlayıp kendi öğrenme ürününü ortaya koyabilecek düşünme eylemine sürükleyecektir. Bundan dolayıdır ki, öğretmenlerin öğrenme öğretme etkinlikleri ile ilgili geçirdikleri zamanlarının çoğunda, soru sormak, sordurmak ve sorulan soruların cevaplarını değerlendirmek ile meşgul oldukları düşünüldüğünde; soru sorma ve

sorgulama konusunda yeterli becerileri edinmelerinin ne derece önemli olduğu ortadadır. Sorulan soruların hepsinin gerektirdiği düşünme becerilerinin, aynı olduğunu düşünmenin yanlış olduğu söylenebilir. Soruların, öğrenilen bilginin hatırlanıp hatırlanmaması, başka bilgiler ile karşılaştırma ve ilişkilendirme yapılıp yapılmaması, bilginin farklı alanlarda kullanıp kullanılmaması, neden ve sonuçların açıklanıp açıklanamaması, öğrenilen bilginin analiz edilip edilememesi, öğrenilen bilgiden yola çıkarak yeni öğrenme ürünlerinin oluşturulup oluşturulamaması ya da öğrenilen bilgi ile ilgili değerlendirme yapılıp yapılamaması halini ölçmeye yönelik olabileceği söylenebilir. Soruların düşünme düzeylerindeki bu çeşitlilik, araştırmacıları soruların bilişsel düzeyleri ile ilgili sınıflamalar yapmaya yöneltmiştir.

Sönmez (2003: 31, 32) bilişsel alanı sınıflayan araştırmacıları Guilford, Gardner, De Corte, Taba, De Block, Gagne- Merrill, Gerclach ve Sulvian olarak özetler. Yeşil (2009) ise, davranışların sınıflandırılması konusunda yapılan taksonomilerin bir çoğunun, Bloom'un Taksonomisi temele alınarak oluşturulduğunu belirtir. Dindar ve Metin'e (2006: 86) göre; Gall (1970) soruların bilişsel düzeylerine yönelik çalışmalar yapanları Screiber, Pate&Bremer, Guszak, Clements, Carner, Bloom, Aschner, Adams seklinde özetler. Sözünü ettiği araştırmacıların sorularının bilişsel düzeylerine yönelik yaptıkları araştırmaları ise Tablo 1'deki şekli ile ortaya koyar:

Tablo 1. Tespitine Yönelik Yapılan Taksonomiler Bilişsel Düzeyin

Screiber (1967)	durumları hatırlama, durumları sıraya göre düzenleme	karsılaştırma yapma, destekleyici durum sağlama, sonuç çıkarma	veriler üzerinde tahmin yapma	önemli parçaları tanımlama, ahlaki yargıları belirtme, bireysel tecrübelere dayanan yargıları belirtme	durumları tanımlama, bilgiyi açıklama, materyal kullanma, çalışma için soru toplama
Pate&Bremer (1967)	bir noktayı hatırlama, seçerek hatırlama	prensip içerikli yapı analizi		ayrılma	yetenek tespiti, tekli örnek, çoklu örnek
Guszak (1967)	tanıma hatırlama	açıklama	varsayım	değerlendirme	çeviri
Clements (1964)	deney sonrası hatırlama süreci		planlama	yargı üretimi	deney sunumu kural tespit açılış kabul
Carner (1963)	somut	soyut	yaratıcı		
Bloom (1956)	Bilgi	Analiz	Sentez	Değerlendirme	kavrama uygulama
Aschner (1961)	hatırlama	neden bulma	yaratıcı düşünme	değerlendirme	
Adams (1964)	ezber	mantıklı neden bulma		değerlendirme	çağrışımsal izah edici

Bloom'un ortaya koyduğu 'Tam Öğrenme' modelinde okulda öğrenmenin gerçekleşmesinde, öğrenci niteliklerini göz önüne alarak bilişsel giriş davranışlarını harekete geçirecek şekilde öğrenme ortamı hazırlamak açısından bu modelin taksonomi ile bağlantısını

kurmak mümkündür. Bu bağlamda ‘Tam Öğrenme’nin özelliklerine çalışmanın bu bölümünde kısaca değinilecektir:

2.1.Tam Öğrenme

Amerikalı eğitimci Benjamin Bloom’un ortaya çıkardığı bu yaklaşıma göre, bir öğrenci çeşitli etkinlikler vasıtasıyla okulda öğretilen her şeyi öğrenebilir. Bloom (1998: 4, 5) yaklaşımını şu şekilde açıklamaktadır:

- Tam öğrenme hemen hemen bütün öğrencilerin, okulların öğretme amacını güttüğü tüm yeni davranışları öğrenebileceği görüşü üzerine temellendirilmiş olan yeni bir yaklaşımdır. Mevcut uygulamalarda tam öğrenmenin çeşitli şekillerini görmek mümkündür. Bütün bu uygulamaların temelinde aynı fikir yatmaktadır: Öğrencilere duyarlı ve planlı bir öğretim hizmeti sağlanır, öğrenme güçlükleri ile karşılaşanlara yerinde ve zamanında yardım edilir, onlara tam yani önceden kararlaştırılan yetkinlikle öğrenmeleri için yeterli zaman verilir ve onlar için de anlamlı olan bir “tam öğrenme” ölçütü belirlenirse hemen hemen bütün öğrenciler yüksek düzeyde bir öğrenme gücü geliştirebilirler.
- Tam öğrenme modelinin ana değişkenleri: öğrenci nitelikleri, öğretim hizmetinin niteliği ve öğrenme ürünleri olarak belirlenmiştir.

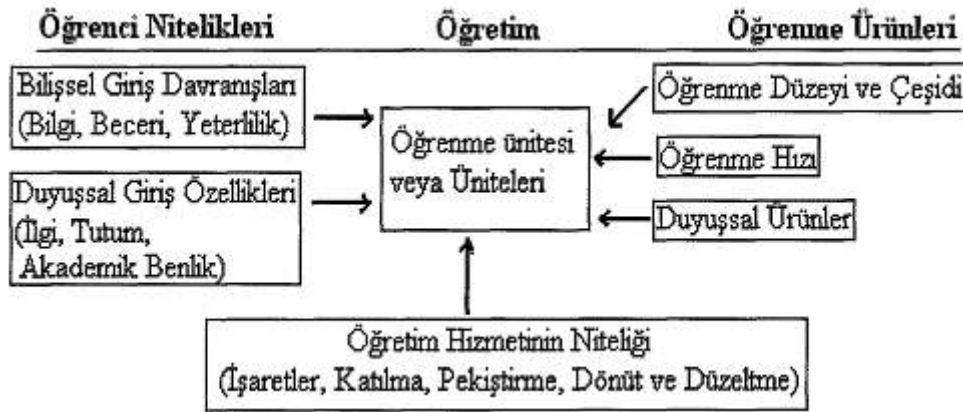
Öğrenci nitelikleri olarak ele alınan giriş davranışları “bilişsel giriş davranışı”nı ve “duyuşsal giriş özelliklerini kapsamaktadır.

- Bilişsel giriş davranışları ile eldeki bir ya da bir dizi öğrenme ünitesinin öğrenilmesi için gerekli olan bütün bilgi, beceri ve yeterlikler anlatılmak istenmiştir.
- Duyuşsal özellikler de belli bir dersle ilgili olan duyuşsal özellikler, okula karşı tutum ve kişinin kendi kendine tutumu olmak üzere üç boyutta toplanmaktadır.

Tam öğrenme modelinin ana değişkenlerinden bir diğeri de “öğretim hizmetini niteliği”dir. Öğretim hizmetinin niteliğini dört öge belirlemektedir: ipuçları, pekiştirme, öğrenci katılımı ve dönüt düzeltmedir.

- İpuçları, öğrenciye neyin öğrenileceğini açıklayan mesajların tümüdür.
- Pekiştirme, bir davranışı gösterme eğiliminin güçlendirilmesi sürecidir.
- Dönüt ile öğrencilere neyi öğrenip neyi öğrenmedikleri bildirilir, düzeltme ise yanlışların düzeltilmesi ve eksikliklerin giderilmesidir (Sever, 2011).

Şekil 1. Tam öğrenme modelindeki başlıca değişkenler

2.2. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

“Amaçların sınıflandırılması konusunda en yaygın kabul gören görüş, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’dir (Can, 2009).” Babadoğan’a göre, (1993: 168) Bloom Taksonomisi Lawton, Kelly, Romiszowski gibi araştırmacılarca, sınıflamanın yapay olması, ölçülemeyen davranışların dikkate alınmaması, sadece çıktı merkezli olması gibi nedenler ile sıkça eleştirilse de; Bacanlı’ya göre (1999: 33) bugün artık amaçların sınıflanmasında bir standart haline gelmiştir. Bloom ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği taksonomide eğitimin amaçları üç alana ayrılır:

2.2.1.Duyuşsal Alan (Affective Domain)

Bloom ve arkadaşlarının bu alan, alma (farkında olma, almaya açıklık, denetimli ya da seçici dikkat), tepkide bulunma (uyusal davranma, karşılık vermeye isteklilik, karşılık verme sonucu doyuma ulaşma), değer verme (değeri kabullenme, değeri yeğleme, değere adanmışlık), örgütlenme (değeri kavramsallaştırma, değeri örgütlenme) kişiliklendirme (davranış ölçütü durumuna getirme ve karakterlendirme) olarak gruplandırılmıştır (Can, 2009).

2.2.2.Devinimsel Alan (Psychomotor Domain)

Bu alan, algılama (duyusal uyarılma, işaret seçme, çevirme), kılavuz denetiminde yapma (kılavuzla yapma, kendi kendine yapma), beceri durumuna getirme (istenilen nitelikte yapma, istenilen nitelik ve sürede yapma, istenilen nitelik süre ve yeterlikte yapma), uyum ve yaratma olarak gruplandırılmıştır (Can, 2009).

2.2.3. Bilişsel Alan (Cognitive Domain)

Zihinsel öğrenmelerin ağırlık taşıdığı bu alan, kişinin öğrenilmiş davranışlarından zihinsel yeti ve becerilerine daha çok yer veren özellik içerir. Öğrenilmiş davranışlardan zihinsel yönü ağır basan alandır (Sönmez, 2003: 46). Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nde bilişsel alan basamağındaki hedef ve davranışlar, basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, ve birbirinin ön koşulu olacak şekilde aşamalı olarak şu şekilde sıralanmıştır (Sönmez, 1993: 23 akt. Sönmez 2003: 46):

1. Hatırlama (Bilgi ve Tanıma)

1.1. Belirgenler Bilgisi

1.1.1. Kavramlar Bilgisi (Terimler Bilgisi)

1.1.2. Olgular Bilgisi

1.1.3. Araç ve Gereçler Bilgisi

1.2. Belirgenlerle Uğraşma Araçları ve Yolları Bilgisi

1.2.1. Alışılar Bilgisi

1.2.2. Yönelimler ve Aşamalı Diziler Bilgisi

1.2.3. Sınıflamalar ve Kategoriler Bilgisi

1.2.4. Ölçütler Bilgisi

1.2.5. Yöntem Bilgisi

2. Anlamak (Kavrama)

2.1. Çevirmek

2.2. Yorumlamak

2.3. Ötelemek

3. Uygulamak

4. Analiz Yapmak

4.1. Ögelere Dönük Analiz

4.2. İlişkilere Dönük Analiz

4.3. Örgütlenme İlkelerine Dönük Analiz

5. Değerlendirmek

5.1. İç Kanıtlar Bakımından Yargılama

5.2. Dış Ölçütler Bakımından Yargılama

6. Sentez Yapmak (Yaratmak)

6.1. Özdeşsiz Bir İletişim Muhtevası Oluşturma

6.2. Bir Plan ya da İşlemler Takımı Önerisi Ortaya Koyma

6.3. Bir Soyut İlişkiler Takımı Geliştirme

“ Yenilenmiş Bloom Taksonomisi her ne kadar eğitim öğretimin hedeflerinin sınıflanmasına yönelik olsa da, gerek öğretmenler, gerekse araştırmacılar tarafından özellikle bilişsel alandaki soru seviyelerinin belirlenmesinde kullanılmaktadır (Dindar, Demir, 2006: 90).” Tablo 2’de, araştırmacılar tarafından belirlenen, Bloom’un Bilişsel Alan Taksonomisi’nin hatırlamak (bilgi), anlamak (kavrama), uygulamak, analiz yapmak, değerlendirmek, sentez yapmak-yaratmak basamaklarının her birinin özellikleri, öğrenme hedefleri, öğrenme ürünleri ifadesi olarak kullanılabilecek örnek fiiller ve bu düzeylere göre araştırmacı tarafından hazırlanan soru örnekleri sunulmuştur.

Tablo 2. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ne Göre Bilişsel Düzeyler, Özellikleri, Öğrenme Hedefleri, Bilisel Düzeylere Uygun Öğrenme Ürünleri İfadesi Olarak Kullanılabilecek Örnek Fiiller Ve Soru Örnekleri

Düzye	Özellik	Öğrenme Hedefleri	Örnek Fiiller	Örnek sorular
Hatırlamak (Bilgi)	(Terimler, ilkeler, olgular bilgisi, Eğilimler, bölümler, sınıflamalar, yöntemler bilgisi, Genellemeler ve yapılar bilgisi) Bu düzey soruların sorulmasındaki amaç; olayların hatırlanıp hatırlanmadığını ve kavram bilgisini yoklamaktır.	Terimler bilgisi Olgular bilgisi Yöntem ve süreçler bilgisi Temel kavramlar bilgisi İlkeler bilgisi	ne, ne zaman, nerede, kim, hangisi, tanımla, belirle, adlandır, listele, eşleştir, söyle, göster, seç, belirt, altını çiz...,	-Zamir nedir, açıklayınız? -Ad tamlaması kavramını tanımlayınız. -Parçadaki sıfatları listeleyiniz.
Anlamak (Kavrama)	(Dönüştürme Yorumlama Öteleme) Bu düzey soruların sorulmasındaki amaç; olgu ve olayları organize ettirmek, Olaylar arasında karşılaştırma ve ilişkilendirme yapılmasını sağlamaktır.	Olgu ve ilkeleri kavrama, Sözlü verileri yorumlama, Şema ve grafikleri yorumlama, Sözlü verileri matematiksel formüllere dönüştürme, Yöntemleri ve yapıları açıklama	dönüştür, savun, ayırt et, tahmin et, açıkla, genelle, genişlet, örneklendir, sonuçlandır, kıyasla, yeniden düzenle, hesapla özetle...	-İsim ve zamirin özelliklerini karşılaştırınız. -Karışık halde verilen cümleleri kurallı cümle haline getiriniz. -Geçişli ve geçişsiz fiillere örnek veriniz.

Uygulamak	(Edilen bilgilerden yola çıkılarak yeni bir duruma uygulama) Bu düzey soruların sorulmasındaki amaç; öğrenilen bilgiyi kullanma ve uygulamayı, farklı alanlara entegre etmeyi sağlamaktır.	Kavram ve ilkeleri yeni durumlarda uygulama, Yasa ve kuramları uygulamalı ortamlara uygulama, Matematik problemlerini çözme, Sema ve grafik oluşturma, Bir yöntem ya da yapının doğru kullanımını sergileme.	değiştir, topla, sergile, keşfet, çalıştır, öngör, hazırla, üret, ilişkilendir, göster, çöz, kullan, planla, geliştir...	-Paragraftaki isim ve sıfat tamlamalarının altını çiziniz. Bulduğunuz isim ve sıfat tamlamaları ile yeni cümleler kurunuz. - Unvan sıfatlarını kullandığınız bir soy ağacı oluşturunuz.
Analiz Yapmak	(Bütünü meydana getiren parçaların, ilişkilerin, organizasyonel ilkelerin ayırt edilmesi) Bu düzey soruların sorulmasındaki amaç; Olayların neden ve sonuçlarını açıklamayı, sonuca ulaşmak için eldeki bilgiyi analiz edebilmeyi, bulgulara dayalı olarak sonuç çıkarabilmeyi sağlamaktır.	Belirtilmeyen görüşlerin farkına varma Sorgulamadaki mantıksal hataların farkına varma Olgularla çıkarımlar arasında ayırım yapma Veriler arasındaki ilişkiyi değerlendirme Bir çalışmanın (sanat eseri, müzik, yazı) yapısını inceleme	parçalara ayır, şekil çiz, ayırım yap, göster, belirle, çıkarımda bulun, araştır, işaret et, seçip ilişkilendir, alt gruplara ayır, tartış...	-Verilen cümleyi öğelerine ayırınız. -Verilen isim tamlamasını öğelerine ayırınız.
Değerlendirmek	(Bu aşamadaki hedef davranışlar mantıksal tutarlılığı içsel ve dışsal olarak değerlendirir.) Bu düzey soruların sorulmasındaki amaç; Problemler için çözüm önerilerinde bulunabilmeyi, olaylar hakkında görüş belirtme ve değerlendirme yapabilmeyi sağlamaktır.	Metnin mantıksal yapısını yargılama, Bir çalışmanın (sanat, müzik, yazı) değerini dış ölçütlere göre yargılama, Bir çalışmanın (sanat, müzik, yazı) değerini iç ölçütlere göre yargılama	Karşılaştır, sonuca ulaş, benzerlikleri bul, eşleştir, tanımla, ayırım yap, açıkla, yorumla, ilişkilendir, değerlendir, tercih et, size göre en uygun olanı seçiniz, size göre nedenini belirtiniz...	-Verilen paragrafı kişi zamirlerinin kullanım amacı yönünden değerlendiriniz. -Cümledeki boşlukları size göre en uygun bağlaç ve edatlarla tamamlayınız. - Verilen paragrafta altı çizili sıfatları çıkarınız. Yeni paragraftaki anlamsal eksikliği değerlendiriniz.

Sentez Yapmak- Yaratmak	(Parçalardan yeni bir yapı oluşturmayı gerektiren hedef ifadeleri) Bu düzey soruların sorulmasındaki amaç; yeni ve orijinal bir ürün oluşturabilmeyi, tahmin yürüterek ve sıra dışı ilişkiler kurarak sorun çözebilmeyi sağlamaktır.	İyi organize edilmiş bir konuşma yapma, yazı yazma, Yaratıcılık özelliği taşıyan bir kısa öykü yazma (şiir, müzik) yazma Deney için plan hazırlama Nesneleri sınıflamak üzere yeni bir plan hazırlama.	Sınıfla, yarat, birleştir, planla, açıkla, üret, öner, değiştir, örgütle, sentezle, geliştir, sonuç çıkar, toparla...	-Verilen metindeki zamirleri türlerine göre sınıflayınız. -Cümlelerdeki zamirlerin yerine size uygun adları yerleştiriniz.
--------------------------------	---	---	---	---

Soruların sınıflandırılmasında Tablo1’de görüldüğü gibi bilişsel alana ilişkin birçok sınıflama şekli kullanılmaktadır. Ancak, bu çalışmada sadece sınıflandırma şekli olarak Yenilenmiş Bloom’ un Taksonomisi (sınıflandırması) ölçüt alınmıştır. Yenilenmiş Bloom’ un Taksonomisinde 6 düzey yer alır ve her düzey kişide farklı bir düşünme tarzları gerektirir. Bir dilbilgisi sorusunun her türlü bilişsel işlevi devreye sokabilmesi için bu 6 düzeyin tümünün de etkinliklerde ayrı ayrı yer alması gerekir. Dilbilgisi açısından kalıcılığın sağlanması için özellikle “uygulamak” basamağına her sınıf düzeyinde ağırlıkla yer verilmesinin etkili olacağı düşünülmektedir.

2.3. Yenilenmiş Bloom Taksonomisi

Bloom’un sınıflamasında yer alan Krathwohl, arkadaşlarıyla birlikte Bloom taksonomisini revize etmiştir. Bloom taksonomisi temele alınarak yapılan yeni sınıflamada bilişsel alan, içerik ve süreç olmak üzere iki boyuta ayrılarak incelenmiş ve bu sınıflamada bilgiye daha fazla önem verilmiştir (Krathwohl, 2002 Aktaran: Yeşilyurt, 2012). Orijinal taksonomide olduğu gibi, revize edilmiş halinin bilişsel süreç boyutunun altı temel kategorisinin basitten karmaşığa bir hiyerarşi oluşturmaktadır. Hatırlama, anlama kategorisinden; anlama, uygulama kategorisinden; uygulama, analiz kategorisinden; analiz, değerlendirme kategorisinden; değerlendirme, sentez kategorisinden daha az karmaşık bir yapıya sahiptir (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009). Bunun yanı sıra Bloom’un sınıflamasında görülen eksiklikleri gidermeye çalışan ve bu sınıflamaya alternatif olarak geliştirilen bazı sınıflamalarda Bloom’un sınıflamasını temele almıştır. Bu bağlamda bilişsel alanda geliştirilen sınıflamalar, alternatif ve çok boyutlu sınıflama şeklinde iki kısma ayrılmaktadır. Gerlach ve Sullivan, Hannah ve Michaelis, Gagné ve Briggs, Stahl ve Murph, Quellmalz, Hauenstein ve Haladayna tarafından geliştirilen sınıflamaları alternatif sınıflamalar

kategorisinde; Tuckman, Marzano, Romizowski, Anderson ve Krathwohl, DeBlock, Williams ve Haladayna tarafından geliştirilen sınıflamaları ise çok boyutlu sınıflama kategorisi içerisinde değerlendirilmektedir (Yüksel, 2007). Bunun yanı sıra Guilford'un Zekâ Modeli, Gardner'in Çoklu Zekâ Modeli, DeCorte Modeli, Taba'nın sınıflaması bilişsel alan içerisinde yer almaktadır (Sönmez, 2000). Bu bölümde yenilenmiş taksonominin orijinal taksonominden farkları ele alınacaktır:

Bloom Taksonomisi, eğitim sonucunda öğrencilerden öğrenmeleri beklenen veya umulan şeyleri sınıflandırmak için kullanılan bir taksonomidir (sınıflandırma sistemi). Bu taksonomi, aynı eğitim hedeflerinin her birini ölçen soru bankalarını oluşturmak için, çeşitli üniversitelerin fakülteleri arasında test değişimini kolaylaştırmanın bir yolu olarak geliştirilmiştir. Daha sonra, Chicago Üniversitesi Sınavlar Dairesi müdürü olan Benjamin S. Bloom bu taksonominin yıllık kapsamlı sınavları hazırlamada iş yükünü azaltacağını ileri sürmüştür. Bloom kendisinin bu girişimine yardımcı olması için, birleşik devletlerin her yerinde defalarca aynı problemle karşılaşan birçok ölçme değerlendirme uzmanının katıldığı bir grup oluşturmuştur. Bu grup yapılan çalışmalarla ilgili ilerlemeyi gözden geçirmek, düzeltme yapmak ve bir sonraki adımları planlamak için 1949 yılların başında iki kez toplanmıştır. Onların sonuç taslağı 1956 yılında “*Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive Domain*” başlığı adı altında yayınlandı (Bloom, Engelhart, Furst, Hill, & Krathwohl, 1956) 1. Bundan böyle, bu *Orijinal Taksonomi* olarak anılacaktır. Bu taksonominin revizyonu 45 yıl sonra aynı tarzda geliştirilmiştir (Anderson, Krathwohl, et al., 2001)

Bu *Revize Edilmiş Taksonomi* olarak anılacaktır. 2. Bloom orijinal taksonomiye bir ölçme aracından daha fazlası olarak bakıyordu. Bloom orijinal taksonominin aşağıdaki boyutlarda hizmet edebileceğine inanıyordu:

- İnsanlar, konular ve sınıf seviyeleri arasındaki iletişimi kolaylaştırmak için öğrenme hedefleriyle ilgili ortak bir dil,
- Belli bir ders veya müfredat programının geniş kapsamlı Eğitimsel hedeflerinin (örneğin, bu hedefler ulusal, eyalet ve bölgesel standartların içinde bulunur) özel amacını belirlemek için bir temel,
- Bir ünite, ders veya müfredat programındaki Eğitimsel hedefler, aktiviteler ve değerlendirmelerinin uyumunu belirlemenin bir yolu,

- Belirli Eğitimsel ders veya müfredat programının sınırlanmış boyutlarının çeşitlendirilebilmesine karşın bir dizi eğitim imkânlarıyla ilgili geniş bir bakış açısı (panorama) olarak. (Krathwohl, 2002; çev. Köğçe, Aydın, Yıldız, 2009)

2.4. Orijinal Taksonomi

Orijinal taksonomi bilişsel alandaki altı ana kategorinin her biri için dikkatlice geliştirilmiş tanımlamalar sunmaktaydı. Bu kategoriler *bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme* 3 idi. *Uygulamanın* dışında bu kategorilerin her biri alt kategorilere ayrıldı. Orijinal taksonominin tamamı Krathwohl, (2002); Köğçe vd. (2009) çalışmalarında Tablo 3’te şu şekilde yer verilmiştir:

Tablo 3. Orijinal Taksonominin Yapısı

1. Bilgi

- 1.2. Belirli bir alana özgü bilgiler
- 1.3. Terimler (kavramlar) bilgisi
- 1.4. Olgular bilgisi
- 1.5. Belirgin bir alanla ilgili bilgilerle uğraşma araçları ve yolları bilgisi
- 1.6. Alışlar bilgisi
- 1.7. Yönelimler ve aşamalı diziler bilgisi
- 1.8. Sınıflamalar ve kategoriler bilgisi
- 1.9. Ölçütler bilgisi
- 1.10. Yöntem bilgisi
- 1.11. Bir Alandaki Evrenseller ve Soyutlamalar Bilgisi
- 1.12. İlke ve genellemeler bilgisi
- 1.13. Kuram ve yapılar bilgisi

2. Kavrama

- 2.1 Çevirme
- 2.2 Yorumlama
- 2.3 Yordama

3. Uygulama

4. Analiz

- 4.1 Öğelerin Analizi
- 4.2 İlişkilerin Analizi
- 4.3 Örgütlenme İlkelerinin Analizi

5. Sentez

5.1 Özgün Bir İletişim Muhtevası Oluşturma

5.2 Bir Plan veya İşlemler Takımı Önerisi Oluşturma

5.3 Soyut ilişkiler Takımı Geliştirme

6. Değerlendirme

6.1 İç kanıtlar bakımından yargılama

6.2 Dış kanıtlar bakımından yargılama

Bu kategoriler basitten karmaşığa ve somuttan soyuta sıralanmıştır. *Orijinal Taksonominin* birikimli bir hiyerarşi sunduğu varsayılmıştır; yani her bir daha basit kategori bir sonraki daha karmaşık kategorinin önkoşulunu oluşturmaktadır. Tanıtıldığı dönemde, *taksonomi* terimi bir Eğitim terimi olarak bilinmiyordu. Potansiyel kullanıcılar bu terimle kastedilen şeyi anlayamadılar, bu yüzden başlangıçta orijinal taksonomiye çok az dikkat verilmiştir. Fakat okuyucular bu taksonominin potansiyelini gördüğü için 22 dile çevrilerek önemli ölçüde tanınmaya ve adından söz edilmeye başladı (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

Orijinal Taksonominin en sık kullanımlarından biri kategorilerin kapsamı içinde hedeflerin ve soruların kapsamını göstermek için müfredat hedeflerinin ve sınav sorularının sınıflandırılması olmuştur. Neredeyse her zaman, bu analizler *bilgi* kategorisine giren hedeflerle ilgili bilginin hatırlanmasını veya tanınmasını gerektiren hedeflere yapılan önemli vurguları göstermiştir. Fakat bilgiyi kullanmayı ve anlamayı gerektiren hedefler genelde Eğitimin en önemli amaçları olarak düşünülen, *kavrama* kategorisi ve *sentez* kategorisi arasındaki kategoriler içinde sınıflandırılacak hedeflerdir. Budan dolayı, böyle analizler daha karmaşık kategorilerde sınıflandırılacak hedeflere yönelik sınavlara ve müfredata geçiş için sürekli olarak bir gerekçe sağladı (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

Baysen'in (2006: 22, 23) yorumu ile bu altı düzey ve aşağıda verilmiştir :

1. Bilgi
2. Kavrama
3. Uygulama
4. Analiz
5. Sentez
6. Değerlendirme

1. Düzey : Bilgi

Taksonomide yer alan ilk düzey öğrencinin bilgiyi tanıması veya hatırlamasını içerir. Burada öğrencinin bilgiyi birleştirmesi, başka alana aktarması, kullanması istenmez, onun sadece öğrenildiği şekilde hatırlanması istenir. Bilgi düzeyindeki bir soruya cevap verebilmesi için öğrencinin daha önce öğrendiği gerçekleri, gözlemleri ve ifadeleri basitçe hatırlaması gerekir.

Bir bilginin aynen hatırlanması birçok nedenden dolayı önemlidir. Bilgi veya hafıza düzeyi diğer tüm düşünme düzeyleri için kritik öneme sahiptir.

Önemli olmasına rağmen bilgi düzeyinin birçok zararı da vardır. Bunlardan en önemlisi öğretmenlerin onu aşırı kullanmalarıdır. Öğretmenlerin sordukları soruların (hem ders işlenişlerinde veya sınıf tartışmalarında ve hem de sınavlarda) birçoğu bilgi düzeyine girer. Bu düzeye ait soruların diğer bir dezavantajı da hızlı bir şekilde unutulmalarıdır. Üçüncü zararı ise bu tür soruların bir konu ile ilgili derinlemesine olmayan kaba bilgileri ölçüyor olmasıdır. Ayrıca bilginin papağan gibi tekrarlanması tam olarak öğrenmenin gerçekleştiğini kanıtlamaz (Baysen, 2006: 22).

2. Düzey : Kavrama

İkinci düzey soruları, öğrencilerin öğrendikleri materyalleri mantıklı bir şekilde organize edip düzenlemelerini sağlayacak kadar öğrenmiş olmalarını gerektirir. Öğrencinin soruyu cevaplayabileceği gerçekleri seçmesi gerekir. Kavrama düzeyindeki bir soruyu cevaplayabilmesi için öğrencinin hatırlamadan daha ileri olan bir düşünme seviyesine geçmesi gerekir. Öğrenci materyali kavrayıp tekrardan ifade etmeli ve onu kendi kelimeleri ile ifade edip karşılaştırmalar yapmak için kullanabilmelidir (Baysen, 2006: 22).

3. Düzey: Uygulama

Öğrencilerin sadece verilen bilgiyi aynen hatırlamaları, hatta öğrendiklerini kendi cümleleri ile ifade edip açıklamaları da tam öğrenmenin gerçekleşmesi için yeterli değildir. Öğrencilerin bilgileri uygulayabilmeleri de gereklidir. Öğrencilerin daha önceden öğrendikleri bilgileri kullanarak farklı bir problemi çözmelerini isteyen sorular Taksonominin 3. düzeyi olan uygulama düzeyine aittir (Baysen, 2006: 22).

4. Düzey : Analiz

Analiz soruları öğrencilerin eleştirel ve derinlemesine düşüncelerini gerektiren üst düzey sorulardır. Analiz soruları öğrencilerin üç çeşit bilişsel işlemi gerçekleştirmesini sağlar:

Öğrenciler yapısal nedeni, nedenleri veya özel bazı olguların oluşum nedenlerini ifade ederler. Öğrenciler uygun bilgileri değerlendirip analiz ederek bu bilgilere bağlı olan sonuca ve genellemeye varırlar. Öğrenciler bir sonucu veya genellemeyi analiz ederek onu destekleyen veya ret eden kanıtları bulurlar.

Bu tür sorulara birçok farklı cevabın verilmesi ve soruları cevaplanma süresinin fazla olması analiz sorularının üst düzey sorular olduklarının bir göstergesidir. Analiz soruları öğrencilerin eleştirel düşüncelerini geliştirdikleri için çok önemlidirler (Baysen, 2006: 23).

5. Düzey: Sentez

Sentez soruları öğrencilerin özgün ve yaratıcı düşüncelerini isteyen üst düzey sorulardır. Sentez soruları öğrencilerin ürünler, desenler ve fikirler ortaya çıkarmalarını gerektirir. Bu sorular öğrencilerin deneyler düzenlemelerini ve hipotezleri test etmelerini sağlar. Sentez soruları öğrencilerin üç çeşit bilişsel işlemi gerçekleştirmesini sağlar:

- Öğrenciler özgün iletişim şekilleri oluştururlar.
- Öğrencilerin, yordama yapmalarını sağlar.
- Öğrencilerin problemleri çözmelerini sağlar.

Sentez soruları uygulama soruları gibi birçok farklı yaratıcı cevap oluşturulmasına fırsat verir. Bu özellik, sentez sorularını uygulama sorularından ayıran önemli bir özelliktir .

Öğretmenler sentez sorularını kullanarak öğrencilerin yaratıcı becerilerini geliştirebilirler. Sentez soruları materyalin tam olarak öğrenilmesini gerektirir. Öğrencilerin tesadüfen yaptıkları tahminlerle sentez sorularına cevap vermelerine izin verilmemeli, tahminini daha önceden öğrendiği bilgilere dayandırması sağlanmalıdır (Baysen, 2006: 23).

6. Düzey: Değerlendirme

Taksonominin son düzeyi değerlendirmedir. Değerlendirme analiz ve sentez gibi üst düzey düşünmeyi gerektirir. Değerlendirme sorularının tek bir cevabı yoktur. Öğrencinin kendi fikir ve düşüncelerini kullanarak herhangi bir konudaki fikir, amaç, probleme bulunan cevap, işlem, yöntem veya ürün hakkında karar vermesini ve verdiği kararları savunmasını gerektirir.

Değerlendirme sorularında öğrencilerin bir standart kullanmasının sağlanması gereklidir. Aksi takdirde öğrenciler nedenlere dayanmayan kararlar alabilirler. Öğrenciler arasında standart farklılığının olması doğaldır (Baysen, 2006: 23).

2.5. Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Boyutları

Krathwohl, 2002; Köğçe vd. (2009) çalışmalarına göre, öğretimin sonucu olarak ulaşılmaması istenilen öğrenme ürünlerini tanımlayan hedefler genellikle, (a) bazı konu içeriği ve (b) o içerikle veya içerikte yapılacak şeyin tanımına göre oluşturulur. Böylece, hedef ifadeleri tipik olarak konu içeriği için isim veya isim öbeklerinden ve bilişsel süreçler için eylem veya eylem öbeğinden oluşur. Örneğin aşağıdaki hedefi düşünün: Öğrenci ...kanununu hatırlayabilecek. Bu hedef öğrencilerin öğrenmesi beklenen şeyi tanımladığı için “Öğrenci -e bilecek” (veya “öğrenci -ecek” veya bazı benzer ifadeler) bütün hedeflere özgü ifadelerdir. Hedef ifadeleri tek parçada ifade edilebilecek (örneğin, “...kanunları hatırlamak”) “Öğrenci –e bilecek” şeklindeki söz öbeğini çoğu kez ihmal eder. Bu formda, isim öbeğinin “...kanunu” ve eylemin “hatırlamak” olduğu açıktır. Orijinal taksonomide, *Bilgi* kategorisi hem isim hem eylem hallerini bünyesinde toplamıştır. İsim hali *Bilgi*’nin kapsamlı alt kategorilerinde açıklanmıştır. Eylem hali öğrenciden bilgiyi hatırlayabilmesini veya tanıyabilmesini beklendiğinden *Bilgi*’ye verilen tanımın kapsamına alınmıştır. Bu doğasında çift yönlü olan ve böylece diğer Taksonomik kategorilerden farklı olan *Bilgi* kategorisinin değerinde sisteme tek boyutluluk getirmiştir. Bu bozukluk isim ve eylem hali ayrılarak *Revize Edilmiş Taksonomi* içinde giderilmiştir. İsmi temel oluşturduğu *Bilgi Boyutu* ve eylemin temel oluşturduğu *Bilişsel Süreç Boyutu* iki ayrı boyutu oluşturmuştur (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

a.Bilgi Boyutu

Orijinal Taksonomi’de olduğu gibi, *Revize Edilmiş Taksonomi*’nin bilgi kategorileri konunun sınırlarını aşmaktadır. Ancak yeni *Bilgi* boyutu üç temel kategorinin yerine dört kategoriyi ihtiva etmektedir. Onların üçü *Orijinal Taksonomi*’deki *Bilgi* basamağının alt kategorilerinin kastettiği anlamı içerir (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

A. Olgulara Dayanan Bilgi - Bir disiplin veya onun içindeki problemleri çözerek öğrencilerin bilmek durumunda oldukları temel unsurlarla ilgili bilgi.

A.a. Terminoloji bilgisi

A.b. Belirli ayrıntılar ve unsurlar bilgisi

B. Kavramsal Bilgi - Birlikte işlevini yerine getirebilen bir yapı içerisindeki temel unsurlar arasındaki karşılıklı ilişkilerle ilgili bilgi.

B.a. Sınıflamalar ve kategoriler bilgisi

B.b. İlkeler ve genellemeler bilgisi

Bc. Kuramlar, modeller ve yapılar bilgisi

C. İşlemsel Bilgi – Bir şeyin nasıl yapılacağıyla ilgili bilgi; araştırma metotları ve becerileri,

algoritmaları, teknikleri ve metotları kullanma kriteri.

C.a. Belirli bir konuyla ilgili beceriler ve algoritmalar bilgisi

C.b. Belirli bir konuyla ilgili teknikler ve metotlar bilgisi

C.c. Uygun işlemlerin ne zaman kullanılacağına belirlenmesinde kullanılan kriter bilgisi

D. Biliş Ötesi Bilgi - bilinçli olmanın yanı sıra genelde bilişsel bilgiyi ve birisinin kendi bilişsel bilgisi ile ilgili bilgi

D.1) Stratejik Bilgi

D.2) Uygun bağlamsal ve koşulsal bilgiyi içeren bilişsel görevlerle ilgili bilgi

D.3) Kendini tanıma ile ilgili bilgi

Fakat bu kategoriler Orijinal Taksonomide tasarlandığından farklı olarak buyana geliştirilmiş bilişsel psikolojinin farkını ayırt etmek ve terminolojiyi kullanmak için yeniden düzenlenmiştir. Yeni olan dördüncü kategori *Biliş Ötesi Bilgi (Metacognitive Knowledge)*'dir. *Biliş Ötesi Bilgi* bilinçli olmanın ve birisinin kendi bilişi ile ilgili bilgisinin yanı sıra genelde bilişle ilgili bilgiyi içerir. Araştırmacılar, öğrencilerin kendi biliş ötesi aktivitelerinin farkında olmalarının ve daha sonra bu bilgiyi kendi öğrenme yöntemlerine uygun bir biçimde adapte etmede kullanmalarının önemini göstermeye devam ettikleri için bu bilgi artan bir öneme sahiptir. Bu dört kategori alt kategorileriyle birlikte Tablo 2'de görülmektedir (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

b.Bilişsel Süreç Boyutu

Kategorilerin sayısı orijinalindeki gibi korunmuş fakat önemli değişiklikler yapılmıştır. Üç kategori yeniden adlandırılmış, ikisinin sırası değiştirilmiş ve isimleri değişmeden bırakılan kategoriler hedeflerde kullanıldıkları şekline uyması için eylem formuna dönüştürülmüştür (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

Orijinal *bilgi (Knowledge)* kategorisinin eylem hali altı temel kategorinin birincisi olarak korunmuş, fakat **hatırlamak (remember)** olarak yeniden adlandırılmıştır.

Kavrama (Comprehension) yeniden adlandırılmış, çünkü kategori etiketlerini seçmenin bir ölçütü öğretmenlerin çalışmalarıyla ilgili konuşmada kullandıkları terimlerin kullanımınıdır. *Anlamak (Understand)* hedeflerde yoğun olarak kullanılan bir terim olduğu için, onun kapsama ile ilgili eksikliği orijinal taksonomiyle ilgili sıkça yapılan bir eleştiri iken, gerçekte, orijinal taksonomiyi hazırlayan grup onu kullanmayı düşünmüştür, fakat detaylıca bakıldığında bu gerçekleşmediği görülür. Öğretmenler, gerçekten öğrencilerin anlamalarını istediklerini söylediklerinde, onların kavramadan senteze her şeyi kastetmektedirler. Fakat

revizeyi yapan yazarlar popüler kullanımda kavramanın eş anlamlısının **anlamak** (*understand*) olduğunu görmüş, bu yüzden, orijinal taksanominin ikinci kategorisi olan kavrama (*comprehension*) **anlamak** (*understand*) olarak yeniden adlandırılmıştır. *Uygulama*, *Analiz* ve *Değerlendirme* kategorileri korunmuş, fakat onların eylem forumları **Uygulamak** (*Apply*), **Analiz etmek** (*Analyze*) ve **Değerlendirmek** (*Evaluate*) olarak değiştirilmiştir. *Sentez* kategorisi *Değerlendirme* kategorisiyle yer değiştirmiş ve **Yaratmak** (*Create*) olarak yeniden adlandırılmıştır. Bütün orijinal alt kategoriler isim fiil ve “*bilişsel süreçler*” olarak değiştirilmiştir. Bu değişikliklerle, bilişsel süreç boyutunun bilişsel süreç kategorileri ve alt kategoriler Tablo 3’te görülmektedir (Kratwohl, 2002; Köğçe vd., 2009):

Tablo 4. Revize Edilmiş Taksonominin Bilişsel Süreç Boyutunun Yapısı

1. Hatırlamak - Uzun süreli bellekten ilgili bilgi hatırlama.

1.1. Tanıma

1.2. Anımsama

2. Anlamak - Sözlü, yazılı ve grafik ileticimi içeren öğretici mesajlardan anlam çıkarma

2.1. Yorumlama

2.2. Örnek Gösterme

2.3. Sınıflama

2.4. Özetleme

2.5. Sonuç Çıkarma

2.6. Karşılaştırma

2.7. Açıklama

3. Uygulamak – Bir yöntemi verilen bir durumda kullanma veya uygulama

3.1. Yapma

3.2. Tamamlama

4. Analiz etmek – Materyali bileşenlerine ayırma ve parçaların bir biriyle ve materyalin genel yapısı veya amacıyla nasıl bir ilişkisi olduğunu belirleme

4.1. Ayırt etme

4.2. Organize Etme

4.3. İlişkilendirme / dayandırma

5. Değerlendirmek - Kriter ve standartlara dayalı olarak karara varma / hüküm verme

5.1. Kontrol Etme

5.2. Kritik Etme

6. Sentez Yapmak (Yaratmak) – Orijinal bir ürün oluşturmak veya tutarlı bir bütün oluşturmak için parçaları bir araya getirme

6.1. Oluşturma

6.2. Planlama

6.3. Üretme

Orijinal Taksonomide altı temel kategoriye alt kategorilerden daha fazla dikkat verilirken, revizyonunda, altı bilişsel süreç kategorisi içinde 19 spesifik bilişsel sürece önemli vurgu yapılmaktadır. Gerçekte, revize edilen altı temel kategorinin doğası spesifik bilişsel süreçlere verilen tanımlamalardan açıkça ortaya çıkmaktadır. Hep birlikte bu süreçler her bir kategorinin genişlik ve derinliğini karakterize etmektedir. Orijinal taksonomide olduğu gibi, revize edilmiş halinin bilişsel süreç boyutunun altı temel kategorisinin basitten karmaşığa bir hiyerarşi oluşturmaktadır. *Hatırlamak (remember)* kategorisi *anlamak (understand)* kategorisinden, *Anlamak* kategorisi *Uygulamak (apply)* kategorisinden, *uygulamak* kategorisi *Analiz etmek (Analyze)* kategorisinden, *Analiz etmek* kategorisi *Değerlendirmek (evaluate)* kategorisinden, *değerlendirmek* kategorisi de *Sentez Yapmak (create)* kategorisinden daha az karmaşıktır (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

Ancak, taksonominin revize edilmiş hali öğretmen kullanımına daha fazla ağırlık verdiği için, kategorilerin bir diğerini kapsaması katı bir hiyerarşinin gereksinimi rahatlamasına olanak vermiştir. Bu en açık bir şekilde *Anlamak (Understand)* kategorisi ile örneklendirilir. Çünkü orijinal sistemde bu kategorinin kapsamı önemli ölçüde *Kavramak (Comprehend)* üzerine genişletildiği için, *Anlamak (Understand)* ile ilişkili bazı bilişsel süreçler (örneğin, *Açıklama*) *Uygulamak (Apply)* ile ilişkili (örneğin, *Yapmak*) bilişsel süreçlerin en azından birinden bilişsel olarak daha karmaşıktır. Ancak, eğer birisi karmaşıklığı belirlenmiş bir ölçek üzerinde altı temel kategorinin her birini merkez noktaya (center point) yerleştirse, onlar muhtemelen basitten karmaşığa bir ölçek oluşturur. Bu anlamda, bilişsel süreç boyutu bir hiyerarşidir ve muhtemelen deneysel kanıtlar açısından orijinal taksonomide olduğu gibi bu desteklenecektir (Bakınız, Anderson, Krathwohl ve diğ., 2001, bölüm 16).

Taksonomi Tablosu

Revize edilmiş Taksonomi’de, her hedefin iki boyutta gösterilebileceği gerçeği Taksonomi Tablosu olarak adlandırılan iki boyutlu bir tablo oluşturma imkânı direkt olarak ortaya çıkarmıştır. *Bilgi boyutu* tablonun dikey eksenini oluştururken, *Bilişsel süreç boyutunu* yatay eksen oluşturacaktır. Bilgi ve bilişsel süreç kategorilerinin kesişme noktaları hücreleri oluşturacaktır.

Sonuç olarak, her hedef, taksonomi tablosunda bir veya daha fazla hücrede sınıflandırılabilir. Eylemleri (verbs) kategorize etmek için uygun sütun(ların) ve isimleri

(nouns) veya isin öbeklerini kategorize etmek için uygun satır(ların) arakesit noktalarına karşılık gelen hücreler kullanılır (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

Hedeflerin hücelere nasıl yerleştirileceğini görmek için, aşağıda 12. sınıflar için State of Minnesota's Language Arts standartlarından alınan örneği inceleyin: Öğrenci, gramer, dil teknikleri ve çeşitli akademik amaçlar, fikirler, konular veya temalar arasındaki ilişkileri analiz eden orijinal kompozisyonlar yazma durumları için İngilizce yazılmış diğer standart konularını yazmada kullanma yeteneğini gösterecektir (State of Minnesota, 1998).

Standardı (örneğin, hedefi) sadeleştirerek, bazı kısımları göz ardı ederek, özellikle kısıtlamaları örneğin, “grameri, dil tekniklerini ve çeşitli akademik amaçlar ve durumlar için İngilizce yazılmış diğer standart kurallarını kullanma”, gibi. Bu kısaltmaların atılması, fikirlerin, konuların veya temaların ilişkilerini veya bileşenlerini analiz eden orijinal kompozisyon yazmamız sağlar (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

Bilgi boyutu kısmına hedefi yerleştirmek isim öbeğinin “fikirler, konular veya temalarla ilgili motif ve ilişkileri” dikkate alınmasını gerektirir. “Motifler veya ilişkiler” **B. Kavramsal Bilgi** ile ilişkilidir. Bu yüzden, **B. Kavramsal Bilgi**'nin bir örneği olarak isim ögesini sınıflandıracğız. *Bilişsel Süreç Boyutu* kısmına hedefin yerleştirilmesine ilişkin, yazmak ve analiz etmek gibi iki eylemin olduğu fark edilmiştir.

Kompozisyon yazmak *Üretme (Producing)*'yi gerektirir ve aslında, *yaratmak (6. Create)* kategorisinin bir örneği olarak sınıflandırılacaktır. Elbette, analiz etmek *Analiz etmek (6. Analyze)* olacaktır. Her iki bilişsel süreç kategorisi (öğrencilerden *Yaratma*'dan önce *analiz etmeyi* beklemesi) gerektiği muhtemel olduğu için biz bu hedefi taksonomi tablosunun iki hücresine yerleştireceğiz: B4, kavramsal bilgiyi analiz etmek ve B6, kavramsal bilgiye dayalı olarak yaratmak (Şekil 2. bakınız.)

Şekil 2. 12. Sınıf İçin The State of Minnesota's Language Arts Standardının Taksonomi Tablosuna Yerleştirilmesi

Bilişsel Süreç Boyutu

Bilgi Boyutu	1.Hatırlamak	2.Anlamak	3.Uygulamak	4.Analiz Etmek	5.Değerlendirmek	6.Yaratmak
A. Olgulara Dayanan Bilgi						
B. Kavramsal Bilgi				X		X
C. İşlemsel Bilgi						
D.Biliş Ötesi Bilgi						

Taksonomi Tablosunu kullanarak, bir ünite veya dersin hedeflerinin analizi diğer şeyler arasında bilginin daha karmaşık türlerini ve bilişsel süreçleri ne dereceye kadar

içirildiğinin göstergesini sunar. *Anlama'dan (Understand) Yaratma'ya (Create)* hedefler genellikle Eğitimin en önemli ürünü olarak düşünüldüğü için, onların varlığı veya eksikliği taksonomi tablosundan kolayca anlaşılır. Bir öğretmen olan Gwendolyn Airasian ...tarihiyle ilgili önemli bir ödev hazırlama konusunda tanımladığı ders içeriğini düşünün, Airasian dört özel hedef listelemiştir. Airasian öğrencilerinin şunları yapmasını istemektedir:

1. ...faaliyetlerinin belli kısımlarını hatırlamalarını;
2. Farklı ...grupları... faaliyetlerin sonuçlarını açıklamalarını;
3. ...karakter veya grup seçmelerini ve bu faaliyetler üzerinde onun pozisyonunu ifade eden ikna edici bir başyazı yazmalarını (başyazı derste özel olarak öğrenilmemiş en azından bir destekleyici sebep içermelidir) ve
4. Kendi ve akranların makalelerini düzenlemelerini.

Birinci hedefi sınıflandırmada, ***Hatırlamak (1. Remember)*** açık bir biçimde bilişsel süreçtir ve "... faaliyetlerinin belli kısımları" **A. Olgulara dayanan bilginin** alt kategorilerinden **A.b. Belirli ayrıntılar ve unsurlar bilgisidir**. Bu yüzden, hedef tabloda hücre A1'e yerleştirilir **5**.

İkinci hedefte eylem "*açıklamak*"(***Anlamak [2. Understand]*** kategorisi altındaki **2.7. Açıklama** alt kategorisi) yedinci bilişsel süreçtir. Öğrenciden "...faaliyetlerin sonuçlarını" açıklamaları istendiği için, birisi faaliyetin daha sonraki etkileriyle ilgili genelleştirilmiş ifadelerle işaret eden "sonuçlar" çıkarabilir ve bu **B. Kavramsal bilginin** alt kategorisi **B.c. Kuramlar, modeller ve yapılar bilgisine en yakındır**. Bu hedef taksonomi tablosunda B2 hücresine yerleştirilmiştir.

Üçüncü hedefte anahtar eylem *yazmak*'tır. Yukarıda tartışılan Minnesota Standardının sınıflandırması gibi, *Yazma Yaratma (6. Create)* kategorisi içindeki *Üretme (6.3. Üretme)* sürecidir. Faaliyet üzerinde onun etkisini belirlemek **A. Olgulara Dayanan Bilgi** ve **B. Kavramsal Bilginin** bazı kombinasyonlarını gerektirecektir, bu yüzden bu hedef A6 ve B6 olmak üzere iki hücrede sınıflandırılacaktır.

Son olarak, dördüncü hedef "*kendi kendine düzenlemek*" ve "*akranlar ile düzenlemek*" i içermektedir. Düzenleme bir değerlendirme türüdür, bu yüzden katılacak süreç ***Değerlendirmek (5. Evaluate)*** tir. Değerlendirme süreci **B. Kavramsal Bilgi** olarak sınıflandırılan kriteri içerecektir, bu yüzden dördüncü hedef B5 hücresine yerleştirecektir. Bu ünitenin hedefleri için tamamlanan taksonomi tablosu Şekil 2'de görülmektedir. Tablodan, birisi daha karmaşık kategorileri görsel olarak çabucak belirleyebilir. Airasian'ın ünitesi bu açıdan oldukça iyidir. Sadece bir hedef ***Hatırlamak (Remember)*** kategorisiyle ilgilidir; diğer

hedefler genellikle eğitimin en önemli ve uzun süreli meyvesi olarak tanımlanan bilişsel süreçleri içerir.

Şekil 3. Bilişsel Süreç Boyutu

Bilgi Boyutu	1.Hatırlamak	2.Anlamak	3.Uygulamak	4.Analiz Etmek	5.Değerlendirmek	6.Yaratmak
A. Olgulara Dayanan Bilgi	Hedef 1					Hedef 3
B. Kavramsal Bilgi		Hedef 2			Hedef 4	Hedef 3
C. İşlemsel Bilgi						
D.Biliş Ötesi Bilgi						

Kapsanan şeyin gösterilmesine ek olarak, Taksonomi Tablosu hatta olması gereken şeyi göstermektedir. Bu yüzden şekil 2’de en alttaki boş olan iki satırda İşlemsel ve Biliş ötesi bilgi hedeflerinin olup olmaması gerektiğiyle ilgili sorular ortaya çıkmaktadır. Örneğin, öğretmen açık bir şekilde öğrencilere öğretebileceği şeyleri kurgulamada takip ettiği yöntemler var mıdır? Alternatif olarak, birinin kendi yazısında yaygın olarak yaptığı hata türleri ve bu hataları düzeltmede tercih ettiği yöntemlerle ilgili bilgisi kendi kendine yapacağı düzeltmenin vurgulanması gerekli önemli bir biliş ötesi ürünü olmalı mıdır? Taksonomi tablosuyla sunulan bu geniş bakış açısı (olasılıklar) birisinin boş alanları görmesine ve kaçan öğretim fırsatları üzerine bu fikirleri yansıtmalarına olanak sağlar.

Hatta Taksonomi Tablosu hedeflerin öğrenciler tarafından hangi düzeyde öğrenildiğini belirlemek için değerlendirme amacıyla kullanılmasının yanında, hedeflere ulaşmak için kullanılan Eğitim ve öğretim aktivitelerini sınıflandırmada kullanılabilir. Bu amaçlar için Taksonomi Tablosunun kullanımı *Revize Edilmiş Taksonomide* altı başlıkta tanımlanır ve gösterilir (Anderson, Krathwohl, diğ. 2001, Bölüm. 8-13). Bu sayının son iki makalesinde, Airasian detaylı bir biçimde değerlendirmeyi tartışmakta ve Anderson sıralamayı tanımlamakta ve göstermektedir.

Eğitim Hedefleri Taksonomisi Eğitim amaçlarını, hedeflerini ve standartlarını sınıflandırmak için kullanılan bir şemadır. Bu Taksonomi kategorilerinden biri içinde sınıflandırılan hedeflerin genel olarak anlamının anlaşılmasını sağlayan organizasyonel bir yapı sağlar, böylece iletişim artar. Orijinal Taksonomi neredeyse hepsi alt kategorilerden oluşan altı temel kategoriden oluşmaktaydı. Onlar birikimli bir hiyerarşik sistemde sıralandı; bu hiyerarşide bir sonraki daha karmaşık becerileri gerçekleştirmek daha önceki becerileri gerçekleştirmeyi gerektirir. Orijinal taksonomi her bir kategori için sağlanan bir çok test soru

(çoğunlukla çoktan seçmeli olan) örneklerinin öğrenilmesini değerlendirmeyi vurgulamaktadır.

Orijinal Taksonominin revize edilmiş hali Bilgi ve Bilişsel Süreçlerden oluşan iki boyutlu bir sistemdir. **Bilgi Boyutu** orijinal taksonominin *Bilgi (Knowledge)* kategorisinin alt kategorilerine benzemektedir. **Bilişsel Süreç Boyutu** orijinal taksonominin altı temel kategorisine benzemektedir. Fakat bu kategorilerde bazı değişiklikler yapılmış ve kategoriler yeniden adlandırılmıştır. Orijinal taksonomideki *Bilgi (Knowledge)* kategorisi **Hatırlamak (Remember)**, *Kavrama (Comprehension)* kategorisi **Anlamak (Understand)**, *Sentez (Synthesis)* kategorisi **Yaratmak (Create)** olarak yeniden adlandırıldı ve **Yaratmak** kategorisi en üst düzey kategori olarak alındı ve geri kalan diğer kategorileri (Uygulama, Analiz ve Değerlendirme) eylem formları olan *Uygulamak (Apply)*, *Analiz etmek (Analyze)*, ve *Değerlendirmek (Evaluate)* olarak değiştirildi. Bu kategoriler orijinal taksonomideki kadar katı olmasa da hiyerarşik bir yapıda sıralandı. Kombinasyon halinde, Bilgi ve Bilişsel Süreç boyutları Taksonomi Tablosu adında çok kullanışlı bir tablo oluşturur. Hedefleri, aktiviteleri ve değerlendirmeler sınıflandırmak için bu tablonun kullanılması belli bir ders veya ünitenin açık ve kısaca görsel sunumunu sağlar. Tamamlandığında, Taksonomi tablosundaki girdiler ilişkili vurgular, müfredatı düzeltme ve gözden kaçan Eğitimsel fırsatların gözden geçirilmesinde kullanılabilir. Bu incelemeye dayalı olarak, öğretmenler müfredatın planının ve Eğitimin nerede ve nasıl geliştirileceğine karar verebilirler (Krathwohl, 2002; Köğçe vd., 2009).

BÖLÜM III

1. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, örneklem (çalışma grubu), araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri, verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

1.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında (MEB, 2012) yer alan dil bilgisi soru –etkinliklerinin- ve öğretmen kılavuz kitabındaki dil bilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’nin bilişsel alan basamaklarına göre dağılımının tespiti ve bunlar arasındaki ilişkinin tespiti amaçlandığı için, bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Doküman analizi yapılarak, çalışma kitaplarındaki dil bilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabındaki dil bilgisi kazanımlarının bilişsel düzeyleri ile ilgili olarak herhangi bir nicelleştirme olmaksızın bulgulara ulaşılarak, konu betimlenip, yorumlanmıştır.

Çalışma kitaplarındaki ilgili dil bilgisi soruları ve Öğretmen Kılavuz Kitabındaki ünitelendirilmiş yıllık plandaki dil bilgisi kazanımları ayrıştırılarak, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi olarak adlandırılan ve Şahinel’e (2002) göre, bilişsel alanın alt düzeyini oluşturan bilgi (hatırlamak), kavrama (anlamak) ve uygulamak; üst düzeyini oluşturan, analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak (yaratmak) basamaklarından hangi seviyede olduğu araştırmacı tarafından tespit edilmiş, ardından araştırmanın güvenilirliği açısından üç ayrı araştırmacı tarafından ayrı ayrı analiz edilmiş, daha sonra da analiz sonuçları karşılaştırılmış ve üzerinde uzlaşamayan soruların bilişsel düzeylerinin tespiti konusunda alan uzmanına başvurulmuştur.

Çalışma kitabındaki dil bilgisi soruları ve Öğretmen Kılavuz Kitabındaki dil bilgisi kazanımları türlerine göre de analiz edilmiştir. Doküman analizinden elde edilen bulgular, alan uzmanı görüşünün sonucu ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2628 Sayılı Tebliğler Dergisi’nde kullanımı uygun bulunarak yayımlanan MEB Yayınları (2012) ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitapları oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleminde toplamda üç sınıfa ait (6, 7 ve 8.) Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabındaki dil bilgisi soruları ve 6, 7 ve 8. Türkçe Dersi öğretmen kılavuz kitabındaki ünitelendirilmiş yıllık plandaki dil bilgisi kazanımları yer almaktadır. Seçilen çalışma kitaplarının sınıf seviyelerine dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 5. Araştırma Örneklemi

Örneklem Grubu	Sınıflar		
MEB Yayınları	6	7	8

1.3. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın asıl verileri, çalışma kitaplarındaki dil bilgisi soruları ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan dil bilgisi kazanımlarıdır.

Bu çalışmada, ortaokul 6, 7, 8. sınıf Türkçe dersi öğretim programında ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan dil bilgisi kazanımları belirlenerek Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında bu kazanımlara yönelik dil bilgisi soruları tespit edilmiştir. Bu etkinliklerin bilişsel düzeyleri araştırmacı tarafından tespit edilerek tablolastırılmıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde önce, çalışma kitaplarındaki dil bilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabındaki dil bilgisi kazanımlarının sınıf bazında, taksonomideki bilişsel düzeyleri, araştırmacı tarafından sınıf bazında tespit edilmiştir.

Yıldırım ve Şimsek’e (1999: 83) göre “ ...elde edilen verilerin analizinde bir başka araştırmacıyı kullanma ve ulaşılan sonuçları teyit etme” güvenilirliği artıran stratejilerden biridir. Bu nedenle soruların bilişsel düzeyleri başka araştırmacı tarafından da çözümlenmiş, uzlaşılamayan noktalarda alan ile ilgili uzmanın görüşü alınmıştır. Verilerin analizi aşamasında, araştırma sürecinden elde edilen verilerden bazıları, doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Bu durum araştırmanın geçerliliğini güçlendiren bir yaklaşımdır (Yıldırım, Şimsek, 1999: 78).

Araştırma kapsamında elde edilen veriler frekans ve yüzde hesaplamaları ile analiz edilmiş, sonuçlar ortaya konmuştur. Probleme ilişkin veriler (Türkçe Dersi MEB Yayınları

(2012) 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dil bilgisi sorularının ve Öğretmen Kılavuz Kitabındaki dil bilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel alan basamaklarına göre dağılımı nasıldır? Alt Problemler: 1. Öğrenci çalışma kitabında yer alan dil bilgisi sorularının –etkinlikler- Türkçe öğretim programında belirlenmiş olan kazanımlara uygun mudur? 2. Dil bilgisi sorularının taksonomideki bilişsel düzey basamaklarına dağılımı nasıldır? 3. Dil bilgisi sorularının taksonomideki üst bilişsel süreçlere uygunluk derecesi nedir? 4. Öğretmen kılavuz kitabındaki dil bilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel alan basamaklarına göre dağılımı nasıldır?) frekans hesaplamaları ile analiz edilmiş. Dokümanlar incelenmiş, elde edilen bulgular araştırmanın alt problemleri çerçevesinde sırayla yorumlanmış ve sonuçlar ortaya konularak öneriler sunulmuştur.

BÖLÜM IV

1. BULGULAR VE YORUM

Araştırmmanın bu bölümünde, çalışmada elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular ve bu bulgular bağlamında yapılan yorumlar ortaya konulmuştur.

MEB 2012 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan dil bilgisi kazanımları, bu kazanımların Bloom Taksonimisine göre yer aldığı seviye ve bunların yer aldığı metinler tablosu aşağıda sunulmuştur:

1.1. MEB (2012) 6, 7 ve 8. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Ünitelendirilmiş Yıllık Plandaki Dil Bilgisi Kazanımlarının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespiti

Aşağıda 6, 7, ve 8 . sınıf Türkçe Çalışma Kitabında Yer Alan Tema-Metin Tabloları gösterilmiştir. Örnek olarak her sınıfın 1. temasındaki tüm metinlere ait dil bilgisi kazanımları Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre araştırmacı ve uzmanlar tarafından yapılan ortak inceleme sonuçlarına yer verilmiştir. İnceleme verilerinin tamamına ekler bölümünde yer verilmiştir.

6.Sınıf

<u>1. TEMA: OKUMA KÜLTÜRÜ</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Kütüphane</i>	10
<i>Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması</i>	17
<i>Canım Kitap</i>	22
<i>Simyacı</i>	27
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	33

1. Tema: Okuma Kültürü

1. Metin: KÜTÜPHANE
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama **ANLAMAK-UYGULAMAK**

1. Kök ve eki kavrar. **ANLAMAK**

2. Metin: ÇOCUK KİTAPLIĞINDA SABAH TARTIŞMASI

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

ANLAMAK-UYGULAMAK

2.Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder. **ANLAMAK**

3. Metin: CANIM KİTAP

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

ANLAMAK-UYGULAMAK

1-Kök ve eki kavrar **ANLAMAK**

2-İsim kökü ve fiil kökünü ayırt eder. **ANLAMAK**

3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder. **ANLAMAK**

4. Metin: SİMYACI

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

ANLAMAK-UYGULAMAK

1. Kök ve eki kavrar. **ANLAMAK**

2. İsim kökü ile fiil kökünü ayırt eder. **ANLAMAK**

3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder. **ANLAMAK**

TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

<u>2.TEMA: ATATÜRK</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Mustafa Kemal Atatürk</i>	36
<i>Atatürk'ün Fikir Dünyası</i>	43
<i>Atatürk'ün Türk Folkloruna Olan İlgisi</i>	51
<i>Atatürk'ten Anılar</i>	57
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	63

<u>3.TEMA: SEVGİ</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Soylu Bilgi Ağacı</i>	66
<i>Eskici</i>	72
<i>Anadolu</i>	78
<i>Kuğular</i>	84
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	89

<u>4.TEMA: DUYGULAR</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Meşe ile Saz</i>	92
<i>Dijon'dan Trabzon'a</i>	98
<i>Nasrettin Hoca</i>	105
<i>Anne</i>	114
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	119

<u>5. TEMA: ZAMAN VE MEKAN</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Anadolu'da Bahar</i>	122
<i>Bayram Yeri</i>	128
<i>Hoşgörüler Diyarı Mardin</i>	134
<i>Momo</i>	140
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	147

<u>6.TEMA: DOĞA VE EVREN</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Boş Arsa</i>	150
<i>Kınalı Keklik</i>	157
<i>Orman Kustu Bize</i>	165
<i>Uzay</i>	171
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	178

7. Sınıf

<u>1.TEMA : İLETİŞİM</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Tatlı Dil</i>	10
• <i>Yolcu Konmaz Oteli</i>	16
• <i>Bülbül ile Bağcı</i>	22
• <i>Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür</i>	28
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	34

1. Tema: İletişim

1. Metin: TATLI DİL
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1.Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 1. Fiillerin anlam ve özelliklerini kavrar. ANLAMAK

2. Metin: YOLCU KONMAZ OTELİ

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
ANLAMAK-UYGULAMAK
2. Kip ve çekimli fiili kavrar. **ANLAMAK**

3. Metin: BÜLBÜL İLE BAĞCI

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
ANLAMAK-UYGULAMAK
3. Bildirme kipleri ile dilek kiplerini ayırt eder. **ANLAMAK**

4. Metin: BİR İLETİŞİM BİÇİMİ OLARAK KARİKATÜR

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama.
ANLAMAK-UYGULAMAK
4. Bildirme kiplerinin kullanım özelliklerini kavrar. **ANLAMAK**

2. TEMA: ATATÜRKÇÜLÜK

<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• Atatürk	42
• Atatürk ve Sanat	48
• Milli Kültür	54
• Atatürk ve Türk Tiyatrosu	60
• Türk Dili	66
Tema Değerlendirme Soruları	72

<u>3. TEMA: KAVRAMLAR VE ÇAĞRIŞIMLAR</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Bilmece</i>	79
• <i>Bakardım Güneş Avuçlarımda</i>	84
• <i>Hayata Açılan Kaplar</i>	90
• <i>İyimserlik Kötümserlik</i>	96
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	102

<u>4. TEMA: MİLLİ KÜLTÜR</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Anadolu'nun Cirit Oyunlar</i>	108
• <i>Miras Keçe</i>	114
• <i>Karada Yüzen Donanma</i>	120
• <i>Bozkırın Tezenesi</i>	126
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	132

<u>5. TEMA: DOĞA VE EVREN</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Susayan Konya</i>	140
• <i>Deniz Hasreti</i>	146
• <i>Yeşil Gözlü Kardan Adam</i>	152
• <i>Son Kuşlar</i>	158
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	164

<u>6. TEMA: TOPLUM HAYATI</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Komşusuzluk</i>	170
• <i>Emine Teyze'nin Çilek Reçeli</i>	176
• <i>Mustafa Kemal'in Kağnısı</i>	182
• <i>Anadolu'da Konukseverlik</i>	188
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	194

8. SINIF

<u>1.TEMA : ZAMAN VE MEKAN 9</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Kız Kalesi</i>	10
• <i>Geçmiş Zaman Şiirleri</i>	16
• <i>Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak</i>	22
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	34

1.Tema : Zaman Ve Mekan

1. Metin: KIZ KALESİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 1. Fiilimsiyle, fiil ve isim soylu kelimeler arasındaki farkları kavrar. ANLAMAK

2. Metin: GEÇMİŞ ZAMAN ŞİİRLERİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 2. Fiilimsilerin işlevlerini ve kullanım özelliklerini kavrar. ANLAMAK

3. Metin: VERİLEN SÖZÜ TUTMAK VE VAKTİNDE İŞ YAPMAK
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 3. Fiilimsileri özelliklerine uygun biçimde kullanır. UYGULAMAK

4. Metin: ESKİ ANKARA EVLERİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. FİİLSİLER İLE İLGİLİ BİLGİ VE KURALLARI KAVRAMA VE UYGULAMA ANLAMAK-UYGULAMAK 4. Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur. UYGULAMAK
Tema Değerlendirme Soruları 34

<u>2.TEMA : ATATÜRK 39</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Atatürk'ten Anılar</i>	42
• <i>Onuncu Yıl Nutku</i>	47
• <i>Dil Devrimi</i>	51
• <i>Atatürk ve Bilim</i>	56
• <i>Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi</i>	61
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	66

<u>3.TEMA : MİLLİ KÜLTÜR 71</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>İhtiyar Çilingir</i>	78
• <i>Gönül Mimarlarımız</i>	80
• <i>Türküler Dolusu</i>	86
• <i>Nevruz ve Birlik</i>	92
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	98

<u>4.TEMA : TOPLUM HAYATI 103</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Ergenekon Destanı</i>	106
• <i>Çiğdem Der ki...</i>	112
• <i>Herkesin Dostu Anton</i>	118
• <i>Aşinasız</i>	124
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	130

5.TEMA : BİLİM VE TEKNOLOJİ 135	
Metin Adı	Sayfa No
• <i>Basından Teknoloji Haberleri</i>	138
• <i>Ekran Efendi'nin Tutsakları</i>	144
• <i>Anadolu'nun Bahtı Açık Kara Treni</i>	150
• <i>Bilgisayar Yalnızlığı</i>	156
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	162

6.TEMA : KİŞİSEL GELİŞİM 167	
Metin Adı	Sayfa No
• <i>Hayatta Başarının Yolları</i>	168
• <i>İki İyi İnsan</i>	174
• <i>Empati ile Yaşamak</i>	180
• <i>Martı</i>	186
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	192

1.2. MEB (2012) 6-7 Ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabı Dil Bilgisi Sorularının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespiti

Aşağıda 6, 7, ve 8 . sınıf Türkçe Çalışma Kitabında Yer Alan dil bilgisi sorularından örnek olarak her sınıfın 1. Temasındaki tüm metinlere ait dil bilgisi soruları Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre araştırmacı ve uzmanlar tarafından yapılan ortak inceleme sonuçlarına yer verilmiştir. İnceleme verilerinin tamamına ekler bölümünde yer verilmiştir.

6. Sınıf

1. Tema: OKUMA KÜLTÜRÜ

1. Metin: *KÜTÜPHANE* (MEB:2012, 14)

6. Etkinlik: (MEB:2012, 14)

a. Aşağıdaki kelimelere karşılarındaki eklerden uygun olanları getiriniz. (MEB:2012, 14)

ANLAMAK

b. Aşağıdaki kelimelere karşılarındaki eklerden uygun olanları getiriniz. **ANLAMAK**

Kelimelere ekleri getirirken nelere dikkat ettiniz? (MEB,2012: 14) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri kalınlık-incelik kuralına göre inceleyerek ilgili sütunlara yazınız. (MEB,2012: 14) **ANLAMAK**

8. Etkinlik: (MEB,2012: 15)

a. Aşağıdaki çuvallarda verilen kök ve ekleri örnekteki gibi birleştirerek noktalı yerlere yazınız. **UYGULAMAK**

b. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Altı çizili kelimeleri örnekten hareketle kök ve eklerine ayırınız. **UYGULAMAK**

9. Etkinlik: (MEB,2012: 16)

a. Yukarıdaki kök ve ekleri trenin lokomotif ve vagonlarına anlamlı kelimeler oluşturacak şekilde yerleştiriniz. **UYGULAMAK**

b. Trenin lokomotif kısımlarına hangi kelimeleri yazdınız? Niçin? **UYGULAMAK**

c. Vagonlara yazdığınız ekleri lokomotif kısmına yazabilir misiniz? Niçin? **UYGULAMAK**

2. Metin: ÇOCUK KİTAPLIĞINDA SABAH TARTIŞMASI (MEB:2012,21)

6. Etkinlik: Aşağıdaki kelime ve ekleri inceleyiniz. Kelimelere getirilmesi gereken ekleri örnekteki gibi yuvarlak içine alınız. (MEB:2012, 21) **HATIRLAMAK**

7. Etkinlik: (MEB:2012,21)

a. Aşağıdaki köklere “-mak, -mek” eklerini getiriniz. **HATIRLAMAK**

b. Hangi köklere “-mak, -mek” ekleri getirildiğinde anlamlı kelimeler ortaya çıktı? Yazınız. **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıda verilen kelimeleri inceleyiniz. Fiil köklü olanları mavi sayfaya, isim köklü olanları sarı sayfaya yazınız. (MEB:2012, 21)

UYGULAMAK

3. Metin: *CANIM KİTAP* (MEB:2012, 25)

4. Etkinlik: Aşağıdaki kelimelere yanlarında verilen ekleri getirerek yazınız ve bu kelimeleri cümlede kullanınız. (MEB:2012, 25) **UYGULAMAK**

5. Etkinlik: (MEB:2012, 25)

a. Yukarıdaki kelimeleri kök ve eklerine ayırınız. **UYGULAMAK**

b. Bu eklerden hangileri eklendiği kelimeye farklı bir anlam kazandırarak yeni bir kelime türetmiştir? **ANLAMAK**

c. Kelimeye eklendiğinde yeni bir anlam kazandırmayan ek hangisidir? **ANLAMAK**

6. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri kök ve eklerine ayırarak yazınız. Daha sonra örnekteki gibi yapım eki kutularını maviye, çekim eki kutularını kırmızıya boyayınız. (MEB,2012: 26) **UYGULAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan kelimeleri aldıkları eklerle göre uygun yerlere yazınız. (MEB:2012, 26) **UYGULAMAK**

4. Metin: *SİMYACI* (MEB:2012, 27)

2. Etkinlik:

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin eş anlamlılarını bularak bu kelimelerle birer cümle kurunuz. (MEB:2012, 28) **UYGULAMAK**

b. Eş anlamlı kelimelere beş örnek veriniz. (MEB:2012, 28) **ANLAMAK**

3. Etkinlik:

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin zıt anlamlılarını bularak bu kelimelerle birer cümle kurunuz. (MEB:2012, 29) **UYGULAMAK**

b. Zıt anlamlı kelimelere beş örnek veriniz. (MEB:2012, 29) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış kelimeleri anlamları ve yazılışlarına dikkat ederek inceleyiniz. **ANLAMAK**

a. Bu kelimelerin farklı yazılmasının sebebi ne olabilir? Açıklayınız. (MEB:2012, 31) **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki altı çizili kelimelerin yazılışına dikkat ederek bu kelimelerin ayrı mı yoksa bitişik mi yazıldığını belirtiniz. (MEB:2012, 31) **ANLAMAK**

9. Etkinlik: Cümlelerdeki eksik bırakılan yerleri kutu içinde verilen kelimelerden uygun olanlarıyla doldurunuz. (MEB:2012, 32) **UYGULAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Paragrafta altı çizili kelimeleri örnekteki gibi çözümleyiniz. (Kök-ek-ek türü) (MEB:2012, 32) **UYGULAMAK**

OKUMA KÜLTÜRÜ TEMASI - Tema Değerlendirme Soruları – (MEB:2012, 33)

C. Aşağıda bazı ses olayları ve bunları örnekleyen kelimeler verilmiştir. Ses olayının başlarındaki numaraları o ses olayının görüldüğü kelimenin başına yazınız. (MEB: 2012, 33) **UYGULAMAK**

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz benzeşmesine uğrayan bir kelime vardır? (MEB:2012, 34) **HATIRLAMAK**

7. Hangi seçenekte yer alan kelimeler hem yapım hem çekim eki almıştır? (MEB:2012, 34) **HATIRLAMAK**

8. Cümlelerde koyu yazılan kelimelerden hangisinin kökü “Yaralarındaki sargılar bugün açılacaktı.” cümlesinde koyu yazılan kelimenin kökünden farklı türdedir? (MEB:2012, 34) **ANLAMAK**

7. SINIF

1. Tema: İletişim

1. Metin: *TATLI DİL*

4.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde noktalı yerlere bağlaç veya ek olan “ki” den uygun olanını getiriniz. (MEB: 2011, 13) **ANLAMAK**

5.Etkinlik: Aşağıdaki kutularda kelimeler karışık olarak verilmiştir. Kelimeleri bağlaç veya ek olan “de”yi kullanarak cümle haline getiriniz. (MEB: 2011, 13) **UYGULAMAK**

6.Etkinlik: (MEB: 2011, 13)

a. Tabloyu inceleyiniz.

b. Aşağıdaki soruları yukarıdaki cümlelere göre cevaplayınız. Bu cümleleri ilgili soruların altlarına yazınız. **ANLAMAK**

7.Etkinlik: (MEB: 2011, 14)

a. Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiillerin altlarını çiziniz. **ANLAMAK**

b. Altlarını çizdiğiniz fiilleri özelliklerine göre tablodaki yerlerine yazınız. **ANLAMAK**

8.Etkinlik: Aşağıdaki metinde iş, oluş ve durum bildiren fiilleri belirleyerek yandaki kutuya yazınız. (MEB: 2011, 14) **ANLAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki fiilleri iş, oluş ve durum bildirme özelliğine göre ayırarak birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 15) **UYGULAMAK**

2. Metin: YOLCU KONMAZ OTELİ

6.Etkinlik: (MEB: 2011, 20)

a. Aşağıda mastar halinde verilmiş fiillerin cümle içinde kullanımına dikkat ediniz.
HATIRLAMAK

b. Mastar halinde verilmiş fiiller cümle içinde kullanıldığında anlamı nasıl etkilemektedir?
HATIRLAMAK

c. Renkli olarak verilen fiiller çıkarılırsa cümlelerde nasıl bir değişiklik olur? Yazınız.
ANLAMAK

7.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan yüklemeleri bulunuz. Bulduğunuz fiillerin mastar halini kutulara yazınız. (MEB: 2011, 21) **UYGULAMAK**

8.Etkinlik: Aşağıda mastar halinde verilen fiilleri yüklem olacak şekilde birer cümle içinde kullanınız. (MEB: 2011, 21) **UYGULAMAK**

3. Metin: BÜLBÜL İLE BAĞCI

7.Etkinlik:

a. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. (MEB: 2011, 26)

b. Yukarıdaki cümlelerde dilek anlamı veren fiilleri yazınız. **ANLAMAK**

c. Yukarıdaki cümlelerde zaman anlamı veren fiilleri yazınız. **ANLAMAK**

8.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde zaman ve dilek anlamı veren fiilleri bularak tabloda uygun yerlere yazınız. (MEB: 2011, 27) **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Dilek kiplerini bildirme kiplerinden birine çevirerek cümleleri yeniden kurunuz. (MEB: 2011, 27) **UYGULAMAK**

4. Metin: *BİR İLETİŞİM BİÇİMİ OLARAK KARİKATÜR*

7.Etkinlik: (MEB: 2011, 32)

a. Aşağıdaki cümlelerin ve altı çizili kelimelerin mastar hallerini dikkate alarak okuyunuz. **HATIRLAMAK**

b. Aşağıdaki soruları yukarıdaki cümlelere göre cevaplayınız. **ANLAMAK**

8.Etkinlik: Aşağıdaki kutularda verilen mastar halindeki fiilleri ile eklerin tamamını kullanarak örnekteki gibi cümleler kurunuz. **UYGULAMAK**

Daha sonra öznelerin ve ünlü daralması olan fiillerin altlarını çiziniz. (MEB: 2011, 33) **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan öznelerin altını çiziniz. Kutuda yer alan fiilleri kullanarak bu öznelerle yeni cümleler oluşturunuz. (MEB: 2011, 33) **UYGULAMAK**

İLETİŞİM TEMASI DEĞERLENDİRME SORULARI

B. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) harfi yazınız. (Fiillerle ilgili temel kavramsal bilgiler) (MEB: 2011, 35) **HATIRLAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde çekimli bir fiil yoktur? (MEB: 2011, 36) **HATIRLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir dilek kipi kullanılmıştır? (MEB: 2011, 37) **HATIRLAMAK**

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman anlamı vardır? (MEB: 2011, 37) **HATIRLAMAK**

10. “Dinlemeyi bilmeyen insan, başarıya ulaşamaz.” cümlesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez? (MEB: 2011, 37) **ANLAMAK**

8. SINIF

1.Tema : Zaman Ve Mekan

1. Metin: KIZ KALESİ

7. Etkinlik: (MEB: 2011, 14)

a. Aşağıdaki kelimelerde boş bırakılan yerlere ünlüler getirerek anlamlı kelimeler oluşturunuz. **UYGULAMAK**

b. Yukarıdaki gruplardan bir varlığın ismi olan kelimelere “İ”, hareket bildiren kelimelerin yanına “F” koyunuz ve bunları aşağıya yazınız. **UYGULAMAK**

c. Hangi gruptaki kelimeler açıkta kaldı? **ANLAMAK**

c. İkinci gruptaki kelimeleri kullanarak birer cümle kurunuz. **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Altı çizili kelimeleri ilgili kutucuklara yazınız. (MEB: 2011, 15) UYGULAMAK

2. Metin: GEÇMİŞ ZAMAN ŞİİRLERİ

6. Etkinlik: (MEB: 2011, 20)

a. Aşağıdaki resimlerin yanında karışık olarak verilen kelimelerle anlamlı cümleler oluşturunuz. **UYGULAMAK**

b. Yukarıda oluşturduğunuz cümlelerde “koş-” kelimesinin aldığı ekleri inceleyiniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız. **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki şiirde altı çizili kelimelerden fiilimsi olanları bularak yuvarlak içine alınız. Ardından bu kelimelerin altındaki harfleri sırasıyla kutucuklara yazarak deyimi bulunuz. (MEB: 2011, 20) **UYGULAMAK**

3. Metin: VERİLEN SÖZÜ TUTMAK VE VAKTİNDE İŞ YAPMAK

9. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri yanlarındaki zarf fiil eklerini kullanarak birleştiriniz. (MEB: 2011, 27) **UYGULAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki farklı cümleleri, uygun fiilimsiler kullanarak tek bir cümle haline getiriniz. (MEB: 2011, 27) **UYGULAMAK**

4. Metin: ESKİ ANKARA EVLERİ

8. Etkinlik: (MEB: 2011, 33)

a. I. sütundaki kelimelerle II. sütundaki kelimeleri anlamlı bir biçimde eşleştiriniz. **UYGULAMAK**

b. Eşleştirdiğiniz kelime gruplarıyla birer cümle kurunuz. **UYGULAMAK**

c. Kurduğunuz cümlelerdeki kelime gruplarını tek başlarına kullanabiliyor musunuz? Kelime gruplarını ayırıp tek başına kullandığınızda cümlelerin anlamlarında bir değişiklik olur mu? Niçin? **ANLAMAK**

Zaman Ve Mekan Tema Değerlendirme Soruları

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilimsi yoktur? (MEB: 2011, 37) **ANLAMAK**

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil isimleşmiştir? (MEB: 2011, 37) **ANLAMAK**

13. “Adam işe erkenden gelince kimseyi bulamadı.” Aşağıdakilerin hangisinde bu cümlede kullanılan fiilimsi ile aynı türde olan fiilimsi yer almaktadır? (MEB: 2011, 37) **ANLAMAK**

2.Tema : Atatürk

1. Metin: ATATÜRK'TEN ANILAR

6. Etkinlik: Aşağıdaki boşlukları uygun fiilimsi ekleriyle doldurunuz. (MEB: 2011, 45) **UYGULAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanlarının başına “Y” koyunuz. (MEB: 2011, 46) (Fiilimsi ile ilgili kavramsal bilgiler) **HATIRLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafları okuyunuz. Fiilimsilerin altını çizip hangi tür fiilimsi olduklarını altlarına yazınız. (MEB: 2011, 46) **ANLAMAK**

2. Metin: ONUNCU YIL NUTKU

6. Etkinlik: Aşağıdaki kutularda verilen cümleleri okuyunuz. Daha sonra soruları kutucuklardaki cümlelere göre cevaplayınız. (MEB: 2011, 50) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri uygun fiilimsi ekleriyle birleştirip örnekteki gibi tek cümle olarak yazınız. (MEB: 2011, 50) **UYGULAMAK**

3. Metin: DİL DEVRİMİ

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin yüklemine göre türlerini karşlarına yazınız. **ANLAMAK** Daha sonra bu cümlelerin yüklemelerini diğer türe çevirerek cümleleri tekrar yazınız. (MEB: 2011, 54) **UYGULAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümleler karşısında verilen özelliklerden hangilerini taşıdığını altındaki boşluklara yazınız. (MEB: 2011, 55) **ANLAMAK**

4. Metin: ATATÜRK VE BİLİM

5. Etkinlik: (MEB: 2011, 60)

a. Aşağıda boş bırakılan cümleleri yanda verilen kelimelerden uygun olanları ile tamamlayınız. **UYGULAMAK**

b. Cümlelerdeki boşluklar bu kelimelerden başka kelimeler ile tamamlanabilir mi? Neden? **ANLAMAK**

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerden kalıplaşmış olanları bulup örnekteki gibi işaretleyiniz. (MEB: 2011, 60) **ANLAMAK**

5. Metin: ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerle, cümlelere hakim olan duyguları ok yardımıyla eşleştiriniz. (MEB: 2011, 65) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelere hakim olan duyguları, verilen yüz ifadelerinin altına yazınız. (MEB: 2011, 65) **ANLAMAK**

Atatürk Tema Değerlendirme Soruları

C. Aşağıdaki özdeyişlerde geçen fiilimsileri bulup çeşitlerini altlarına yazınız. (MEB: 2011, 67) **UYGULAMAK**

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi olumsuz bir fiil değildir? (MEB: 2011, 68) **ANLAMAK**

5. Atatürk'ün Aşağıdaki özdeyişlerinin hangisinde isim-fiil vardır? (MEB: 2011, 68) **ANLAMAK**

7. Aşağıdaki özdeyişlerin hangisinde fiilimsi kullanılmamıştır? (MEB: 2011, 69) **ANLAMAK**

9. Aşağıdaki cümlelerden hangisi isim cümlesi değildir? (MEB: 2011, 69) **ANLAMAK**

3.Tema : Milli Kültür

1. Metin: *İHTİYAR ÇİLİNGİR*

9. **Etkinlik:** Aşağıdaki metinde geçen fiilimsilerin altını çizip hangi fiilimsi olduğunu yazınız. (MEB: 2011, 79) **UYGULAMAK**

10. **Etkinlik:** Aşağıdaki cümlelerde alt çizili kelimeler isim mi, fiilimsi midir? Niçin? (MEB: 2011, 79) **ANLAMAK**

2. Metin: *GÖNÜL MİMARLARIMIZ*

8. **Etkinlik:** (MEB: 2011, 85)

a. Aşağıdaki cümleleri yandaki kutulardan yararlanarak uygun şekilde tamamlayınız. **UYGULAMAK**

b. Cümleleri tamamlarken neye dikkat ettiniz? Yazınız. **ANLAMAK**

9. **Etkinlik:** Özne-yüklem ilişkisine dikkat ederek aşağıdaki cümleleri düzeltiniz. (MEB: 2011, 85) **UYGULAMAK**

3. Metin: *TÜRKÜLER DOLUSU*

9. **Etkinlik:** (MEB: 2011, 91)

a. “Ünlü türkücü, dün akşam kültür merkezinde değişik yörelerin türkülerini söyledi.” cümlesine göre aşağıdaki soruları cevaplayınız. **HATIRLAMAK**

b. Verdiğiniz cevaplar cümleyi hangi yönlerden tamamlıyor? **ANLAMAK**

10. Etkinlik: “ Nerede, ne zaman, ne?” sorularından hepsini içeren cümleleri işaretleyiniz.
(MEB: 2011, 91) **UYGULAMAK**

11. Etkinlik: (MEB: 2011, 91)

a. Aşağıdaki metinde geçen zarf tamlayıcılarını bularak altlarını çiziniz. **ANLAMAK**

b. Bulduğunuz zarf tamlayıcılarını birer cümlede kullanınız. **UYGULAMAK**

4. Metin: NEVRUZ VE BİRLİK

8. Etkinlik: (MEB: 2011, 97)

a. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimeleri daha vurgulu okuyunuz. **UYGULAMA**

b. Vurgulu okumak, anlatımı kolaylaştırıyor mu? Niçin? **ANLAMAK**

c. Vurgulu okuduğunuz kelimeler cümlelerin neresinde yer alıyor? Niçin? **ANLAMAK**

ç. Okuduğunuz cümlelerde sizce en önemli kelime ve kelime grubu hangisi olabilir? Niçin?
ANLAMAK

9. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde vurgulu okunması gereken ifadelerin altını çiziniz. Hangi öğelerin vurgulandığını altlarına yazınız. (MEB: 2011, 97) **UYGULAMAK**

Milli Kültür Tema Değerlendirme Soruları

C. Aşağıdaki cümlelerden yardımcı ögesi olmayanları işaretleyiniz. (MEB: 2011, 99)

ANLAMAK

D. Aşağıdaki cümlelerde vurgulanan öğeleri işaretleyiniz. (MEB: 2011, 99) **ANLAMAK**

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin öğeleri yanlış ayrılmıştır? (MEB: 2011, 100) **ANLAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi isim tamlaması şeklindedir? (MEB: 2011, 101)

ANLAMAK

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne vurgulanmaktadır? (MEB: 2011, 101)

HATIRLAMAK

9. “Derenin sazlığında belki yüzlerce kurbağa aynı anda bağıırıyordu.” cümlesinin öğeleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde sırayla verilmiştir? (MEB: 2011, 101) **UYGULAMAK**

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “fiilimsi” cümlenin yer tamlayıcısı olmuştur? (MEB: 2011, 101) **ANLAMAK**

4.Tema : Toplum Hayatı

1. Metin: ERGENEKON DESTANI

8.Etkinlik: (MEB: 2011, 110)

a. Aşağıdaki cümlelerde fiillerin bildirdiği eylem kim tarafından yapılmıştır? Karşlarına yazınız. **ANLAMAK**

b. Hangi cümlelerde eylemleri kimin yaptığı belli değildir? **ANLAMAK**

c. Aşağıdaki cümleleri fiillerin öznesi belli olan şekilleriyle tamamlayınız? **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin fiillerini edilgen hale getiriniz. (MEB: 2011, 111)

UYGULAMAK

2. Metin: ÇİĞDEM DER Kİ...

8.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyup a, b ve c maddelerinde verilen çalışmaları yapınız. (MEB: 2011, 116, 117)

a. Cümlelerin fiillerinin bildirdikleri eylemden etkilenen nesneler var mı? Cümlelerin fiilleri ile varsa nesnelerini yazınız. **ANLAMAK**

b. Bu cümleleri nesnesiz olarak yazınız. **UYGULAMAK**

c. Bu cümleleri geçişsiz fiillerle yeniden yazınız. **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Siz de fiilleri geçişli olan cümleler kurunuz. (MEB: 2011, 117) **UYGULAMAK**

3. Metin: HERKESİN DOSTU ANTON

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Fiilleri yazarak çatı özelliklerini tabloya işaretleyiniz. (MEB: 2011, 123) **ANLAMAK**

4. Metin: AŞİNASIZ

9.Etkinlik: (MEB: 2011, 128)

a. Aşağıdaki cümlelerin öğelerini bulup yüklemlerine göre cümlelerin türlerini karşılarna örnekteki gibi yazınız. **UYGULAMAK**

b. Bu cümleleri aşağıya yazıp karşılarna yüklem türlerini belirtiniz. **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri yüklemlerine göre adlandırınız. (MEB: 2011, 128)

ANLAMAK

11.Etkinlik: Aşağıdaki fiil cümlelerini isim cümlesi yapınız. (MEB: 2011, 129)

UYGULAMAK

Toplum Hayatı Tema Değerlendirme Soruları

4. Metindeki etken ve edilgen fiilleri bularak tabloya yazınız. (MEB: 2011, 131)

UYGULAMAK

5. Aşağıdaki cümleleri edilgen çatılı hale getirerek altlarındaki boşluklara yazınız. (MEB: 2011, 131) **UYGULAMAK**

B. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanlara “D”, yanlış olanlara “Y” yazınız. (MEB: 2011, 131)
(İsim ve fiil cümlesi) **ANLAMAK**

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisi fiil yönünden “Zengin olmak için herhalde para sahibi olmamız gerekmez.” cümlesine benzer bir cümledir? (MEB: 2011, 132) **ANLAMAK**

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi geçişlidir? (MEB: 2011, 133) **ANLAMAK**

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi edilgen çatılı fiildir? (MEB: 2011, 133)
ANLAMAK

5.Tema : Bilim Ve Teknoloji

1. Metin: BASINDAN TEKNOLOJİ HABERLERİ

9.Etkinlik: Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerdeki yüklemelerin altlarını çiziniz. (MEB: 2011, 143) **ANLAMAK**

a. Yukarıdaki metinlerde yüklemeler nerelerde yer almaktadır? **ANLAMAK**

b. Cümlelerde yüklemelerin yeri şiiri nasıl etkilemiştir? **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Şiirdeki devrik cümleleri kurallı cümle haline getiriniz. (MEB: 2011, 143) **UYGULAMAK**

2. Metin: *EKRAN EFENDİ’NİN TUTSAKLARI*

10. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. (MEB: 2011, 148)

- a. Hangi cümlede tek yargı vardır? **ANLAMAK**
- b. Hangi cümlede bir şart söz konusudur? **ANLAMAK**
- c. Hangi cümlede bir cümle vardır? **ANLAMAK**
- d. Hangi cümlede bir fiilimsi kullanılmıştır? **ANLAMAK**

11. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Yapılarını niteleyen sütuna “x” işaretini koyunuz. (MEB: 2011, 149) **ANLAMAK**

12. Etkinlik: Aşağıdaki metinde geçen cümleleri yapılarına göre tablodaki uygun yerlere yazınız. (MEB: 2011, 149) **ANLAMAK**

3. Metin: *ANADOLU’NUN BAHTI AÇIK KARA TRENİ*

8.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri yapılarına göre tek yüklemlilik cümle, fiilimsi bulunan cümle, birden çok yüklemlilik cümle ve bağlacı olan cümle şeklinde adlandırınız. (MEB: 2011, 154) **ANLAMAK**

9.Etkinlik: İçinde birden çok yüklemlı cümle ile bağlacı olan cümlelerin geçtiği “Ulaşım araçlarındaki teknolojik gelişmeler” konulu bir yazı yazınız. Yazınıza bir başlık koyunuz. (MEB: 2011, 155) **UYGULAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin arasına uygun bağlaçları yazınız. (MEB: 2011, 155) **ANLAMAK**

4. Metin: BİLGİSAYAR YALNIZLIĞI

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin karşlarına ifade ettiğ anlamı (x) işaretini koyarak belirtiniz. (MEB: 2011, 161) **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Yay ayrac içerisinde anlam özelliğ doğru verilen cümlelerin başına “D”, yanlış olan cümlelerin başına “Y” yazınız. (MEB: 2011, 161) **ANLAMAK**

Bilim Ve Teknoloji Tema Değerlendirme Soruları

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisi öğelerinin dizilişine göre diğerlerinden farklıdır? (MEB: 2011, 164) **ANLAMAK**

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden çok yüklem yoktur? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapı bakımından diğerlerinden farklıdır? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “tanımlama” yapılmıştır? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde karşılaştırma yoktur? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir varsayım söz konusudur? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir öneride bulunulmuştur? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

6.Tema : Kişisel Gelişim

1. Metin: *HAYATTA BAŞARININ YOLLARI*

6.Etkinlik: Aşağıda bazı cümleler ve bu cümlelerin taşıdıkları anlam özellikleri karşılarında verilmiştir. Cümlelerin başındaki numaraları anlam özelliklerinin başına yazınız. (MEB: 2011, 172) **ANLAMAK**

7.Etkinlik: (MEB: 2011, 173)

a. Aşağıdaki cümleleri uygun anlam ilişkileri ile eşleştiriniz. **ANLAMAK**

b. Aralarındaki yakın anlamlılık ilişkilerini göz önüne alarak cümleleri eşleştiriniz. **ANLAMAK**

2. Metin: *İKİ İYİ İNSAN*

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde anlatımla ilgili bazı hatalar yapılmıştır. Bu hataları bulup düzeltiniz. (MEB: 2011, 178) **UYGULAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde anlatım bozukluklarının neden kaynaklandığını yanlarında verilen boşluğa yazınız. (MEB: 2011, 179) **UYGULAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde verilen anlatım bozukluklarını düzeltiniz. (MEB: 2011, 179) **UYGULAMAK**

3. Metin: *EMPATİ İLE YAŞAMAK*

9. Etkinlik: Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinde yer alan anlatım bozukluklarını düzelterek metni yeniden yazınız. (MEB: 2011, 185) **UYGULAMAK**

4. Metin: *MARTI*

6. Etkinlik: Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinde yer alan anlatım bozukluklarına sebep olan kelimelerin altını çizerek doğrusunu düzeltme kutusuna yazınız. (MEB: 2011, 191) **UYGULAMAK**

VERİLERİN ANALİZİ ve BULGULAR

1.3. MEB (2012) 6, 7 ve 8. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Ünitelendirilmiş Yıllık Plandaki Dil Bilgisi Kazanımlarının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespitine İlişkin Grafikler, Tablolar ve Yorumları

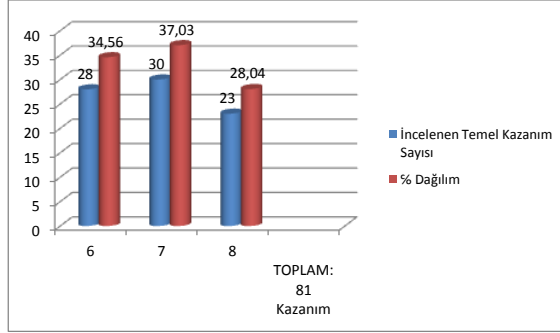
Tablo 6. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Dil Bilgisi Temel Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Sınıf Seviyesi	İncelenen Temel Kazanım Sayısı	% Dağılım
6	28	34,56
7	30	37,03
8	23	28,04
TOPLAM: 81 Kazanım		

Tablo 6’da Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Dil Bilgisi Temel Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı Gösterilmiştir. Buna göre 6, 7 ve 8. Sınıf düzeyinde Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan ünitelendirilmiş yıllık planda toplam 81 tane temel dil bilgisi kazanımı yer almaktadır. Bunlardan 28 tanesi 6. sınıf; 30 tanesi 7. sınıf; 23 tanesi 8. sınıf düzeyine ait olarak öğretmen kılavuz kitabında yer almaktadır. 81 dil bilgisi kazanımından %34,56’sı 6. Sınıf; %37,03’ü 7. sınıf; %28,04’ü 8. sınıfa ait dil bilgisi kazanımıdır.

Bu sayısal veriler doğrultusunda en fazla temel kazanım sayısının 7. sınıf düzeyinde olduğu görülmektedir. Temel kazanım sayısına göre 7. sınıftan sonra 6. sınıf düzeyindeki kazanım sayısı gelmektedir. Temel kazanım sayısı en az olan sınıfın 8. sınıf olduğu görülmektedir.

Şekil 4. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Dil Bilgisi Temel Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılım Frekans ve Yüzde Grafiği

Şekil 4'te Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Dil Bilgisi Temel Kazanımlarının Sınıf Seviyelerine Göre Dağılım Frekans ve Yüzde Değerleri belirtilmiştir. Buna göre; 6, 7 ve 8. Sınıf düzeyinde Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan ünitelendirilmiş yıllık planda toplam 81 tane temel dil bilgisi kazanımı yer almaktadır. Bunlardan 28 tanesi 6. sınıf; 30 tanesi 7. sınıf; 23 tanesi 8. sınıf düzeyine ait olarak öğretmen kılavuz kitabında yer almaktadır. 81 dil bilgisi kazanımından %34,56'sı 6. Sınıf; %37,03'ü 7. sınıf; %28,04'ü 8. sınıfa ait dil bilgisi kazanımıdır.

Bu sayısal veriler doğrultusunda en fazla temel kazanım sayısının 7. sınıf düzeyinde olduğu görülmektedir. Temel kazanım sayısına göre 7. sınıftan sonra 6. sınıf düzeyindeki kazanım sayısı gelmektedir. Temel kazanım sayısı en az olan sınıfın 8. sınıf olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Dil Bilgisi 6, 7, ve 8 Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans ve Yüzde Tablosu

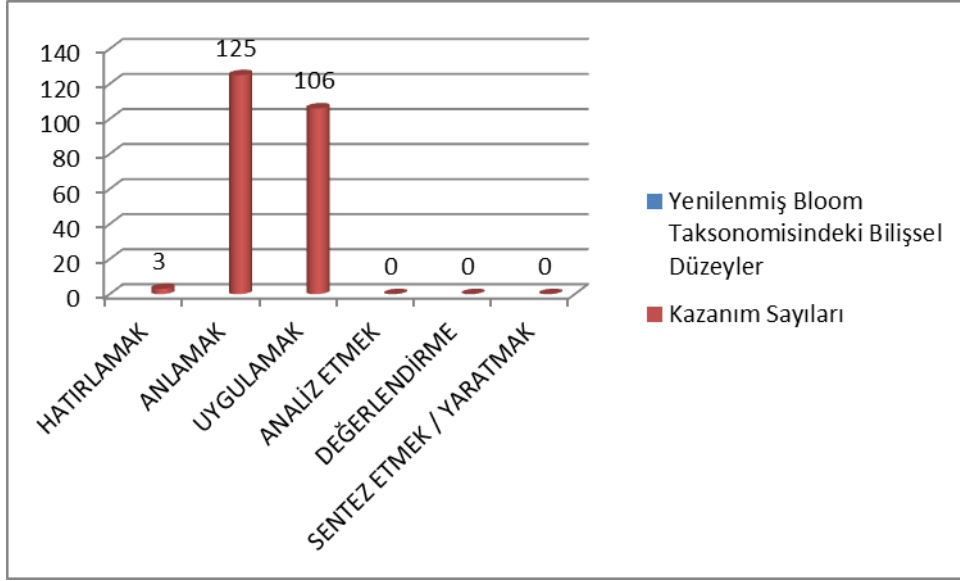
Kazanımların Bilişsel Düzeyleri	Kazanım Sayısı	Y ü z d e %
	Toplam:	
HATIRLAMAK	3	1,28
ANLAMAK	125	53,42
UYGULAMAK	106	45,30
ANALİZ ETMEK	0	0
DEĞERLENDİRME	0	0
SENTEZ ETMEK / YARATMAK	0	0
	Toplam:234	

Tablo 7’de 6, 7, ve 8 Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki bilişsel alan seviyesi Frekans ve Yüzde Değerleri belirtilmiştir. 6, 7, ve 8. sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında yer alan ünitelendirilmiş yıllık planlarda toplam 234 dil bilgisi kazanımı yer almaktadır. Bu kazanımlardan 3 tanesi Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde hatırlamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam kazanımlar içindeki yüzde oranı %1,28’dir. Bu kazanımlardan 125 tanesi anlamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam kazanımlar içindeki yüzde oranı %53,42’dir. Toplam kazanımlardan 106 tanesi uygulamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam kazanımlar içindeki yüzde oranı %45,3’tür.

Bu verilere bakıldığında 234 kazanım içerisinde en çok anlamak basamağında kazanım yer aldığı görülmektedir. En az kazanımın ise hatırlamak basamağında yer aldığı görülmektedir. Uygulamak basamağında yer alan kazanım sayısı ve yüzde değeri ise 2. sırada yer almaktadır.

Analiz etmek, değerlendirmek, sentez yapmak-yaratmak basamaklarında ise hiç kazanım yer almamaktadır.

Şekil 5. Dil Bilgisi 6, 7, 8. Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesine Göre Frekans Değerleri Grafiği

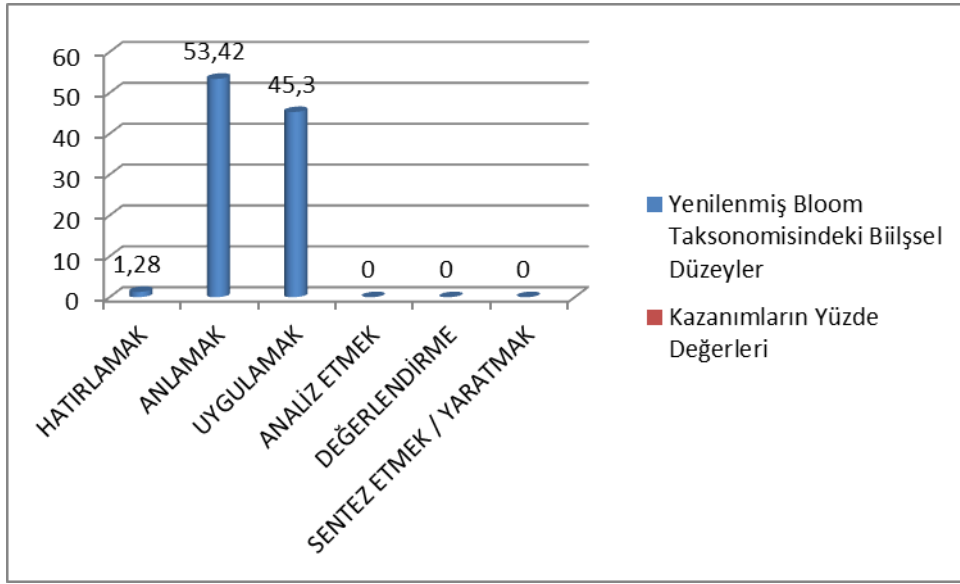

Şekil 5'te Dil Bilgisi 6, 7, ve 8 Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki bilişsel alan seviyesine göre frekans değerleri belirtilmiştir. 6, 7, ve 8. sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında yer alan ünitelendirilmiş yıllık planlarda toplam 234 dil bilgisi kazanımı yer almaktadır. Bu kazanımlardan 3 tanesi Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde hatırlamak basamağında yer almaktadır. 234 kazanımdan 125 tanesi anlamak basamağında yer almaktadır. 234 kazanımdan 106 tanesi uygulamak basamağında yer almaktadır.

Bu verilere bakıldığında 234 kazanım içerisinde en çok anlamak basamağında kazanım yer aldığı görülmektedir. En az kazanımın ise hatırlamak basamağında yer aldığı görülmektedir. Uygulamak basamağında yer alan kazanım frekans değeri ise 2. sırada yer almaktadır.

Analiz etmek, değerlendirmek, sentez yapmak-yaratmak basamaklarında ise hiç kazanım yer almamaktadır.

Şekil 6. Dil Bilgisi 6, 7, 8. Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Göre Bilişsel Alan Seviyesine Göre Yüzde Değerleri

Şekil 6’da Dil Bilgisi 6, 7, ve 8 Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki bilişsel alan seviyesine göre yüzde değerleri belirtilmiştir. 6, 7, ve 8. sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında yer alan ünitelendirilmiş yıllık planlarda toplam 234 dil bilgisi kazanımı yer almaktadır. Bu kazanımlardan %1,28’i Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde hatırlamak basamağında yer almaktadır. Bu kazanımlardan %53,42’i anlamak basamağında yer almaktadır. Toplam kazanımlardan %45,3’ü uygulamak basamağında yer almaktadır.

Bu verilere bakıldığında 234 kazanım içerisinde yüzde değere en çok anlamak basamağında kazanım yer aldığı görülmektedir. En az kazanımın ise hatırlamak basamağında yer aldığı görülmektedir. Uygulamak basamağında yer alan kazanım yüzde değeri ise 2. sırada yer almaktadır.

Analiz etmek, değerlendirmek, sentez yapmak-yaratmak basamaklarında ise hiç kazanım yer almamaktadır.

Tablo 8. Dil Bilgisi 6, 7, 8. Sınıf Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin Bilişsel Alan Seviyesine ve Sınıflara Göre Dağılım Frekans ve Yüzde Tablosu

Sınıf	6		7		8		Bütün Kazanımlar	
	Frekans (f)	Yüzde Değer (%)	Frekans (f)	Yüzde Değer (%)	Frekans (f)	Yüzde Değer (%)	Frekans (f)	Yüzde Değer (%)
HATIRLAMAK	0	0	2	2,47	1	1,4	3	1,28
ANLAMAK	50	60,98	42	51,85	33	46,48	125	53,42
UYGULAMAK	32	39,02	37	45,68	37	52,11	106	45,30
ANALİZ ETMEK	0	0	0	0	0	0	0	0
DEĞERLENDİRMEK	0	0	0	0	0	0	0	0
SENTEZ YAPMAK /YARATMAK	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam:	6. Sınıf Toplam Kazanım :	%100	7. Sınıf Toplam Kazanım :	%100	8. Sınıf Toplam Kazanım :	%100	6, 7, 8. Sınıf Toplam Kazanım :	%100
	82		81		71		234	

Tablo 8 ve Şekil 7'deki Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Frekansları değerleri verilerine göre, 6. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak düzeyinde 0, anlamak düzeyinde 50, uygulamak düzeyinde 32, analiz etmek; değerlendirmek; sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

6. sınıf düzeyindeki 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde en çok anlamak basamağında, 2. sırada uygulamak basamağında kazanım yer almaktadır. Hatırlamak, analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Yüzdelik Değer verilerine göre, 6. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak düzeyinde %0, anlamak düzeyinde %60,98; uygulamak düzeyinde %39,02; analiz etmek; değerlendirmek; sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Frekans değerleri verilerine göre; 7. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 81 dil bilgisi kazanımı içerisinde; hatırlamak basamağında 2; anlamak basamağında 42; uygulamak

basamağında 37 ; analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

7. sınıf düzeyinde yer alan toplam 81 kazanım içerisinde en çok kazanım anlamak basamağında; 2. Sırada uygulamak basamağında; 3. Sırada ise hatırlamak basamağındaki kazanım oluşturmaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

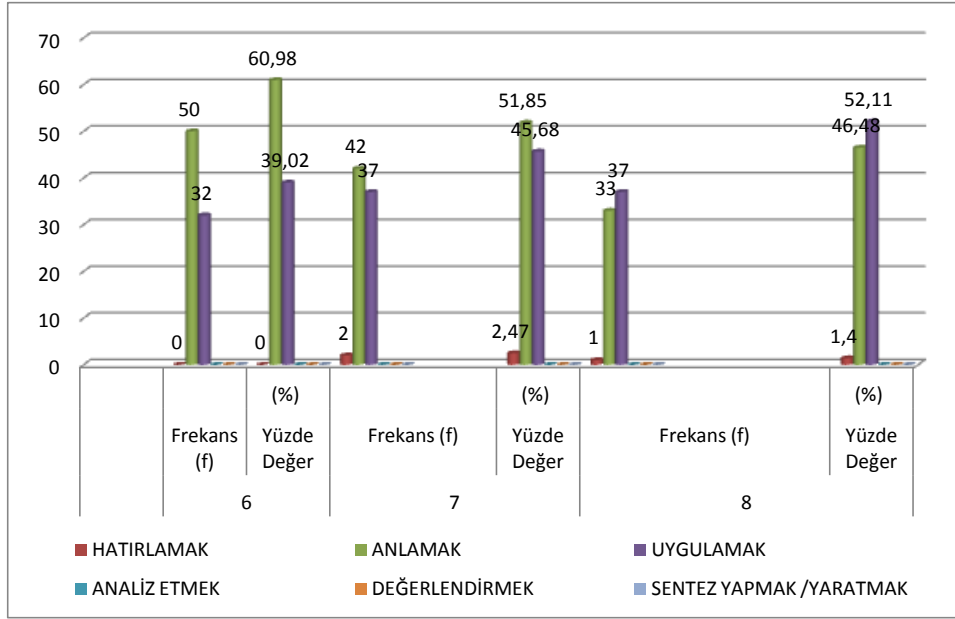
Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Yüzdelik Değerleri verilerine göre; hatırlamak basamağında %2,47; anlamak basamağında %51,85; uygulamak basamağında %45,68 oranında kazanım yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Frekans değerleri verilerine göre; 8. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 71 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak basamağında 1; anlamak basamağında 33; uygulamak basamağında 37 kazanım yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

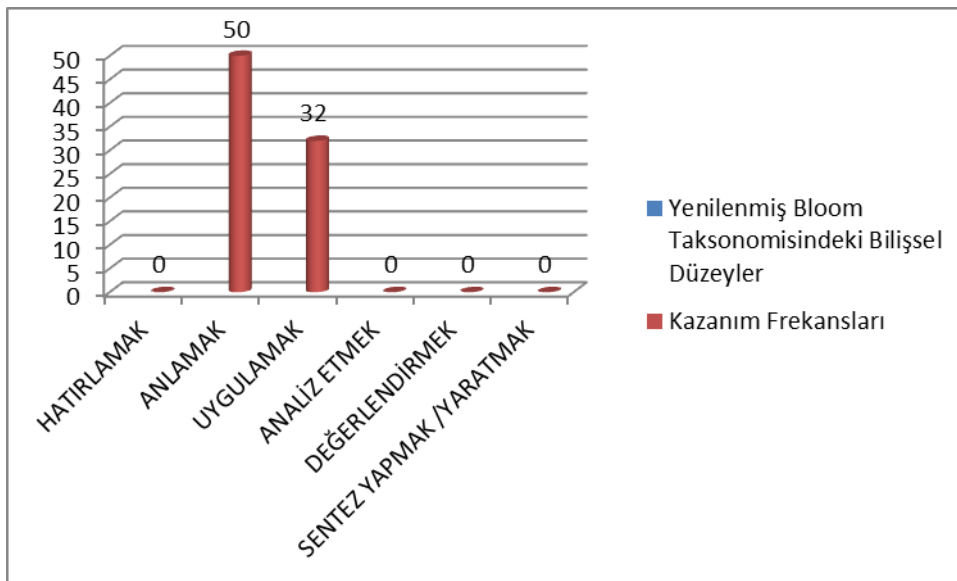
8. sınıf düzeyinde yer alan 71 kazanım arasında frekans değeri en çok uygulamak basamağında kazanım yer almaktadır. 2. sırada, anlamak basamağında yer alan kazanılar; 3. sırada ise anlamak basamağındaki kazanım frekansı yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Yüzdelik Değer verilerine göre;. 8. sınıf toplam dil bilgisi kazanımları içinde hatırlamak basamağında %1,4; anlamak basamağında %46,48; uygulamak basamağında %52,11 oranında kazanım yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Şekil 7. Dil Bilgisi Kazanımlarının 6, 7, 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin Bilişsel Alan Seviyesine ve Sınıflara Göre Dağılım Sayı ve Yüzde Genel Tablosu

Şekil 8. Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği

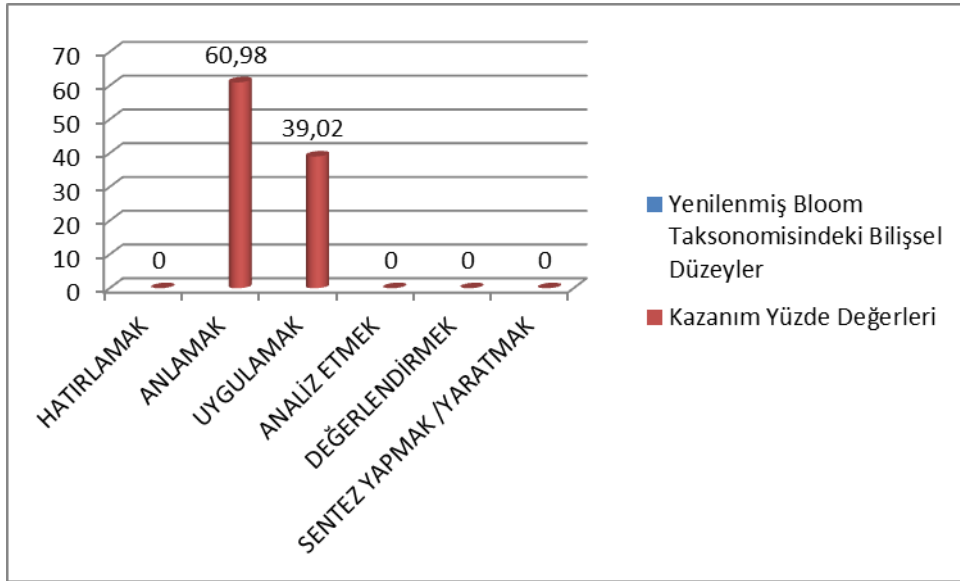

Şekil 8'de Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekansları gösterilmiştir. Buna göre 6. Sınıf

düzeyinde yer alan toplam 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak düzeyinde 0, anlamak düzeyinde 50, uygulamak düzeyinde 32, analiz etmek; değerlendirmek; sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

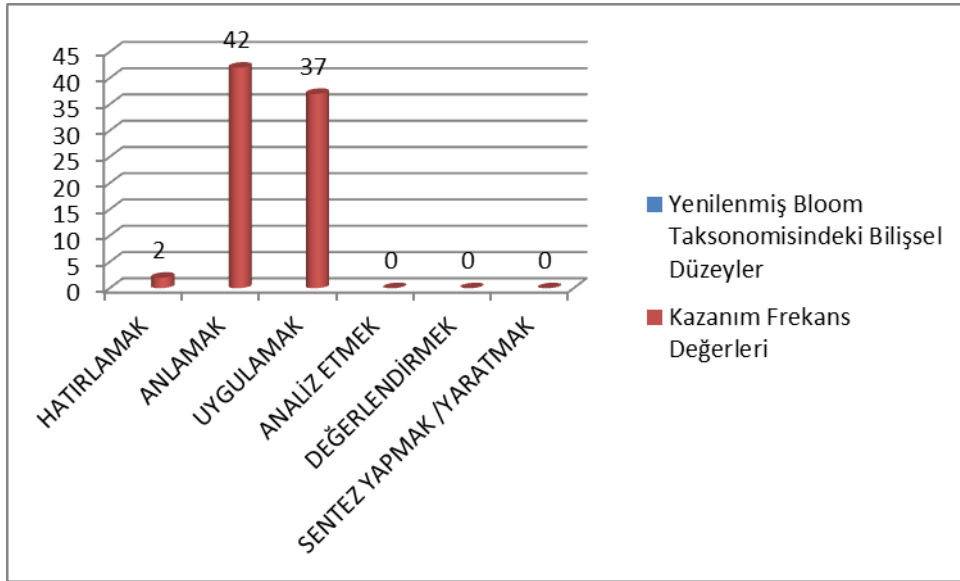
6. sınıf düzeyindeki 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde en çok anlamak basamağında, 2. sırada uygulamak basamağında kazanım yer almaktadır. Hatırlamak, analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Şekil 9. Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değer Grafiği

Şekil 9'da Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değeri gösterilmiştir. Buna göre, 6. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak düzeyinde %0, anlamak düzeyinde %60,98; uygulamak düzeyinde %39,02; analiz etmek; değerlendirmek; sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

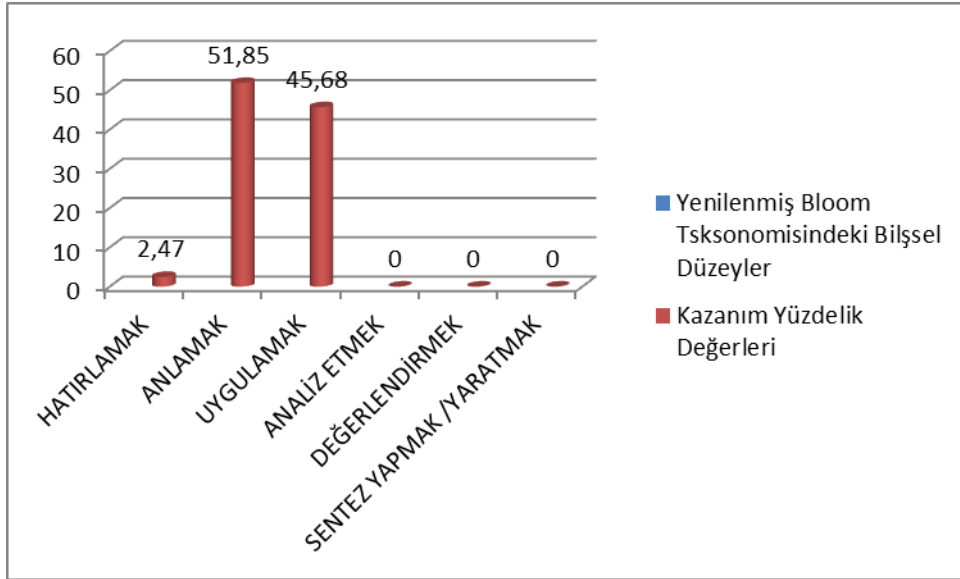
Şekil 10. Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği

Şekil 10’da Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans değerleri gösterilmiştir. Buna göre; 7. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 81 dil bilgisi kazanımı içerisinde; hatırlamak basamağında 2; anlamak basamağında 42; uygulamak basamağında 37 ; analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

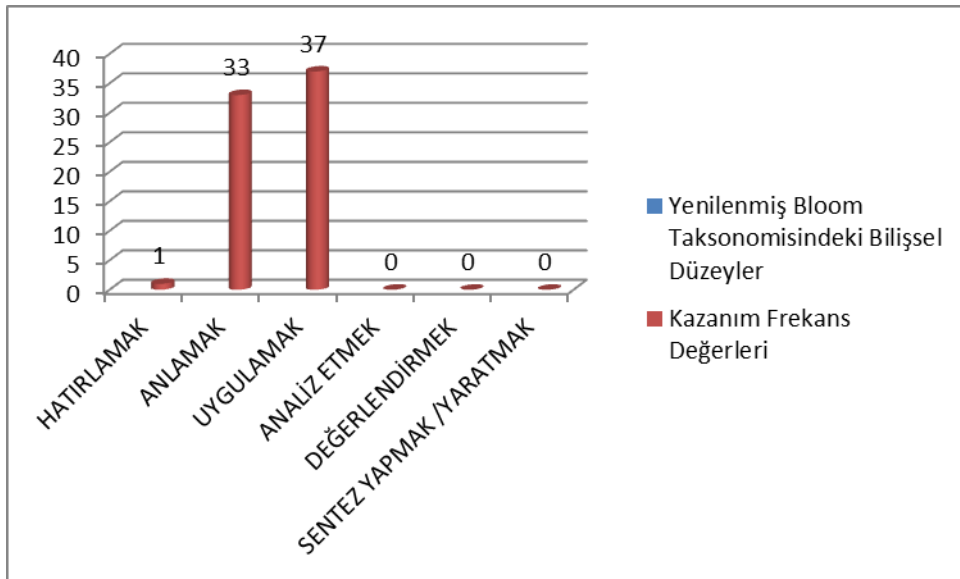
7. sınıf düzeyinde yer alan toplam 81 kazanım içerisinde en çok kazanım anlamak basamağında; 2. Sırada uygulamak basamağında; 3. Sırada ise hatırlamak basamağındaki kazanım oluşturmaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Şekil 11. Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değer Grafiği

Şekil 11’de Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değerleri gösterilmiştir. Buna göre; hatırlamak basamağında %2,47; anlamak basamağında %51,85; uygulamak basamağında %45,68 oranında kazanım yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

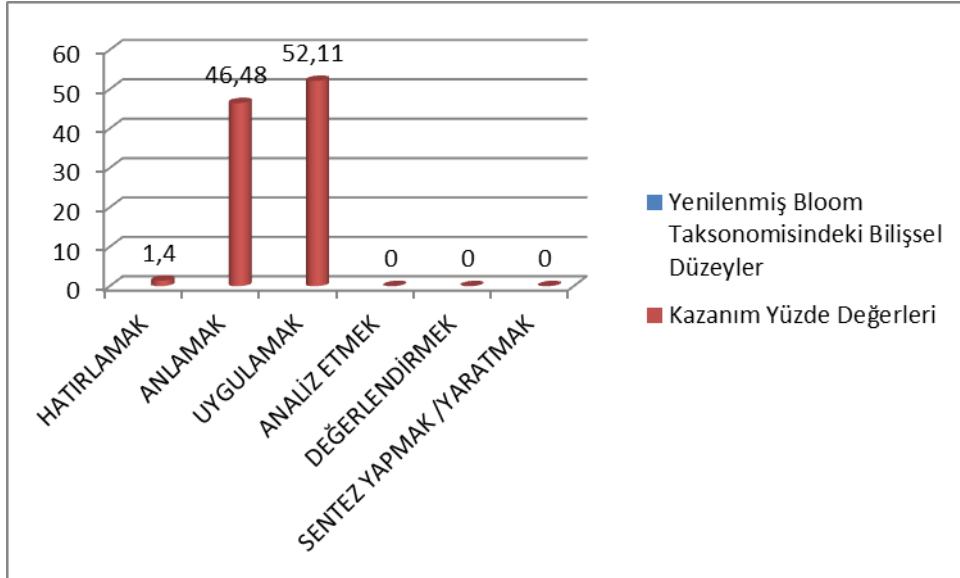
Şekil 12. Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği

Şekil 12'de Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans değerleri gösterilmiştir. Buna göre 8. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 71 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak basamağında 1; anlamak basamağında 33; uygulamak basamağında 37 kazanım yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

8. sınıf düzeyinde yer alan 71 kazanım arasında frekans değeri en çok uygulamak basamağında kazanım yer almaktadır. 2. sırada, anlamak basamağında yer alan kazanılar; 3. sırada ise anlamak basamağındaki kazanım frekansı yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Şekil 13. Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değer Grafiği

Şekil 13'te Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzdelik Değeri gösterilmiştir. 8. sınıf toplam dil bilgisi kazanımları içinde hatırlamak basamağında %1,4; anlamak basamağında %46,48; uygulamak basamağında %52,11 oranında kazanım yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

1.4. MEB (2012) 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabı Dil Bilgisi Sorularının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespitine İlişkin Grafikler, Tablolar ve Yorumları

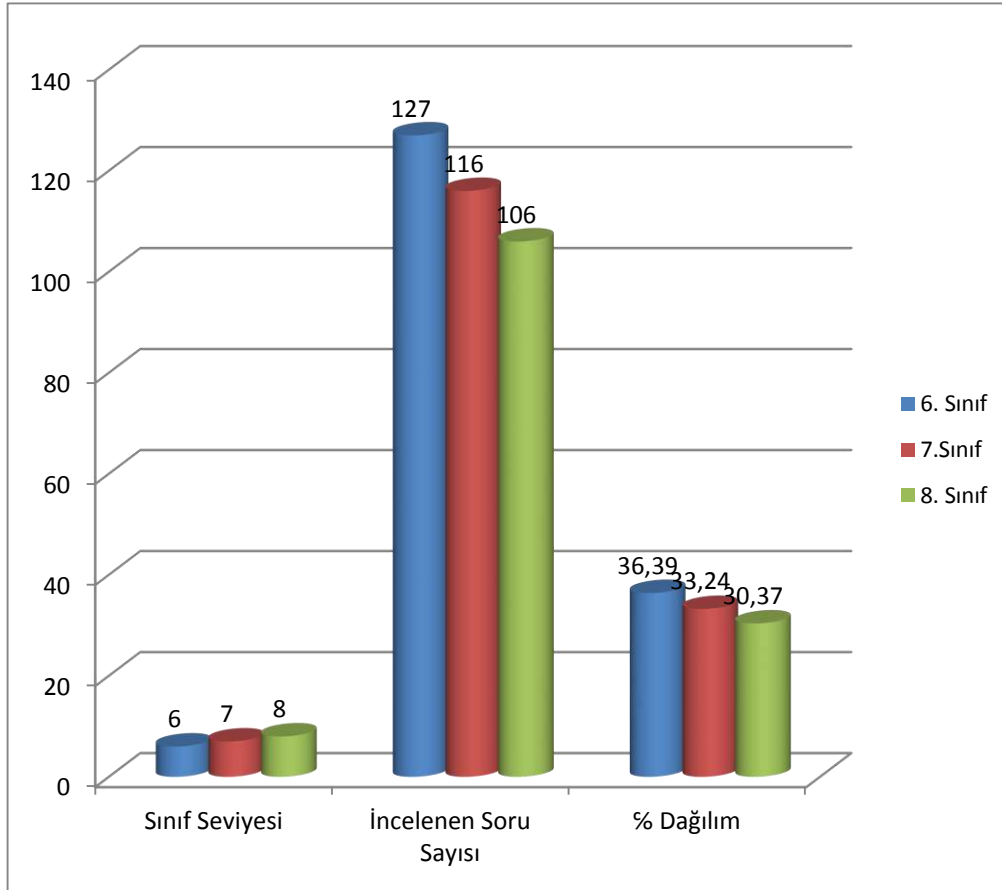
Tablo 9. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Soruların Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Sınıf Seviyesi	İncelenen Soru Sayısı	% Dağılım
6	127	36,39
7	116	33,24
8	106	30,37
	TOPLAM: 349 SORU	

Tablo 9’da Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre incelenen soruların sınıf seviyeleri, sınıf düzeyinde incelenen soru sayıları ve toplam soru sayısı içindeki yüzdelik değeri gösterilmiştir. Çalışma kitapların da yer alan toplam 349 dil bilisi sorusu içinde; 6. Sınıf seviyesinde 127 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %36,39’dur. 7. Sınıf seviyesinde 116 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %33,24’dur. 8. Sınıf seviyesinde 106 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %30,37’dur.

6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Çalışma Kitaplarında incelenen toplam 349 soru içerisinde en çok dilbilgisi soru 6. sınıfta, 8. sınıf çalışma kitabında en az dil bilgisi sorusu yer almaktadır. Verilerden sınıf seviyesi artıkça dilbilgisi soru sayısının azaldığı görülmektedir.

Şekil 14. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenen Soruların Sınıf Seviyelerine Göre Dağılım Grafiği

Şekil 14'e göre 6. Sınıf seviyesinde 127 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %36,39'dur. 7. Sınıf seviyesinde 116 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %33,24'dur. 8. Sınıf seviyesinde 106 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %30,37'dur.

6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Çalışma Kitaplarında incelenen toplam 349 soru içerisinde en çok dilbilgisi soru 6. sınıfta, 8. sınıf çalışma kitabında en az dilbilgisi sorusu yer almaktadır. Verilerden sınıf seviyesi artıkça dilbilgisi soru sayısının azaldığı görülmektedir.

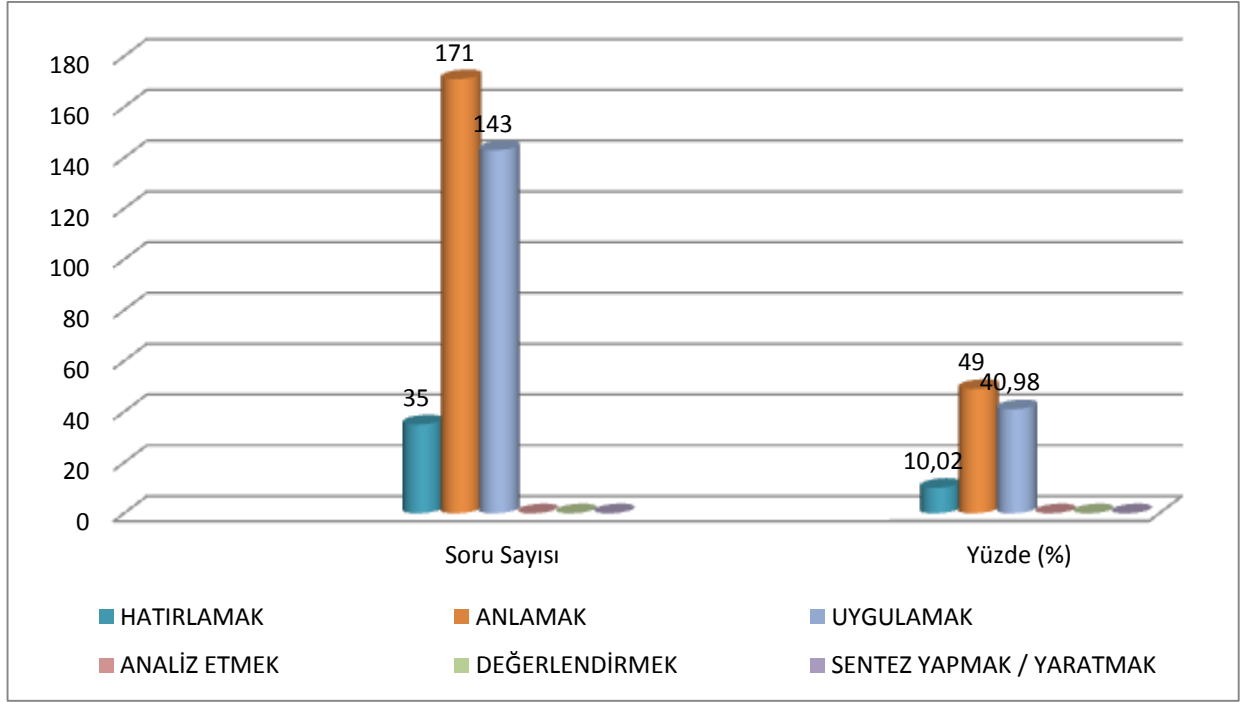
Tablo 10. Dil Bilgisi 6, 7 ve 8. Sınıf Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Göre Genel Dağılımı

Sorulan Sorunun Düzeyi	Soru Sayısı	Y ü z d e %
	Toplam:	
HATIRLAMAK	35	10,02
ANLAMAK	171	49
UYGULAMAK	143	40,98
ANALİZ ETMEK	0	0
DEĞERLENDİRME	0	0
SENTEZ ETMEK / YARATMAK	0	0
	Toplam: 349	

Tablo 10'da; 6, 7 Ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dilbilgisi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenen 349 sorunun 35'i hatırlamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdeler değeri 10,02'dir. Soruların 171'i anlamak basamağında yer almaktadır bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdeler değeri %49'dur. Soruların 143'ü uygulamak basamağında yer almaktadır bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdeler değeri %40,98'dir.

Soru sayılarına ve yüzdeler değerlere göre en fazla soru anlamak basamağında yer almaktadır. Hatırlamak basamağında ise en az soru yer almaktadır. Üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

Şekil 15. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Dil Bilgisi Sorularının Bilişsel Düzey Genel Dağılım Grafiği

Şekil 15'te; 6, 7 Ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında yer alan dilbilgisi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenen 349 sorunun 35'i hatırlamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdelik değeri 10,02'dir. Soruların 171'i anlamak basamağında yer almaktadır bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdelik değeri %49'dur. Soruların 143'ü uygulamak basamağında yer almaktadır bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdelik değeri %40,98'dir.

Soru sayılarına ve yüzdelik değerlere göre en fazla soru anlamak basamağında yer almaktadır. Hatırlamak basamağında ise en az soru yer almaktadır. Üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

Tablo 11. 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında Yer Alan Dil Bilgisi Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans ve Yüzdelik Değerleri

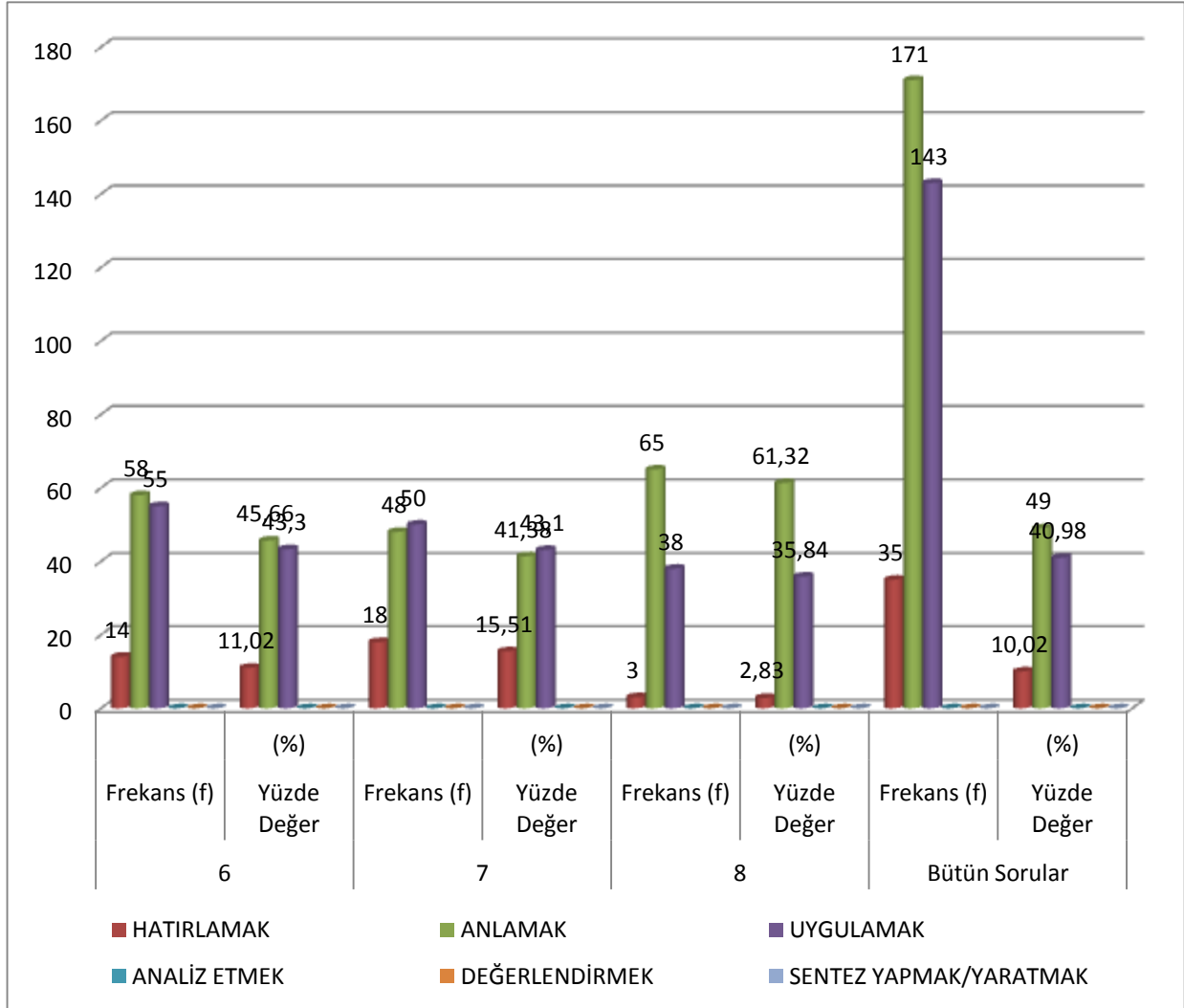
Sınıf	6		7		8		Bütün Sorular	
	Frekans (f)	Yüzde Değer (%)	Frekans (f)	Yüzde Değer (%)	Frekans (f)	Yüzde Değer (%)	Frekans (f)	Yüzde Değer (%)
HATIRLAMAK	14	11,02	18	15,51	3	2,83	35	10,02
ANLAMAK	58	45,67	48	41,38	65	61,32	171	49
UYGULAMAK	55	43,30	50	43,10	38	35,84	143	40,98
ANALİZ ETMEK	0	0	0	0	0	0	0	0
DEĞERLENDİRMEK	0	0	0	0	0	0	0	0
SENTEZ YAPMAK /YARATMAK	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	6. Sınıf Toplam Soru:	%100	7. Sınıf Toplam Soru:	%100	8. Sınıf Toplam Soru:	%100	6, 7, 8. Sınıf Toplam Soru:	%100
	127		116		106		349	

Tablo 11'e göre, 6. Sınıf düzeyinde incelenen 127 soru içerisinde 14'ü hatırlamak, 58'i anlamak basamağında, 55'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 6. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %11,02; anlamak basamağında %45,66; uygulamak basamağında %43,30 oranında soru yer almaktadır. 6. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

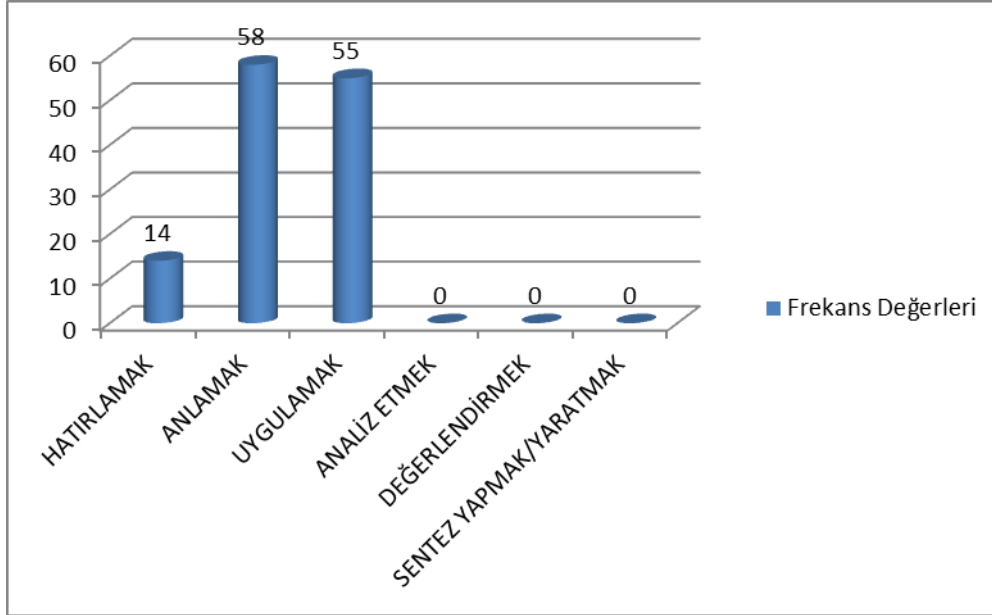
7. Sınıf düzeyinde incelenen 116 soru içerisinde 18'ü hatırlamak, 48'i anlamak basamağında, 50'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 7. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %15,51; anlamak basamağında %41,37; uygulamak basamağında %43,10 oranında soru yer almaktadır. 7. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

8. Sınıf düzeyinde incelenen 106 soru içerisinde 3'ü hatırlamak, 65'i anlamak basamağında, 38'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 8. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %2,83; anlamak basamağında %61,32; uygulamak basamağında %35,84 oranında soru yer almaktadır. 8. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

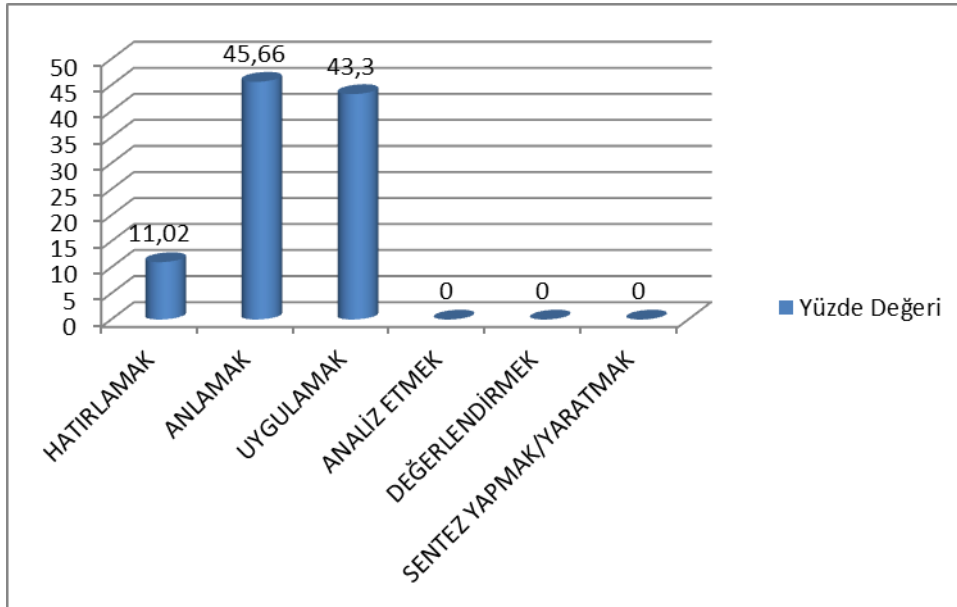
Şekil 16. Dil Bilgisi Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin Bilişsel Alan Seviyesine ve Sınıflara Göre Dağılımı Ayrıntılı Grafiği

Şekil 17. 6. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği

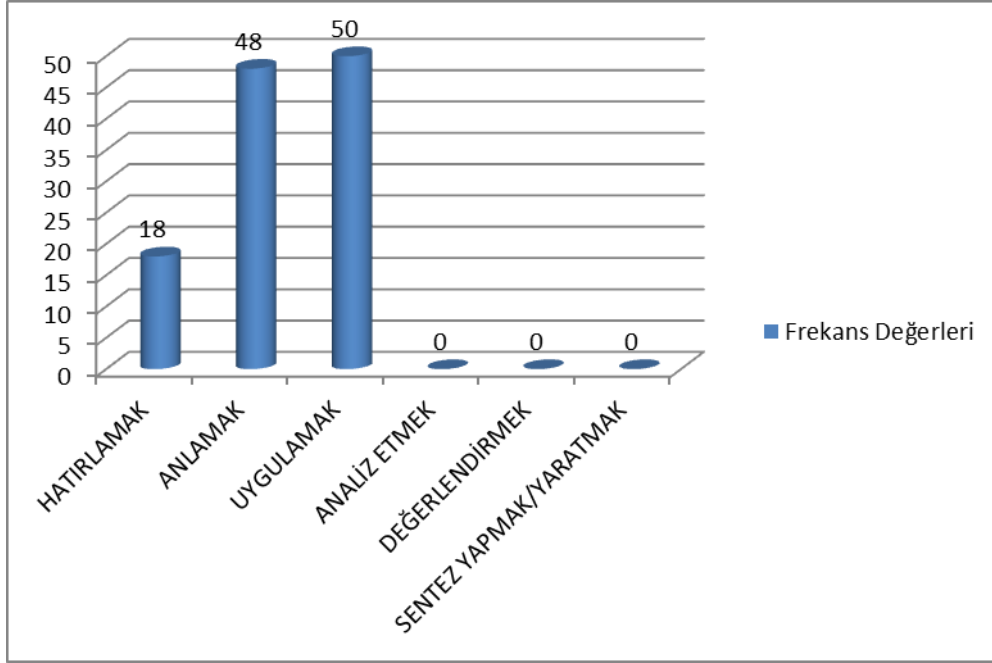

Şekil 18. 6. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzde Değer Grafiği

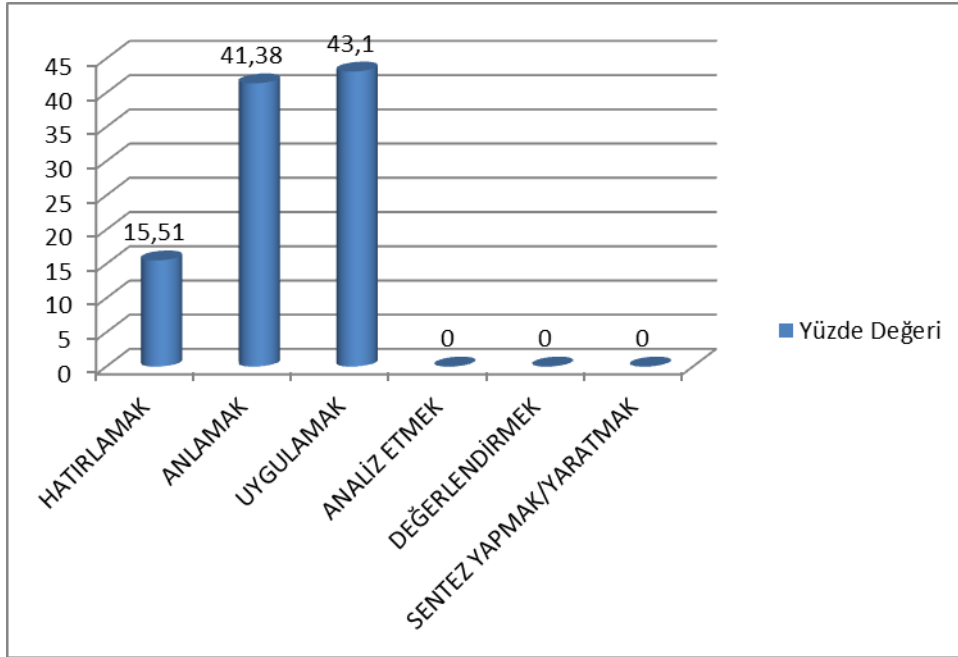

Şekil 17 ve Şekil 18'e göre, 6. Sınıf düzeyinde incelenen 127 soru içerisinde 14'ü hatırlamak, 58'i anlamak basamağında, 55'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 6. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %11,02; anlamak basamağında %45,66; uygulamak basamağında %43,30 oranında soru yer almaktadır. 6. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

Şekil 19. 7. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği

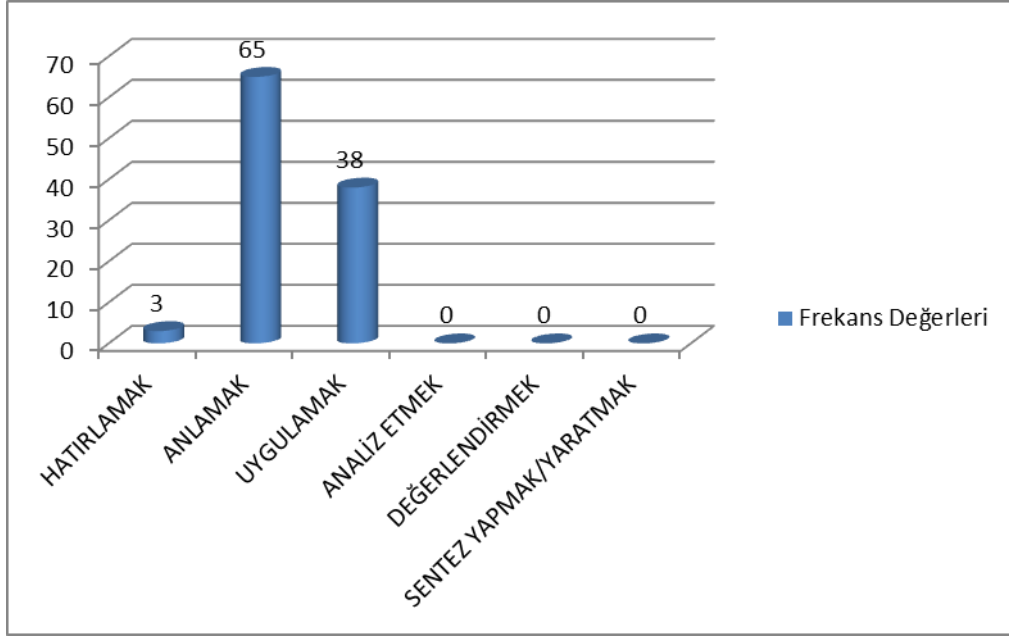

Şekil 20. 7. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzde Değer Grafiği

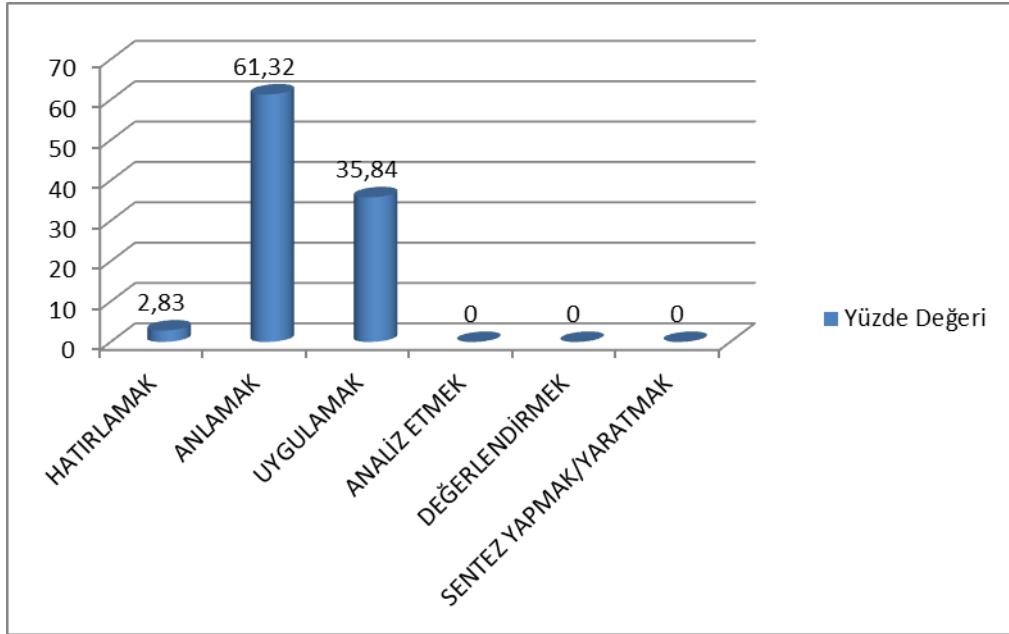

Şekil 19 ve 20'ye göre, 7. Sınıf düzeyinde incelenen 116 soru içerisinde 18'ü hatırlamak, 48'i anlamak basamağında, 50'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 7. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %15,51; anlamak basamağında %41,37; uygulamak basamağında %43,10 oranında soru yer almaktadır. 7. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

Şekil 21. 8. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Frekans Grafiği

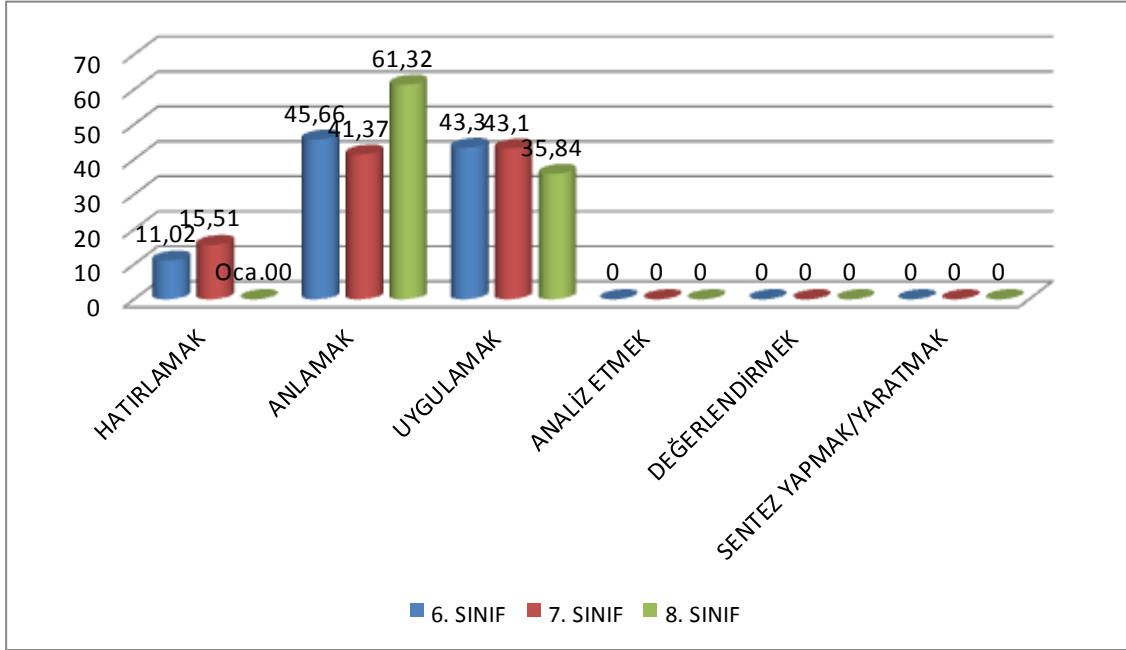

Şekil 22. 8. Sınıf Dil Bilgisi Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzde Değer Grafiği

Şekil 21 ve 22'ye göre 8. Sınıf düzeyinde incelenen 106 soru içerisinde 3'ü hatırlamak, 65'i anlamak basamağında, 38'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 8. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %2,83; anlamak basamağında %61,32; uygulamak basamağında %35,84 oranında soru yer almaktadır. 8. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

Şekil 23. 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında Yer Alan Dil Bilgisi Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Alan Seviyesi Yüzde Grafiği

Şekil 23'e göre; hatırlamak basamağında 6. sınıfta %11,02; 7. sınıfta %15,51; 8. sınıfta % 0 oranında soru yer almaktadır. Anlamak basamağında 6. Sınıfta %45,66; 7 sınıfta% 41,37; 8. sınıfta %61,37 oranında soru yer almaktadır. Uygulamak basamağında 6. Sınıfta %43,3; 7. sınıfta %43,1; 8. Sınıfta %35,84 oranında soru yer almaktadır. 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde analiz etmek, değerlendirmek, sentez yapmak- yaratmak basamağında hiç soru yer almamaktadır.

Verilerden anlaşıldığı üzere sınıf seviyesi küçüldükçe uygulama düzeyinde soru sayısı artmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sürecince elde edilen bulgular ve yorumları bağlamında sonuç ortaya konulmuş ve bu bağlamda geliştirilen öneriler sunulmuştur.

1. Sonuç

Bu çalışma kapsamında, MEB Yayınları (2012) 6, 7, ve 8 sınıf Türkçe Çalışma Kitabındaki 349 dil bilgisi soru ve MEB Yayınları (2012) 6, 7, ve 8 sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabındaki 81 ana başlık altında 234 dil bilgisi kazanımı Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilişsel basamaklarının seviyesine göre analiz edilmiştir.

6, 7, 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında (MEB, 2012) yer alan dil bilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan dilbilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel alan basamaklarına göre dağılımının tespiti amaçlandığı bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Dil Bilgisi Kazanımlarına İlişkin Sonuçlar

Tablo 6'ya göre 6, 7 ve 8. Sınıf düzeyinde Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan ünitelendirilmiş yıllık planda toplam 81 tane temel dil bilgisi kazanımı yer almaktadır. Bunlardan 28 tanesi 6. sınıf; 30 tanesi 7. sınıf; 23 tanesi 8. sınıf düzeyine ait olarak öğretmen kılavuz kitabında yer almaktadır. 81 dil bilgisi kazanımından %34,56'sı 6. Sınıf; %37,03'ü 7. sınıf; %28,04'ü 8. sınıfa ait dil bilgisi kazanımıdır.

Bu sayısal veriler doğrultusunda en fazla temel kazanım sayısının 7. sınıf düzeyinde olduğu görülmektedir. Temel kazanım sayısına göre 7. sınıftan sonra 6. sınıf düzeyindeki kazanım sayısı gelmektedir. Temel kazanım sayısı en az olan sınıfın 8. sınıf olduğu görülmektedir.

Tablo 7'ye göre; 6, 7, ve 8. sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitabında yer alan ünitelendirilmiş yıllık planlarda toplam 234 dil bilgisi kazanımı yer almaktadır. Bu kazanımlardan 3 tanesi Yenilenmiş Bloom Taksonomisinde hatırlamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam kazanımlar içindeki yüzde oranı %1,28'dir. Bu kazanımlardan 125 tanesi anlamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam kazanımlar içindeki yüzde oranı

%53,42'dir. Toplam kazanımlardan 106 tanesi uygulamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam kazanımlar içindeki yüzde oranı %45,3'tür.

Bu verilere bakıldığında 234 kazanım içerisinde en çok anlamak basamağında kazanım yer aldığı görülmektedir. En az kazanımın ise hatırlamak basamağında yer aldığı görülmektedir. Uygulamak basamağında yer alan kazanım sayısı ve yüzde değeri ise 2. sırada yer almaktadır.

Analiz etmek, değerlendirmek, sentez yapmak-yaratmak basamaklarında ise hiç kazanım yer almamaktadır.

Tablo 8'deki Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Frekansları değerleri verilerine göre, 6. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak düzeyinde 0, anlamak düzeyinde 50, uygulamak düzeyinde 32, analiz etmek; değerlendirmek; sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

6. sınıf düzeyindeki 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde en çok anlamak basamağında, 2. sırada uygulamak basamağında kazanım yer almaktadır. Hatırlamak, analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 6. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Yüzdelik Değer verilerine göre, 6. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 82 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak düzeyinde %0, anlamak düzeyinde %60,98; uygulamak düzeyinde %39,02; analiz etmek; değerlendirmek; sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Frekans değerleri verilerine göre; 7. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 81 dil bilgisi kazanımı içerisinde; hatırlamak basamağında 2; anlamak basamağında 42; uygulamak basamağında 37 ; analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

7. sınıf düzeyinde yer alan toplam 81 kazanım içerisinde en çok kazanım anlamak basamağında; 2. Sırada uygulamak basamağında; 3. Sırada ise hatırlamak basamağındaki kazanım oluşturmaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 7. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Yüzdelik Değerleri verilerine göre; hatırlamak basamağında %2,47; anlamak basamağında %51,85; uygulamak basamağında %45,68 oranında kazanım yer almaktadır.

Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Frekans değerleri verilerine göre; 8. Sınıf düzeyinde yer alan toplam 71 dil bilgisi kazanımı içerisinde hatırlamak basamağında 1; anlamak basamağında 33; uygulamak basamağında 37 kazanım yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

8. sınıf düzeyinde yer alan 71 kazanım arasında frekans değeri en çok uygulamak basamağında kazanım yer almaktadır. 2. sırada, anlamak basamağında yer alan kazanılar; 3. sırada ise anlamak basamağındaki kazanım frekansı yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Kazanımlarının 8. Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki Bilişsel Düzey Yüzdelik Değer verilerine göre; 8. sınıf toplam dil bilgisi kazanımları içinde hatırlamak basamağında %1,4; anlamak basamağında %46,48; uygulamak basamağında %52,11 oranında kazanım yer almaktadır. Analiz etmek, değerlendirmek ve sentez yapmak-yaratmak basamağında hiç kazanım yer almamaktadır.

Dil Bilgisi Sorularına İlişkin Sonuçlar

Tablo 9’a göre 6, 7, ve 8. Sınıf Türkçe alışma Kitaplarında (MEB,2012) yer alan toplam 349 dil bilisi sorusu içinde; 6. Sınıf seviyesinde 127 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %36,39’dur. 7. Sınıf seviyesinde 116 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %33,24’dur. 8. Sınıf seviyesinde 106 soru bulunmaktadır, bunların toplam incelenen sorular içerisindeki oranı %30,37’dur.

6, 7 ve 8. sınıf Türkçe alışma Kitaplarında incelenen toplam 349 soru içerisinde en çok dilbilgisi soru 6. sınıfta, 8. sınıf çalışma kitabında en az dil bilgisi sorusu yer almaktadır. Verilerden sınıf seviyesi artıkça dilbilgisi soru sayısının azaldığı görülmektedir.

Tablo 10’a göre; 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe alışma Kitabında (MEB, 2012) yer alan dil bilgisi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenen 349 sorunun 35’i hatırlamak basamağında yer almaktadır. Bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdelik değeri 10,02’dır. Soruların 171’i anlamak basamağında yer almaktadır bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdelik değeri %49’dur. Soruların 143’ uygulamak basamağında yer almaktadır bunun toplam soru sayısı içindeki yüzdelik değeri %40,98’dır.

Soru sayılarına ve yüzdelik değerlere göre en fazla soru anlamak basamağında yer almaktadır. Hatırlamak basamağında ise en az soru yer almaktadır. Üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

Tablo 11'e göre, 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında(MEB, 2012) yer alan dil bilgisi sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenen 349 soruda, 6. Sınıf düzeyinde incelenen 127 soru içerisinde 14'ü hatırlamak, 58'i anlamak basamağında, 55'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 6. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %11,02; anlamak basamağında %45,66; uygulamak basamağında %43,30 oranında soru yer almaktadır. 6. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

7. Sınıf düzeyinde incelenen 116 soru içerisinde 18'ü hatırlamak, 48'i anlamak basamağında, 50'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 7. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %15,51; anlamak basamağında %41,37; uygulamak basamağında %43,10 oranında soru yer almaktadır. 7. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

8. Sınıf düzeyinde incelenen 106 soru içerisinde 3'ü hatırlamak, 65'i anlamak basamağında, 38'i uygulamak basamağında yer almaktadır. 8. Sınıf dilbilgisi soruları içinde hatırlamak basamağında %2,83; anlamak basamağında %61,32; uygulamak basamağında %35,84 oranında soru yer almaktadır. 8. Sınıf düzeyinde, üst düzey bilişsel beceriler olarak kabul edilen analiz etmek, değerlendirmek, sentez etmek/yaratmak, basamağında soru yer almamaktadır.

Araştırma sonucuna göre, Türkçe dersi 6, 7, 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabında (MEB, 2012) yer alan dilbilgisi sorularının, %60,02 bilişsel alanın alt düşünme basamaklarına “hatırlamak, anlamak”, % 40,98 ise, üst düzey düşünme basamaklarından uygulamak basamağına hitap etmektedir. Türkçe dersi MEB Yayınları (2012) Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı (6, 7, 8. Sınıf) yer alan dilbilgisi kazanımlarının, %54,7 bilişsel alanın alt düşünme basamaklarından “hatırlamak, anlamak”, %45,3 ise üst düzey düşünme basamaklarından uygulamak basamağına hitap etmektedir. Yapılandırıcı yaklaşımın temel sayıltılarından olan yaparak yaşayarak öğrenme, dilbilgisi öğretiminin uygulama ağırlıklı olmasını ön

görmektedir. Bu nedenle, uygulamak basamağındaki dilbilgisi kazanım ve sorularına daha çok yer verilmesi etkin dilbilgisi öğretimi için daha etkili olacağı yapılan araştırma ve öğretmen görüşleri ile düşünülmektedir.

2. Öneriler

2.1. Araştırmanın Sonuçlarına Yönelik Öneriler

6, 7, 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında (MEB, 2012) yer alan dil bilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan dilbilgisi kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel alan basamaklarına göre dağılımının tespiti amaçlandığı bu çalışmada yapılan görüşmlere ve eldilen sonuçlara göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. “Hatırlamak ve Anlamak” basamağına göre üst düzey bilişsel düzeyde yer alan “uygulamak” basamağındaki dil bilgisi soru ve kazanımlarının sayısının artırılması yapılan araştırma sonucunda önerilmektedir.
2. Dil bilgisi sorularının ders kitabındaki metinlerle bağlantısı sağlamalı ve metin içinde dil bilgisi konusu ilişkin ip uçları yer almalıdır. Dil bilgisi sorularında metin içinden alınan örnekler kullanılmalıdır.
3. En etkili etkililiğin dahi sürekli kullanıldığında etkisini yitirdiği göz önüne alınarak, yapılandırmacı yaklaşımın ön gördüğü farklı tekniklere dil bilgisi sorularında yer verilmelidir. Aynı tür soruların tekrarlanmaması sıkıcılığı önleyecektir.
4. Uygulamak basamağındaki dil bilgisi sorularının sayısı çoğaltılıp çok çeşitli materyaller kullanılarak dil bilgisinin yaparak yaşayarak öğretimi sağlanmalıdır.
5. Ortaokula dahil edilen 5. sınıf çalışma kitabında doğrudan dil bilgisi sorusu yer almağı görülmüştür. 6. sınıfa hazırlık niteliğinde seviyeye uygun dil bilgisi soru ve kazanımlarına 5. sınıf seviyesinde yer verilmelidir.
6. Dil bilgisi konuları sınıflandırılarak hangi etkinliğin hangi konuya ait olduğu çalışma kitaplarındaki etkinliklerin başında belirtilmelidir.

7. Öğrenci çalışma kitabı hazırlanırken en çok etkinlik öğrencilerin en çok zorlandıkları konularda ve uygulama başına ağırlık verilerek yer verilmelidir.
8. Dil bilgisi öğretiminde öğretmen, yalnızca çalışma kitaplarındaki etkinliklerle yetinmemeli; öğretmen kılavuz kitaplarındaki ek etkinlikleri kullanmalı; yeri geldiğinde üst düzey bilişsel seviyelere hitap edecek farklı etkinlikler düzenlemelidir.
9. Dil öğretiminde, dil bilgisi öğretimi ayrı bir ders gibi okutulmamalı; okuma, dinleme, konuşma, yazma becerileriyle ilişkilendirilerek aralarındaki bağlantı fark ettirilmelidir. Böylece uygulamak basamağı ve daha üst düzey bilişsel becerileri harekete geçirecek etkinlikler kullanılmalıdır.
10. Bu çalışmada, öğrenci çalışma kitaplarındaki dil bilgisi sorularının ve öğretmen kılavuz kitabındaki kazanımların Bloom Taksonomisindeki düzeyleri tespit edilmiştir. Dil bilgisi sorularının ve kazanımlarının içeriğinin başka açılardan incelenmesi kitap yazarlarına ve öğretmenlere fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Aksan, D. 2003. Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Arıcı, A. F. (2005). “İlköğretim Okullarında Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri”. *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 52-60.

Aydın, Ö.(1999). “Orta Okullarda Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri”. *Dil Dergisi*, 81, 23-29.

Aksoy, Ö. A. 1975. Gelisen ve Özlesen Dilimiz. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları,

Babadoğan, C.(1993). “Bloom'un Amaçlar Sınıflaması Ve Okulda Öğrenme Kuramına Yöneltilen Çeşitli Eleştiriler”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 26 (1), 167-176.

Bacanlı, H. (1999). *Duyusal Davranış Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Banguoğlu, T. (1990). Türkçenin Grameri. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Baysen, E. , Baysen F. Ve Soylu H. (2003). “Soru Sorma Ve Dinleme Süresi” , Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi, (11, 1), p.53

Baysen, E. “Öğretmenlerin Sınıfta Sordukları Sorular İle Öğrencilerin Bu Sorulara Verdikleri Cevapların Düzeyleri” *Mart 2006 Cilt:14 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 21-28 March 2006 Vol:14 No:1 Kastamonu Education Journal*

Can, G. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Ölçme Ve Değerlendirme. www.aof.anadolu.edu.tr/kitap.pdf. 09.08.2012

Çeçen, M. A. ve Aytaş, G. (2008). “Metne Dayalı Dil Bilgisi Öğretiminin Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Bilgisi Başarısına Etkisi”. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.: 5, 1, 133-149

Daloğlu, K. (2005). *İlköğretim Okullarında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirel, Ö. (2000). *Eğitimde Program Geliştirme* (3. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demirkol, S. (2007). *İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Terimleri Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Derman, S. (2008). *Dil Bilgisi Öğretiminde Metinlerin Seçimi Üzerine Bir Araştırma (7. Sınıf)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dindar H. ve Demir M. (2006). Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilgisi Dersi Sınav Sorularının Bloom Taksonomisi'ne Göre Değerlendirilmesi. *Gazi EğitimFakültesi Dergisi*, 26(3), 87-96.

Durukan, E. (2008). *Türkçe Dersi Öğretim Programının (6-8. Sınıflar) Hedef ve Kazanımları Doğrultusunda 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdoğan, T. ve Gök, B. (2009). “Türkçenin Ana Dili Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Bu Sorunların Giderilmesine Yönelik Öneriler: Ankara Örneği”. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.: 03, 36, 01-16.

Ediskun, H. (1988). *Türk Dilbilgisi*. 3. Baskı İstanbul: Remzi Kitabevi.

Erdem, İ. Çelik M. (2011). Dil Bilgisi Öğretim Yöntemi Üzerine Değerlendirmeler. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic* Volume 6/1 Winter, P. 1030-1041, Turkey.

Erdem, İ. (2007). *İlköğretim II. Kademedeki Dil Bilgisi Öğretiminin Sorunları Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erdoğan, T. (2007). “İlköğretim 3. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabının Yapılandırmacı Yaklaşımına Uygunluğu”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 163-172.

Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe Ve Yazın Eğitimi*. Gül Yayınevi:Ankara.

GÜNEŞ, F. (2009), “Türkçe Öğretiminde Günümüz Gelişmeleri ve Yapılandırıcı Yaklaşım”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 6, S. 11, s. 16

Güven, A. Z. (2011). “İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri”. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 121-133.

İşcan, A. ve Kolukısa, H. (2005). “İlköğretim İkinci Kademe Dil Bilgisi Öğretiminin Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.: 5, 1, 163-172.

İşcan, A. (2007). “İşlevsel Dil Bilgisinin Türkçe Öğretimindeki Yeri”. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 253-258.

İtmeç, F. (2008). *İlköğretim Altıncı Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Dil Bilgisi Öğrenme Alanının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karadüz, A. (2006). “İlköğretim Türkçe Dil Bilgisi Kitaplarının “Öğreticilik” Kavramı Bağlamında Eleştirisi”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 13-31.105

Karadüz, A. (2007). *Dil Bilgisi Öğretimi. İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. (Ed. Ahmet Kırkkılıç-Hayati Akyol) Pegema Yayıncılık: Ankara

Kaygusuz, T. (2006). “İlköğretim İkinci Kademedeki Türkçe Dil Bilgisi Öğretim Üzerine Bir Araştırma” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Krathwohl, D. R. (2002). A Revision of Bloom’s Taxonomy: An Overview, *Theory into Practice*, 41(4), 212-218. (Çev. Köğçe, D., Aydın, M. ve Yıldız, C. (2009). Bloom Taksonomisinin Revizyonu: Genel Bir Bakış, *İlköğretim Online*, 8(3), 1-7.)

MEB (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar).Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü: Ankara.

MEB (2005a). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*.Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

MEB (2005b).*İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

Oğuzkan, F. (1989). Orta Dereceli Okullarda Öğretim (Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikler). (2. Bask.). Ankara. 86-85

Onan, B. (2005). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretiminde Dil Yapılarının Anlama Becerilerini (Okuma / Dinleme) Geliştirmedeki Rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Odabaşı, N. (2007). *Öğretmenlerin Görüşlerine Göre 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı Etkinliklerinin Kazanımları Gerçekleştirme Düzeyi (Nevşehir İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özbay, M.(2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Basımevi.

Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Öncü Basımevi.

Öztürk, J. (2003). “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Kitaplarının Dil Bilgisi Bölümlerinin Değerlendirilmesi”. *Güneyde Kültür*, C.: 14, 138.

Özdemir, J. Dil ve Yazar. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1973.

Sağır, M. (2002). *İlköğretim Okullarında Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sever, S. (2011) Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme 5. Baskı Ankara: Anı Yayıncılık

Sönmez, V. (2007). Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı, Ankara, Anı Yayıncılık.

Sözen, E. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Amaçların Düzenlenmesi. www.aof.anadolu.edu.tr. 09.08.2012

Şahin, A. (2008). “İlköğretim Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi”. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, C.: 9, 3, 133-146.

Şimşek, A. (2008a). “Tarih Öğretiminde Sorgulamacı Yaklaşım Çerçevesinde Soru Sorma Becerisi ve Lise Tarih Ders Kitaplarının Durumu”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5:1. <http://www.insanbilimleri.com> 09.08.2012

Tekin, H. (2003). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (10.baskı). Ankara: Yargı.

Tunçel, R. (2006). “Türk ve Alman İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Dilbilgisi Ders Kitaplarındaki Sıfatların Nicelik Bakımından Karşılaştırılması”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 595-607.

Üner, Ş. (2010). *İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Öğrenci Seviyesine Uygunluğunun ve Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Aksaray Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üni Aköz,

Ünal, E. ve Şahinci, C. (2011). “Türkçe Öğretmenlerinin İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Dil Bilgisi Konularının Öğretimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”. *Turkish Studies Journal*, C.: 6, 1, 1849-1862.

Yasemin ve Bulut, P. (2010). “İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Dil Bilgisi Etkinliklerinin İncelenmesi”. *9. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20-22 Mayıs 2010)*, Elazığ, s.181-186. <http://usos2010.firat.edu.tr/bildiriler/pdfs/237.pdf> (Erişim Tarihi: 07.08.2012). web sitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yeşil, R. (2009). “Sosyal Bilgiler Aday Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretim Yeterlikleri”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 23-48.

Yeşilyurt, E. (2012). “Öğretmen Adaylarının Bilişsel Alanla İlgili Sınama Durumu Soruları Yazma Yeterliklerinin Değerlendirilmesi” Mayıs 2012 Cilt:20 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi 519-530 May 2012 Vol:20 No:2 Kastamonu Education Journal.

Yüksel, S. (2007).Bilişsel Alanın Sınıflamasında (Taksonomi) Yeni Gelişmeler ve Sınıflamalar, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 479-509.
(www.tdk.gov.tr, 2012).

EKLER

EK 1.

MEB (2012) 6, 7 ve 8. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Ünitelendirilmiş Yıllık Plandaki Dil Bilgisi Kazanımlarının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespiti

6.Sınıf

<u>1. TEMA: OKUMA KÜLTÜRÜ</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Kütüphane</i>	10
<i>Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması</i>	17
<i>Canım Kitap</i>	22
<i>Simyacı</i>	27
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	33

1. Tema: Okuma Kültürü

1. Metin: KÜTÜPHANE
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 1. Kök ve eki kavrar. ANLAMAK

2. Metin: ÇOCUK KİTAPLIĞINDA SABAH TARTIŞMASI
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 2.Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder. ANLAMAK

3. Metin: CANIM KİTAP
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK

1-Kök ve eki kavrar ANLAMAK
2-İsim kökü ve fiil kökünü ayırt eder. ANLAMAK
3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder. ANLAMAK

4. Metin: SİMYACI
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
1. Kök ve eki kavrar. ANLAMAK
2. İsim kökü ile fiil kökünü ayırt eder. ANLAMAK
3. Yapım eki ile çekim ekini ayırt eder. ANLAMAK
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

2.TEMA: ATATÜRK	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Mustafa Kemal Atatürk</i>	36
<i>Atatürk'ün Fikir Dünyası</i>	43
<i>Atatürk'ün Türk Folkloruna Olan İlgisi</i>	51
<i>Atatürk'ten Anılar</i>	57
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	63

2.Tema: Atatürk

1. Metin: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
4. Gövdeyi kavrar. ANLAMAK

2. Metin: ATATÜRK'ÜN FİKİR DÜNYASI
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>

1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 5. Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK
--

3. Metin: ATATÜRK'ÜN TÜRK FOLKLORUNA OLAN İLGİSİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 5. İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK

4. Metin: ATATÜRK'TEN ANILAR
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelimenin türleri ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 2.Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

3.TEMA: SEVGİ	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Soylu Bilgi Ağacı</i>	66
<i>Eskici</i>	72
<i>Anadolu</i>	78
<i>Kuğular</i>	84
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	89

3.Tema: Sevgi

1. Metin: SOYLU BİLGİ AĞACI
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 5.Yapım eklerinin işlevlerini ve kelimeye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK

2. Metin: ESKİCİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 6. Birleşik kelimeyi kavrar. ANLAMAK

3. Metin: ANADOLU
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelime yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 7. Basit, türemiş ve bileşik kelimeleri ayırt eder. ANLAMAK

4. Metin: KUĞULAR
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelime yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 6.Bileşik kelimeyi kavrar. ANLAMAK 7.Basit, türemiş ve bileşik kelimeleri ayırt eder. ANLAMAK
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

4.TEMA: DUYGULAR	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Meşe ile Saz</i>	92
<i>Dijon'dan Trabzon'a</i>	98
<i>Nasrettin Hoca</i>	105

<i>Anne</i>	<i>114</i>
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	<i>119</i>

4.Tema: Duygular

1. Metin: MEŞE İLE SAZ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 1.İsimlerin cümledeki işlevlerini kavrar, isimleri işlevlerine uygun olarak kullanır. UYGULAMAK
2. Metin: DİJON'DAN TRABZON'A
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 2. Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır. UYGULAMAK
3. Metin: NASRETTİN HOCA
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 2.Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır. UYGULAMAK
4. Metin: ANNE
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 2.Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder, zamirleri işlevlerine uygun olarak kullanır. UYGULAMAK
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

5. TEMA: ZAMAN VE MEKAN	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Anadolu'da Bahar</i>	122
<i>Bayram Yeri</i>	128
<i>Hoşgörüler Diyarı Mardin</i>	134
<i>Momo</i>	140
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	147

5. Tema: Zaman Ve Mekan

1. Metin: ANADOLU'DA BAHAR
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
3. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar. ANLAMAK

2. Metin: BAYRAM YERİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
3. Hâl eklerinin işlevlerini kavrar. ANLAMAK
4. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar. ANLAMAK

3. Metin: HOŞGÖRÜLER DİYARI MARDİN
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
5. İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK

4. Metin: MOMO
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 6. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır. ANLAMAK-UYGULAMAK
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI 147

6.TEMA: DOĞA VE EVREN	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
<i>Boş Arsa</i>	150
<i>Kıvalı Keklik</i>	157
<i>Orman Kustu Bize</i>	165
<i>Uzay</i>	171
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	178

6.Tema: Doğa Ve Evren

1. Metin: BOŞ ARSA
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 7. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK

2. Metin: KINALI KEKLİK
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 8. Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır. ANLAMAK-UYGULAMAK

3. Metin: ORMAN KUSTU BİZE
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
9.Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır UYGULAMAK

4. Metin: UZAY
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
7. Sıfat tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK
8. Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır. ANLAMAK-UYGULAMAK
9.Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır. UYGULAMAK
TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI 178

7. Sınıf

<u>1.TEMA : İLETİŞİM</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Tatlı Dil</i>	10
• <i>Yolcu Konmaz Otel</i>	16
• <i>Bülbül ile Bağcı</i>	22
• <i>Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür</i>	28
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	34

1. Tema: İletişim

1. Metin: TATLI DİL
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>

1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK
1. Fiillerin anlam ve özelliklerini kavrar. ANLAMAK

2. Metin: YOLCU KONMAZ OTELİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK
2. Kip ve çekimli fiili kavrar. ANLAMAK

3. Metin: BÜLBÜL İLE BAĞCI
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK
3. Bildirme kipleri ile dilek kiplerini ayırt eder. ANLAMAK

4. Metin: BİR İLETİŞİM BİÇİMİ OLARAK KARİKATÜR
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK
4. Bildirme kiplerinin kullanım özelliklerini kavrar. ANLAMAK

<u>2. TEMA: ATATÜRKÇÜLÜK</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• Atatürk	42
• Atatürk ve Sanat	48
• Milli Kültür	54
• Atatürk ve Türk Tiyatrosu	60
• Türk Dili	66

Tema Değerlendirme Soruları	72
-----------------------------	----

2.Tema : Atatürkçülük

1. Metin: Atatürk
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 5. Dilek kiplerinin kullanım özelliklerini kavrar. ANLAMAK 6. Fiillerin olumlu, olumsuz, soru ve olumsuz soru çekimleri ile ilgili uygulamalar yapar. UYGULAMAK

2. Metin: ATATÜRK VE SANAT
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Kelime türleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 7. Zarfların cümledeki işlevini fark eder, zarfları işlevine uygun olarak kullanır. ANLAMAK-UYGULAMAK 8. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır. UYGULAMAK

3. Metin: MİLLİ KÜLTÜR
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kayması ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 3. Fiil kiplerini farklı zaman ve anlamları ifade edecek şekilde kullanır. UYGULAMAK

4. Metin: ATATÜRK VE TÜRK TİYATROSUDil bilgisi Kazanımı:4. Ek fiili işlevine uygun olarak kullanır. **UYGULAMAK**4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama **ANLAMAK-UYGULAMAK****5. Metin: TÜRK DİLİ**Dil bilgisi Kazanımı:5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. **ANLAMAK-UYGULAMAK**2. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların işlevini ve kullanım özelliklerini kavrar. **ANLAMAK****3. TEMA: KAVRAMLAR VE ÇAĞRISIMLAR**

<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Bilmece</i>	79
• <i>Bakardım Güneş Avuçlarımda</i>	84
• <i>Hayata Açılan Kaplar</i>	90
• <i>İyimserlik Kötümserlik</i>	96
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	102

3.Tema : Kavramlar Ve Çağrışımlar**1. Metin: BİLMECE**Dil bilgisi Kazanımı:2. Fiillerin yapı ve özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. **ANLAMAK-UYGULAMAK**1. Basit, türemiş ve birleşik fiillerin kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. **ANLAMAK****2. Metin: BAKARDIM GÜNEŞ AVUÇLARIMDA**Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Basit, türemiş ve birleşik fiillerin kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK-UYGULAMAK
2. Fiillerin yapı ve özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK

3. Metin: HAYATA AÇILAN KAPILAR
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>
2. Fiillerin yapı ve özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK
2. Farklı yapı özelliklerinde fiilleri anlam özelliklerini dikkate alarak kullanır. UYGULAMAK

4. Metin: İYİMSERLİK KÖTÜMSERLİK
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>
2. Fiillerin yapı ve özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK
1. Basit, türemiş ve birleşik fiillerin kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK
2. Farklı yapı özelliklerinde fiilleri anlam özelliklerini dikkate alarak kullanır. UYGULAMAK

4. TEMA: MİLLİ KÜLTÜR	
Metin Adı	Sayfa No
• Anadolu'nun Cirit Oyunlar	108
• Miras Keçe	114
• Karada Yüzen Donanma	120
• Bozkırın Tezenesi	126
Tema Değerlendirme Soruları	132

4.Tema : Milli Kültür

1. Metin: ANADOLU'NUN CİRİT OYUNLARI
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>

3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kayması ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 1. Cümlede zaman kavramını belirleyen/destekleyen zarfları fark eder. HATIRLAMAK
--

2. Metin: MİRAS KEÇE
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kayması ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 2. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasının nasıl gerçekleştiğini kavrar. ANLAMAK

3. Metin: KARADA YÜZEN DONANMA
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kayması ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 3. Fiil kiplerini farklı zaman ve anlamları ifade edecek şekilde kullanır. UYGULAMAK

4. Metin: BOZKIRIN TEZENESİ
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kayması ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 1. Cümlede zaman kavramını belirleyen/destekleyen zarfları fark eder. HATIRLAMAK 2. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasının nasıl gerçekleştiğini kavrar. ANLAMAK

5. TEMA: DOĞA VE EVREN	
Metin Adı	Sayfa No
• <i>Susayan Konya</i>	140
• <i>Deniz Hasreti</i>	146

• Yeşil Gözlü Kardan Adam	152
• Son Kuşlar	158
Tema Değerlendirme Soruları	164

5.Tema : Doğa Ve Evren

1. Metin: SUSAYAN KONYA

Dil bilgisi Kazanımı:

4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. **ANLAMAK-UYGULAMAK**

1. İsim türünden kelimelerin kip ve kişi açısından biçimlenerek çekimlenebildiğini kavrama. **ANLAMAK**

2. Metin: DENİZ HASRETİ

Dil bilgisi Kazanımı:

4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. **ANLAMAK-UYGULAMAK**

2. İsimlerin kip eki elmasında ek fiillerin rolünü kavrar. **ANLAMAK**

3. Metin: YEŞİL GÖZLÜ KARDAN ADAM

Dil bilgisi Kazanımı:

3. İsimlerin ek fiil aracılığıyla hangi kiplerde çekimlenebildiğini kavrar. **ANLAMAK**

4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. **ANLAMAK-UYGULAMAK**

4. Metin: SON KUŞLAR

Dil bilgisi Kazanımı:

4. Ek fiili işlevine uygun olarak kullanır. **UYGULAMAK**

4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. **ANLAMAK-UYGULAMAK**

<u>6. TEMA: TOPLUM HAYATI</u>	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• <i>Komşusuzluk</i>	170
• <i>Emine Teyze'nin Çilek Reçeli</i>	176
• <i>Mustafa Kemal'in Kağnısı</i>	182
• <i>Anadolu'da Konukseverlik</i>	188
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	194

1. Metin: KOMŞUSUZLUK
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>
5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 1. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların oluşumunda ek fiilin işlevini kavrar. ANLAMAK

2. Metin: EMİNE TEYZE'NİN ÇİLEK REÇELİ
<u>Dil bilgisi Kazanımı:</u>
5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. ANLAMAK-UYGULAMAK 2. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların işlevini ve kullanım özelliklerini kavrar. ANLAMAK

3. Metin: MUSTAFA KEMAL'İN KAĞNISIDil bilgisi Kazanımı:

5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. **ANLAMAK-UYGULAMAK**

3. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıları özelliklerine uygun biçimde kullanır. **UYGULAMAK**

4. Metin: ANADOLU'DA KONUKSEVERLİKDil bilgisi Kazanımı:

5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleri ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama. **ANLAMAK-UYGULAMAK**

3. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıları özelliklerine uygun biçimde kullanır. **UYGULAMAK**

8. SINIF

1.TEMA : ZAMAN VE MEKAN 9	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• Kız Kalesi	10
• Geçmiş Zaman Şiirleri	16
• Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak	22
Tema Değerlendirme Soruları	34

1.Tema : Zaman Ve Mekan**1. Metin: KIZ KALESİ**Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama **ANLAMAK-UYGULAMAK**

5. Fiilimsiyle, fiil ve isim soylu kelimeler arasındaki farkları kavrar. **ANLAMAK**

2. Metin: GEÇMİŞ ZAMAN ŞİİRLERİDil Bilgisi Kazanımı:

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama **ANLAMAK-UYGULAMAK**

6. Fiilimsilerin işlevlerini ve kullanım özelliklerini kavrar. **ANLAMAK**

3. Metin: VERİLEN SÖZÜ TUTMAK VE VAKTİNDE İŞ YAPMAK

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama **ANLAMAK-UYGULAMAK**

7. Fiilimsileri özelliklerine uygun biçimde kullanır. **UYGULAMAK**

4. Metin: ESKİ ANKARA EVLERİ

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama **ANLAMAK-UYGULAMAK**

8. Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur. **UYGULAMAK**

Tema Değerlendirme Soruları 34

2.TEMA : ATATÜRK 39

<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• Atatürk'ten Anılar	42
• Onuncu Yıl Nutku	47
• Dil Devrimi	51
• Atatürk ve Bilim	56
• Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi	61
Tema Değerlendirme Soruları	66

2.Tema : Atatürk

1. Metin: ATATÜRK'TEN ANILAR

Dil Bilgisi Kazanımı:

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama **ANLAMAK-UYGULAMAK**

9. Fiilimsileri özelliklerine uygun biçimde kullanır. **UYGULAMAK**

2. Metin: ONUNCU YIL NUTKU
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
10. Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur. UYGULAMAK

3. Metin: DİL DEVRİMİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
11. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama, ANLAMAK-UYGULAMAK
12. İsim ve fiil cümlelerini, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır. UYGULAMAK

4. Metin: ATATÜRK VE BİLİM
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
13. Kalıplaşmış cümle yapılarının kuruluş ve kullanım özelliklerini kavrar. ANLAMAK

5. Metin: ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
14. Cümleye hâkim olan duyguyu fark eder. HATIRLAMAK
Tema Değerlendirme Soruları 66

3.TEMA : MİLLİ KÜLTÜR 71	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• İhtiyar Çilingir	78
• Gönül Mimarlarımız	80
• Türküler Dolusu	86
• Nevruz ve Birlik	92
Tema Değerlendirme Soruları	98

3.Tema : Milli Kùltür

1. Metin: İHTİYAR ÇİLİNGİR
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama 15. Fiilimsileri özelliklerine uygun biçimde kullanır. UYGULAMAK 16. Cümlede, fiilimsiye bağı kelime veya kelime gruplarını bulur. UYGULAMAK

2. Metin: GÖNÜL MİMARLARIMIZ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 17. Cümlelerin temel öğelerini ve özelliklerini kavrar. ANLAMAK

3. Metin: TÜRKÜLER DOLUSU
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 18. Cümlelerin yardımcı öğelerini ve özelliklerini kavrar. ANLAMAK

4. Metin: NEVRUZ VE BİRLİK
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 19. Cümlede vurgulanmak istenen ifadeyi belirler. UYGULAMAK
Tema Değerlendirme Soruları 98

4.TEMA : TOPLUM HAYATI 103	
Metin Adı	Sayfa No
• Ergenekon Destanı	106
• Çiğdem Der ki...	112
• Herkesin Dostu Anton	118

• Aşinasız	124
Tema Değerlendirme Soruları	130

4.Tema : Toplum Hayatı

1. Metin: ERGENEKON DESTANI
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
20.Cümledeki fiillerin çatı özelliklerini kavrar. UYGULAMAK

2. Metin: ÇİĞDEM DER Kİ...
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
21. Cümledeki fiillerin çatı özelliklerini kavrar. ANLAMAK

3. Metin: HERKESİN DOSTU ANTON
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
22. Cümledeki fiillerin çatı özelliklerini kavrar. ANLAMAK

4. Metin: AŞİNASIZ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK
23. İsim ve fiil cümlelerini, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır. UYGULAMAK
Tema Değerlendirme Soruları 130

5.TEMA : BİLİM VE TEKNOLOJİ 135	
<u>Metin Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
• Basından Teknoloji Haberleri	138
• Ekran Efendi'nin Tutsakları	144
• Anadolu'nun Bahtı Açık Kara Treni	150

• Bilgisayar Yalnızlığı	156
Tema Değerlendirme Soruları	162

5.Tema : Bilim Ve Teknoloji

1. Metin: BASINDAN TEKNOLOJİ HABERLERİ 138
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 24. Kurallı ve devrik cümleleri, anlam ve kullanım özelliklerine uygun biçimde kullanır. UYGULAMAK

2. Metin: EKİRAN EFENDİ'NİN TUTSAKLARI
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 25. Cümlelerin yapı özelliklerini kavrar. ANLAMAK

3. Metin: ANADOLU'NUN BAHTI AÇIK KARA TRENİ
<u>Dil Bilgisi Kazanımı</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 26. Cümlelerin yapı özelliklerini kavrar. ANLAMAK

4. Metin: BİLGİSAYAR YALNIZLIĞI
<u>Dil Bilgisi Kazanımı:</u>
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama ANLAMAK-UYGULAMAK 27. Cümlelerin ifade ettiği anlam özelliklerini kavrar. ANLAMAK
Tema Değerlendirme Soruları 162

6.TEMA : KİŞİSEL GELİŞİM 167	
Metin Adı	Sayfa No
• <i>Hayatta Başarının Yolları</i>	168
• <i>İki İyi İnsan</i>	174
• <i>Empati ile Yaşamak</i>	180
• <i>Martı</i>	186
<i>Tema Değerlendirme Soruları</i>	192

6.Tema : Kişisel Gelişim

1. Metin: *HAYATTA BAŞARININ YOLLARI*

Dil Bilgisi Kazanımı:

2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama **ANLAMAK-UYGULAMAK**
1. Cümleler arasındaki anlam ilişkilerini kavrar. **ANLAMAK**

2. Metin: *İKİ İYİ İNSAN*

Dil Bilgisi Kazanımı:

3. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme **UYGULAMAK**
2. Cümlede anlatım bozukluğuna neden olan kullanımları belirler **UYGULAMAK**.

3. Metin: *EMPATİ İLE YAŞAMAK*

Dil Bilgisi Kazanımı:

3. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme **UYGULAMAK**
3. Anlatım bozukluklarını düzeltir. **UYGULAMAK**

4. Metin: *MARTI*

Dil Bilgisi Kazanımı:

3. Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme **UYGULAMAK**
4. Cümlede anlatım bozukluğuna neden olan kullanımları belirler. **UYGULAMAK**

Tema Değerlendirme Soruları 192

EK 2.

MEB (2012) 6-7 Ve 8. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabı Dil Bilgisi Sorularının Sınıf Düzeyinde Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Bilişsel Düzeyinin Tespiti

6. Sınıf

1. Tema: OKUMA KÜLTÜRÜ

1. Metin: *KÜTÜPHANE* (MEB:2012, 14)

6. Etkinlik: (MEB:2012, 14)

a. Aşağıdaki kelimelere karşılarındaki eklerden uygun olanları getiriniz. (MEB:2012, 14) **ANLAMAK**

b. Aşağıdaki kelimelere karşılarındaki eklerden uygun olanları getiriniz. **ANLAMAK**

Kelimelere ekleri getirirken nelere dikkat ettiniz? (MEB,2012: 14) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri kalınlık-incelik kuralına göre inceleyerek ilgili sütunlara yazınız. (MEB,2012: 14) **ANLAMAK**

8. Etkinlik: (MEB,2012: 15)

a. Aşağıdaki çuvallarda verilen kök ve ekleri örnekteki gibi birleştirerek noktalı yerlere yazınız. **UYGULAMAK**

b. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Altı çizili kelimeleri örnekten hareketle kök ve eklerine ayırınız. **UYGULAMAK**

9. Etkinlik: (MEB,2012: 16)

a. Yukarıdaki kök ve ekleri trenin lokomotif ve vagonlarına anlamlı kelimeler oluşturacak şekilde yerleştiriniz. **UYGULAMAK**

b. Trenin lokomotif kısımlarına hangi kelimeleri yazdınız? Niçin? **UYGULAMAK**

c. Vagonlara yazdığınız ekleri lokomotif kısmına yazabilir misiniz? Niçin? **UYGULAMAK**

2. Metin: *ÇOCUK KİTAPLIĞINDA SABAH TARTIŞMASI* (MEB:2012,21)

6. Etkinlik: Aşağıdaki kelime ve ekleri inceleyiniz. Kelimelere getirilmesi gereken ekleri örnekteki gibi yuvarlak içine alınız. (MEB:2012, 21) **HATIRLAMAK**

7. Etkinlik: (MEB:2012,21)

a. Aşağıdaki köklere “-mak, -mek” eklerini getiriniz. **HATIRLAMAK**

b. Hangi köklere “-mak, -mek” ekleri getirildiğinde anlamlı kelimeler ortaya çıktı? Yazınız. **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıda verilen kelimeleri inceleyiniz. Fiil köklü olanları mavi sayfaya, isim köklü olanları sarı sayfaya yazınız. (MEB:2012, 21)

UYGULAMAK

3. Metin: *CANIM KİTAP* (MEB:2012, 25)

4. Etkinlik: Aşağıdaki kelimelere yanlarında verilen ekleri getirerek yazınız ve bu kelimeleri cümlede kullanınız. (MEB:2012, 25) **UYGULAMAK**

5. Etkinlik: (MEB:2012, 25)

a. Yukarıdaki kelimeleri kök ve eklerine ayırınız. **UYGULAMAK**

b. Bu eklerden hangileri eklendiği kelimeye farklı bir anlam kazandırarak yeni bir kelime türetmiştir? **ANLAMAK**

c. Kelimeye eklendiğinde yeni bir anlam kazandırmayan ek hangisidir? **ANLAMAK**

6. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri kök ve eklerine ayırarak yazınız. Daha sonra örnekteki gibi yapım eki kutularını maviye, çekim eki kutularını kırmızıya boyayınız. (MEB,2012: 26) **UYGULAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan kelimeleri aldıkları eklere göre uygun yerlere yazınız. (MEB:2012, 26) **UYGULAMAK**

4. Metin: *SİMYACI* (MEB:2012, 27)

2. Etkinlik:

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin eş anlamlılarını bularak bu kelimelerle birer cümle kurunuz. (MEB:2012, 28) **UYGULAMAK**

b. Eş anlamlı kelimelere beş örnek veriniz. (MEB:2012, 28) **ANLAMAK**

3. Etkinlik:

a. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili kelimelerin zıt anlamlılarını bularak bu kelimelerle birer cümle kurunuz. (MEB:2012, 29) **UYGULAMAK**

b. Zıt anlamlı kelimelere beş örnek veriniz. (MEB:2012, 29) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış kelimeleri anlamları ve yazılışlarına dikkat ederek inceleyiniz. **ANLAMAK**

a. Bu kelimelerin farklı yazılmasının sebebi ne olabilir? Açıklayınız. (MEB:2012, 31) **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki altı çizili kelimelerin yazılışına dikkat ederek bu kelimelerin ayrı mı yoksa bitişik mi yazıldığını belirtiniz. (MEB:2012, 31) **ANLAMAK**

9. Etkinlik: Cümlelerdeki eksik bırakılan yerleri kutu içinde verilen kelimelerden uygun olanlarıyla doldurunuz. (MEB:2012, 32) **UYGULAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Paragrafta altı çizili kelimeleri örnekteki gibi çözümleyiniz. (Kök-ek-ek türü) (MEB:2012, 32) **UYGULAMAK**

OKUMA KÜLTÜRÜ TEMASI - Tema Değerlendirme Soruları – (MEB:2012, 33)

C. Aşağıda bazı ses olayları ve bunları örnekleyen kelimeler verilmiştir. Ses olayının başlarındaki numaraları o ses olayının görüldüğü kelimenin başına yazınız. (MEB: 2012, 33) **UYGULAMAK**

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz benzeşmesine uğrayan bir kelime vardır? (MEB:2012, 34) **HATIRLAMAK**

7. Hangi seçenekte yer alan kelimeler hem yapım hem çekim eki almıştır? (MEB:2012, 34) **HATIRLAMAK**

8. Cümlelerde koyu yazılan kelimelerden hangisinin kökü “Yaralarındaki sargılar bugün açılacaktı.” cümlesinde koyu yazılan kelimenin kökünden farklı türdedir? (MEB:2012, 34) **ANLAMAK**

2. Tema: ATATÜRK

1. Metin: **MUSTAFA KEMAL ATATURK** (MEB:2012, 40)

8. Etkinlik:

a. Aşağıdaki kelime köklerine verilen eklerden uygun olanları getirerek yeni kelimeler türetiniz. **UYGULAMAK**

b. Köklere getirdiğiniz ekler kelimelere yeni bir anlam kazandırmış mıdır? Açıklayınız. **ANLAMAK**

9. Etkinlik: (MEB: 2012, 42)

a. Aşağıdaki paragrafta gövde durumundaki kelimelerin altını çiziniz. **UYGULAMAK**

b. Altını çizdiğiniz gövde durumundaki kelimeleri birer cümlede kullanınız. **UYGULAMAK**

2. Metin: *ATATÜRK'ÜN FİKİR DÜNYASI* (MEB:2012, 43)

9. Etkinlik (MEB: 2012, 49)

a. Aşağıda gövde şeklinde verilmiş olan kelimelerin köklerini bularak altlarını çiziniz. **UYGULAMAK**

b. Yukarıdaki kelimeleri eklerini çıkartarak alt alta yazınız. Eklerini çıkardığınızda bu kelimelerin anlamlarında nasıl bir değişik olduğunu karşılarna belirtiniz. **UYGULAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri örnekteki gibi sınıflandırarak yazınız. (MEB:2011, 50) **ANLAMAK**

11. Etkinlik: Aşağıdaki metinde yapım eki almış kelimelerin altını çizerek bu kelimeleri uygun kutucuklara yazınız. (MEB: 2012, 50) **UYGULAMAK**

3. Metin : *ATATÜRK'ÜN TÜRK FOLKLORUNA OLAN İLGİSİ* (MEB :2011 ,56)

8. Etkinlik: (MEB: 2011, 56)

a. Ağacın yapraklarındaki kelime ve ekleri bir araya getirerek isim tamlamaları oluşturunuz. **UYGULAMAK**

b. Oluşturduğunuz isim tamlamalarını birer cümlede kullanınız.

ANLAMAK

4. Metin: *ATATÜRK'TEN ANILAR* (MEB:2012, 57)

7. Etkinlik: (MEB: 2012, 62)

a. Aşağıdaki metinde yer alan sıfat tamlamalarını bulup noktalı yerlere yazınız. **ANLAMAK**

b. Siz de içinde sıfat tamlamaları bulunan bir metin yazınız. **UYGULAMAK**

ATATÜRK TEMASI- Tema Değerlendirme Soruları -(MEB: 2012, 63)

5. “Düşüncelerini gerçekleştirmek için çeşitli seçenekler belirledi.” cümlesinde en çok yapım eki almış kelime aşağıdakilerden hangisidir? (MEB: 2012, 64) **ANLAMAK**

3. Tema: SEVGİ

1. Metin: *SOYLU BİLGİ AĞACI* (MEB: 2012, 66)

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. (MEB: 2012, 69)

a. Bu cümleler arasında nasıl bir anlam farkı vardır? Bu anlam farkının sebebini açıklayınız. **ANLAMAK**

b. Bu ekin yazımında nelerin dikkatinizi çektiğini yazınız. **HATIRLAMAK**

7. Etkinlik: “mi” ekinin yazımıyla ilgili Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız. (MEB: 2012, 69) **ANLAMAK**

8. Etkinlik: (MEB: 2012, 70)

a. Aşağıdaki cümleleri “mi” ekini kullanarak tamamlayınız. **ANLAMAK**

b. Aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun noktalama işaretlerini yerleştiriniz. **UYGULAMAK**

c. Aşağıdaki cümlelerde “mi” eklerinin yazımına dikkat ediniz. Bu cümleleri yazım kurallarına uygun olarak yeniden yazınız. **ANLAMAK**

9. Etkinlik: (MEB: 2012, 71)

a. Aşağıdaki kelimelere örnekteki gibi uygun ekler getirerek yeni kelimeler oluşturunuz. **UYGULAMAK**

b. Oluşturduğunuz bu kelimelerle birer cümle kurunuz. **UYGULAMAK**

2. Metin: ESKİCİ (MEB: 2012, 72)

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri kırmızı ve mavi renkte yazılmış “da” ve “de” lere dikkat ederek okuyunuz. (MEB: 2012, 73) **HATIRLAMAK**

a. Mavi renkte yazılanların ortak özelliği ne olabilir? Yazınız. **HATIRLAMAK**

b. Kırmızı renkte yazılanların ortak özelliği ne olabilir? Yazınız. **HATIRLAMAK**

c. Mavi renkteki “da” ve “de” leri çıkararak cümleyi okuduğunuzda cümlelerde nasıl bir anlam değişikliği meydana geliyor? Yazınız. **ANLAMAK**

d. Kırmızı “da” ve “de” leri çıkararak cümleyi okuduğunuzda cümlelerin anlamında bir bozukluk meydana geliyor mu? Yazınız. **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde “da” ve “de”lerin yazımında bazı hatalar yapılmıştır. Bu hataları düzelterek cümleleri yeniden yazınız. (MEB: 2012, 76) **UYGULAMAK**

9. Etkinlik: Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. (MEB: 2012, 76)

a. Daire içindeki resimlerde gördüklerinizin adlarını yanlarındaki boşluklara yazınız. **HATIRLAMAK**

b. Yazdığınız birleşik kelimelerle o kelimeyi oluşturan nesneler arasında anlam ilgisi var mıdır? Neden? (MEB: 2012, 77) **ANLAMAK**

c. Yazdığınız birleşik kelimelerle birer cümle kurunuz. (MEB: 2012, 77) **UYGULAMAK**

ç. Aşağıdaki kelimelerle anlamlı birleşik kelimeler oluşturunuz. (MEB: 2012, 77) **UYGULAMAK**

3. Metin: ANADOLU(MEB: 2012, 82)

5. Etkinlik: Aşağıdaki metni koyu harflerle yazılmış “ki”lerin yazımına dikkat ederek okuyunuz. (MEB: 2012, 82) **HATIRLAMAK**

a. Cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamını bozmayan, iki cümleyi birbirine bağlayan “ki”leri mavi renkli kalemle işaretleyiniz. **ANLAMAK**

b. Çıkarıldığında cümlelerin anlamını bozan “ki”leri kırmızı renkli kalemle işaretleyiniz. Bu “ki”lerin ortak özelliğini yazınız. **ANLAMAK**

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri “ki” ekinin yazım kuralına göre inceleyiniz. “ki” ekinin doğru yazıldığı cümlelerin başına “D”, yanlış yazıldığı cümlelerin başına “Y” yazınız. (MEB: 2011, 82) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri basit, türemiş ve birleşik olarak gruplandırınız. Bunun için basit kelimeleri üçgen (), türemiş kelimeleri kare () ve birleşik kelimeleri daire () içerisine alınız. (MEB: 2012, 83) **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki yonca yapraklarına yazılmış kelimelerden bir tanesi yapısı yönünden diğerlerinden farklıdır. Farklı olan kelimeyi işaretleyiniz. İşaretlediğiniz kelimenin yapısını yoncaların altındaki boşluklara yazınız. (MEB: 2012, 83) **UYGULAMAK**

4. Metin: *KUĞULAR*

7. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri yapı bakımından inceleyiniz. İlgili oldukları sütuna örnekteki gibi “X” işareti koyunuz. (MEB: 2012, 88) **ANLAMAK**

SEVGİ TEMASI- Tema Değerlendirme Soruları – (MEB: 2012, 89)

C .

1.“konmak” fiiline aşağıdaki eklerden hangisi getirilirse yeni bir fiil ortaya çıkar? (MEB: 2012, 90)
UYGULAMAK

2. Aşağıdaki kelimelerden hangisi hem yapım eki hem çekim eki almıştır? (MEB: 2012, 90)
ANLAMAK

3. Aşağıdakilerin hangisinde birleşik kelimeyi oluşturan kelimelerin her ikisi de anlam kaybına uğramıştır?
(MEB: 2012, 90) **ANLAMAK**

4. “Birkaç gün arayla binbaşı haber yolladı.” cümlesindeki kelimeleri yapıları bakımından incelediğinizde sıralama nasıl olur? (MEB: 2011, 90) **ANLAMAK**

4.Tema: Duygular

1. Metin: *MEŞE İLE SAZ*

7. Etkinlik: (MEB: 2011, 97)

a. Aşağıdaki fotoğrafları ve fotoğraflarla ilgili verilen cümleleri inceleyiniz.

b. Yukarıda altı çizili kelimelerin yazılışında nasıl bir fark vardır? Sebebi ne olabilir? **HARITLAMAK**

2. Metin: *DİJON’DAN TRABZON’A*

10. Etkinlik: (MEB: 2011, 104)

a. Aşağıdaki tabloda yer alan isimlerin özelliklerini örnekteki gibi işaretleyiniz. **ANLAMAK**

b. Tabloda özel isim olarak işaretlediğiniz isimlerin doğru yazılışlarını aşağıya yazınız. **UYGULAMAK**

3. Metin: NASRETTİN HOCA

8. Etkinlik: (MEB: 2011, 112)

a. Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz.

b. Altı çizili kelimelerin cümlelerde hangi kişi, varlık veya yer ismi yerine kullanıldığını boş bırakılan yerlere yazınız. **ANLAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki metinde boş bırakılan yerleri bulutlardaki kelimelerle tamamlayınız. (MEB: 2011, 113)
UYGULAMAK

4. Metin: ANNE

6. Etkinlik: (MEB: 2011, 117)

a. Aşağıdaki kelimeleri uygun şekilde bir araya getirerek birleşik kelimeler oluşturunuz. **UYGULAMAK**

b. Bu kelimeleri yazılışlarına göre tablodaki uygun sütuna yerleştiriniz. **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki metinde geçen zamirlerin altını çiziniz ve altındaki noktalı yere zamirin işlevini belirten ifadenin başındaki işareti koyunuz. (MEB: 2011, 118) **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Renkli yazılan zamirlerin cümlelerdeki işlevlerini belirleyiniz. Ardından zamiri işlevine göre dolambaç içindeki uygun çıkışlara ulaştırınız. (MEB: 2011, 118) **UYGULAMAK**

DUYGULAR TEMASI - Tema Değerlendirme Soruları - (MEB: 2011, 119)

5.Yukarıdaki parçada aşağıdaki isim çeşitlerinden hangisinin örneği **yoktur?** **ANLAMAK**

6. Yukarıdaki tabloda zamir olan cümleler “+” ile zamir olmayan cümleler “-” ile gösterilecektir. Buna göre şekil nasıl olmalıdır? **ANLAMAK**

5. Tema: Zaman Ve Mekan

1. Metin: *ANADOLU’DA BAHAR*

7. Etkinlik: Aşağıdaki örneği inceleyiniz. Siz de diğer kelimelere örneğe uygun biçimde ekler getirerek bu kelimeleri cümle içinde kullanınız. (MEB: 2011, 126) **UYGULAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki şiirde hâl eki almış sözcükleri daire içine alınız ve hangi hâl ekini aldığını karşısında gösteriniz. (MEB: 2011, 127) **ANLAMAK**

2. Metin: *BAYRAM YERİ*

9. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. (MEB: 2011, 132)

a. Altı çizili eki, ilişkili olabileceği kelimeyle eşleştiriniz. **ANLAMAK**

b. Ek ve kelimeleri eşleştirirken hangi yönden ilişki kurduğunuzu yazınız. **ANLAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki yönergelere uygun olarak etkinlikleri yapınız. (MEB: 2011, 132)

a. Noktalı yerleri uygun iyelik ekleriyle doldurunuz. **ANLAMAK**

b. Aşağıdaki renklendirilmiş eki inceleyiniz. Örneklerden hareketle diğer örneklerin karşısına hal eki mi iyelik eki mi olduğunu yazınız. **ANLAMAK**

11. Etkinlik: Aşağıdaki bulmacayı çözünüz. Numaralandırılmış harfleri kutulara yazarak gizlenmiş cümleyi bulunuz. (MEB: 2011, 132) **UYGULAMAK**

12. Etkinlik: Aşağıdaki renklendirilmiş ekleri inceleyiniz. Örnekten hareketle renklendirilmiş eklerin çeşidini noktalı yerlere yazınız. (MEB: 2011, 133) **ANLAMAK**

3. Metin: *HOŞGÖRÜLER DİYARI MARDİN*

9. Etkinlik: Aşağıdaki kelime gruplarını inceleyiniz. Verilen yönergelere göre noktalı yerleri doldurunuz. (MEB: 2011, 138) **ANLAMAK**

a. Kelimeler bir araya getirilirken hangi tür sözcükler yan yana getirilmiştir? Kelimelerin her ikisi de ek almış mıdır? **ANLAMAK**

b. Renkli yazılmış ekler kelimedden çıkarılırsa kelime grubunun anlamında nasıl bir değişme olur? **ANLAMAK**

10. Etkinlik: Noktalı yerleri uygun tamlama ekleriyle doldurunuz. (MEB: 2011, 138) **ANLAMAK**

11. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan tamlamaları bulunuz ve örnekten hareketle tamlamaların tamlayan ve tamlananlarını belirtiniz. (MEB: 2011, 139) **UYGULAMAK**

12. Etkinlik: Örneği inceleyiniz ve karışık olarak verilen kelime ve kelime gruplarını anlamca ilişkilendirerek isim tamlaması yapınız. Tamlama çeşidini karşısına yazınız. (MEB: 2011, 139) **UYGULAMAK**

4. Metin: *MOMO*

8. Etkinlik: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.(MEB: 2011, 144)

a.Aşağıdaki noktalı yerleri örnek cümlelerden ve görsellerden hareketle uygun kelimelerle tamamlayınız. **UYGULAMAK**

b. Renkli yazılmış kelimelerin yerine yay ayraç içindeki kelimeleri kullanarak cümleler kurunuz. (MEB: 2011, 145) **UYGULAMAK**

9. Etkinlik: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. (MEB: 2011, 145)

a. Aşağıdaki resim ve sıfatları uygun biçimde eşleştiriniz. Sıfatları resimlerin altındaki noktalı yerlere yazınız. **ANLAMAK**

b. Sıfatlarla resimleri eşleştirirken neye dikkat ettiğinizi noktalı yerlere yazınız. **ANLAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri verilen örneklere benzer şekilde değiştirip sıfat olacak şekilde cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 146) **UYGULAMAK**

11. Etkinlik: Mert'in hikayesindeki renkli yazılmış kelimeleri inceleyiniz. Diğer hikayedeki noktalı yerleri de görselden yararlanarak siz tamamlayınız. (MEB: 2011, 146) **UYGULAMAK**

ZAMAN VE MEKAN TEMASI - Tema Değerlendirme Soruları (MEB: 2011, 147)-

4. Aşağıdakilerin hangisinde hal eki **kullanılmamıştır**? (MEB: 2011, 148) **ANLAMAK**

5. Aşağıdakilerin hangisinde bir varlık işaret yoluyla belirten sıfata örnek vardır? (MEB: 2011, 148) **HATIRLAMAK**

6. Aşağıdaki isim tamlamalarının çeşitleri seçeneklerin hangisinde doğru sırayla verilmiştir? (MEB: 2011, 148) **HATIRLAMAK**

7. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde bir varlık veya nesnenin kime veya neye ait olduğunu gösteren ek (iyelik eki) **kullanılmamıştır**? (MEB: 2011, 148) **HATIRLAMAK**

6.Tema: Doğa Ve Evren

1. Metin: BOŞ ARSA

11. Etkinlik: (MEB: 2011, 156)

a. Aşağıdaki paragrafta sıfat olan kelimeleri bularak altlarını çiziniz. **UYGULAMAK**

b. Sıfatları isimlerle birlikte aşağıya yazınız. **ANLAMAK**

c. Bu kelimeler çıkarıldığında önlerine geldikleri isimlerin anlamlarında nasıl bir değişiklik olduğunu yazınız. **ANLAMAK**

12. Etkinlik: (MEB: 2011, 156)

a. Aşağıdaki paragrafta sıfat tamlamalarının altlarını çiziniz. **UYGULAMAK**

b. Siz de başka sıfat tamlamaları yazınız. **UYGULAMAK**

2. Metin: KINALI KEKLİK

12. Etkinlik: Metinden alınan cümleleri okuyunuz. (MEB: 2011, 163)

a. Altı çizili kelimeler cümlelere nasıl bir anlam katmıştır? **ANLAMAK**

b. Bu kelimeleri çıkardığımızda cümlelerin anlamında nasıl bir değişiklik olur? Neden? **ANLAMAK**

13. Etkinlik: Okuduğunuz metinden alınan Aşağıdaki cümlelerde bulunan edat, bağlaç ve ünlemlerin altlarını çiziniz. (MEB: 2011, 164) **UYGULAMAK**

14. Etkinlik: Aşağıda verilen edat, bağlaç ve ünlemleri işlevlerine uygun birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 164) **UYGULAMAK**

3. Metin: ORMAN KUSTU BİZE

11. Etkinlik: Altı çizili kelimeler cümlelerde hangi görevlerde kullanılmıştır? (MEB: 2011, 170) **ANLAMAK**

12. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri belirtilen görevlerle birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 170) **UYGULAMAK**

4. Metin: UZAY

10. Etkinlik: Aşağıdaki parçayı okuyunuz. (MEB: 2011, 176)

a. Bu parçadaki sıfat tamlamalarını bularak aşağıya yazınız. **UYGULAMAK**

b. Edat ve bağlaç görevinde kullanılan kelimeleri bulup yazınız. **UYGULAMAK**

c. Bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 177) **UYGULAMAK**

11. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri karşılarında belirtilen görevleriyle cümlede kullanınız. güzel sıfat / isim-ile edat / bağlaç- bazı sıfat / zamir (MEB: 2011, 177) **UYGULAMAK**

Doğa Ve Evren Teması - Tema Değerlendirme Soruları – (Meb: 2011, 178)

4. Aşağıdaki kelimelerin cümlelere kattığı anlamları yazınız. Ve-için-de- oysa-çünkü-artık (MEB: 2011, 178) **ANLAMAK**

5. Aşağıdaki sıfatları farklı kelimelerle bir araya getirerek sıfat tamlamaları oluşturunuz. Bazı birkaç- büyük- her -bir -birçok –bu- tüm(MEB: 2011, 178) **UYGULAMAK**

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat olan bir kelime zamir göreviyle kullanılmıştır? (MEB: 2011, 179) **ANLAMAK**

7. SINIF

1. Tema: İletişim

1. Metin: TATLI DİL

4.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde noktalı yerlere bağlaç veya ek olan “ki” den uygun olanını getiriniz. (MEB: 2011, 13) **ANLAMAK**

5.Etkinlik: Aşağıdaki kutularda kelimeler karışık olarak verilmiştir. Kelimeleri bağlaç veya ek olan “de”yi kullanarak cümle haline getiriniz. (MEB: 2011, 13) **UYGULAMAK**

6.Etkinlik: (MEB: 2011, 13)

a. Tabloyu inceleyiniz.

b. Aşağıdaki soruları yukarıdaki cümlelere göre cevaplayınız. Bu cümleleri ilgili soruların altlarına yazınız.

ANLAMAK

7.Etkinlik: (MEB: 2011, 14)

a. Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiillerin altlarını çiziniz. **ANLAMAK**

b. Altlarını çizdiğiniz fiilleri özelliklerine göre tablodaki yerlerine yazınız. **ANLAMAK**

8.Etkinlik: Aşağıdaki metinde iş, oluş ve durum bildiren fiilleri belirleyerek yandaki kutuya yazınız. (MEB: 2011, 14) **ANLAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki fiilleri iş, oluş ve durum bildirme özelliğine göre ayırarak birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 15) **UYGULAMAK**

2. Metin: YOLCU KONMAZ OTELİ

6.Etkinlik: (MEB: 2011, 20)

a. Aşağıda mastar halinde verilmiş fiillerin cümle içinde kullanımına dikkat ediniz. **HATIRLAMAK**

b. Mastar halinde verilmiş fiiller cümle içinde kullanıldığında anlamı nasıl etkilemektedir? **HATIRLAMAK**

c. Renkli olarak verilen fiiller çıkarılırsa cümlelerde nasıl bir değişiklik olur? Yazınız. **ANLAMAK**

7.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan yüklemeleri bulunuz. Bulduğunuz fiillerin mastar halini kutulara yazınız. (MEB: 2011, 21) **UYGULAMAK**

8.Etkinlik: Aşağıda mastar halinde verilen fiilleri yüklem olacak şekilde birer cümle içinde kullanınız. (MEB: 2011, 21) **UYGULAMAK**

3. Metin: BÜLBÜL İLE BAĞCI

7.Etkinlik:

a. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. (MEB: 2011, 26)

b. Yukarıdaki cümlelerde dilek anlamı veren fiilleri yazınız. **ANLAMAK**

c. Yukarıdaki cümlelerde zaman anlamı veren fiilleri yazınız. **ANLAMAK**

8.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde zaman ve dilek anlamı veren fiilleri bularak tabloda uygun yerlere yazınız. (MEB: 2011, 27) **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Dilek kiplerini bildirme kiplerinden birine çevirerek cümleleri yeniden kurunuz. (MEB: 2011, 27) **UYGULAMAK**

4. Metin: BİR İLETİŞİM BİÇİMİ OLARAK KARİKATÜR

7.Etkinlik: (MEB: 2011, 32)

a. Aşağıdaki cümlelerin ve altı çizili kelimelerin mastar hallerini dikkate alarak okuyunuz. **HATIRLAMAK**

b. Aşağıdaki soruları yukarıdaki cümlelere göre cevaplayınız. **ANLAMAK**

8.Etkinlik: Aşağıdaki kutularda verilen mastar halindeki fiilleri ile eklerin tamamını kullanarak örnekteki gibi cümleler kurunuz. **UYGULAMAK**

Daha sonra öznelerin ve ünlü daralması olan fiillerin altlarını çiziniz. (MEB: 2011, 33) **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan öznelerin altını çiziniz. Kutuda yer alan fiilleri kullanarak bu öznelerle yeni cümleler oluşturunuz. (MEB: 2011, 33) **UYGULAMAK**

İLETİŞİM TEMASI DEĞERLENDİRME SORULARI

B. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) harfi yazınız. (Fiillerle ilgili temel kavramsal bilgiler) (MEB: 2011, 35) **HATIRLAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde çekimli bir fiil yoktur? (MEB: 2011, 36) **HATIRLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir dilek kipi kullanılmıştır? (MEB: 2011, 37) **HATIRLAMAK**

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman anlamı vardır? (MEB: 2011, 37) **HATIRLAMAK**

10. “Dinlemeyi bilmeyen insan, başarıya ulaşamaz.” cümlesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez? (MEB: 2011, 37) **ANLAMAK**

2.Tema: Atatürkçülük

1. Metin: Atatürk

8. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin yüklemeleri tablodaki hangi durumu bildiriyor? İşaretleyiniz. (MEB: 2011, 46)

ANLAMAK

9. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde şart, gereklilik, istek ve emir kiplerini belirleyerek bu kiplere ait eklerin altlarını çiziniz. (MEB: 2011, 47) **ANLAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki mastar halindeki fiilleri ve ekleri (gereklilik, istek, şart ve emir kipleri) kullanarak cümleleri tamamlayınız. (MEB: 2011, 47) **UYGULAMAK**

11. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin anlamları aynı mı? Aynı değilse bunun sebebi ne olabilir? Yazınız. (MEB: 2011, 47) **ANLAMAK**

12. Etkinlik: Aşağıdaki fiillerin çekimlerini yaparak birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 47) **UYGULAMAK**

2. Metin: ATATÜRK VE SANAT

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelime ve kelime grupları cümlelere nasıl bir anlam katmıştır? (MEB: 2011, 52) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki kelimeleri zarf görevinde olacak biçimde birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 52) **UYGULAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelime ve kelime gruplarını uygun kutulara yazınız. (MEB: 2011, 53) **ANLAMAK**

9. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin türlerini yazınız. Bu kelimeleri aynı türde olacak şekilde birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 53) **UYGULAMAK**

3. Metin: MİLLİ KÜLTÜR

10. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde zaman ve anlam kayması olan fiillerin altlarını çiziniz. Bu fiillerin hangi zamanı ifade ettiğini yanlarına yazınız. (MEB: 2011, 59) **UYGULAMAK**

4. Metin: ATATÜRK VE TÜRK TİYATROSU

7. Etkinlik: (MEB: 2011, 64)

a. Aşağıdaki cümlelere kutudaki eklerden uygun olanları getiriniz.(Ekfiil ekleri) **ANLAMAK**

b. Yukarıdaki cümlelere hangi ekleri getirdiğinizde isim olan kelimeler yüklem oluyor? Yazınız. **ANLAMAK**

8. Etkinlik: “-idi,-imiş,-dir” ek fiillerini kullanarak isimlerin yüklem görevi üstlendiği cümleler kurunuz. (MEB: 2011, 65) **UYGULAMAK**

9. Etkinlik: Aşağıdaki metni inceleyiniz. İsim halindeyken ek fiil olarak yüklem olan kelimelerin altını çizerek birer cümlede kullanınız ve bu cümleleri yan tarafa yazınız. (MEB: 2011, 65) **UYGULAMAK**

5. Metin: TÜRK DİLİ

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyarak soruları cevaplandırınız. (MEB: 2011, 70) **HATIRLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin fiillerine dikkat ediniz. Renkli kalemlerinizi kullanarak fiilleri ifade ettikleri anlamları ile eşleştiriniz. (MEB: 2011, 71) **ANLAMAK**

ATATÜRK TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf kullanılmamıştır? (MEB: 2011, 75) **HATIRLAMAK**

8. “iyi” kelimesi Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı bir görevde kullanılmıştır? (MEB: 2011, 75) **HATIRLAMAK**

3.Tema : Kavramlar Ve Çağrışımlar

1. Metin: BİLMECE

6.Etkinlik: (MEB: 2011, 83)

a. Aşağıdaki cümleleri okuyunuz.

b. Aynı renkte olan kelimeler arasında nasıl bir anlam farkı vardır? **HATIRLAMAK**

7.Etkinlik: (MEB: 2011, 83)

a. Aşağıdaki metinde geçen basit ve türemiş fiilleri bularak altlarını çiziniz. **ANLAMAK**

b. Yukarıdaki metinde bulduğunuz basit ve türemiş fiilleri uygun yerlere yazınız. **ANLAMAK**

8.Etkinlik: Basit ve türemiş fiilleri kullanarak Karagöz ile Hacivat arasında geçebilecek diyalogu yazınız. (MEB: 2011, 83) **UYGULAMAK**

2. Metin: *BAKARDIM GÜNEŞ AVUÇLARIMDA*

7.Etkinlik: (MEB: 2011, 88)

- Aşağıdaki cümleleri okuyunuz.
- Altı çizili kelimeleri cümlelerden çıkardığımızda cümlelerin anlamında bir değişiklik oluyor mu? Neden?
ANLAMAK

8.Etkinlik: Aşağıda karışık olarak verilen kelimeleri eşleştirerek birleşik fiiller yapınız. Bu fiillerle cümleler kurunuz. (MEB: 2011, 88) **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: (MEB: 2011, 89)

- Aşağıdaki metinde yer alan birleşik fiilleri bularak yandaki kutuya yazınız. **UYGULAMAK**
- Bulduğunuz birleşik fiilleri birer cümlede kullanınız. **UYGULAMAK**
- Siz de farklı birleşik fiiller bularak cümle içinde kullanınız. **UYGULAMAK**

3. Metin: *HAYATA AÇILAN KAPILAR*

7.Etkinlik: Aşağıdaki fiilleri inceleyiniz. Anlamalarını altlarına yazınız. **HATIRLAMAK**

Daha sonra gelen eklerin bu fiillerin anlamını nasıl değiştirdiğini düşünerek karşılıklarına yazınız. (MEB: 2011, 94)
ANLAMAK

8. Etkinlik: Aşağıda verilen basit fiilleri, türemiş ve birleşik fiiller haline getirerek birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 95) **UYGULAMAK**

4. Metin: *İYİMSERLİK KÖTÜMSERLİK*

9. Etkinlik: Aşağıdaki dizelerde geçen basit fiilleri bularak uygun kutuya yazınız. Ardından bu kelimelerle türemiş ve birleşik fiiller oluşturunuz. (MEB: 2011, 101) **UYGULAMAK**

KAVRAMLAR VE ÇAĞRIŞMLAR TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

C. Aşağıda cümle içinde geçen fiiller ve karşılıklarında fiil yapıları verilmiştir. Fiil yapılarının başlarındaki numaraları uygun cümlelerin başlarına yazınız. (MEB: 2011, 103) **ANLAMAK**

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde isimden türetilmiş bir fiil vardır? (MEB: 2011, 104) **HATIRLAMAK**

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı yapıda bir fiil kullanılmıştır? (MEB: 2011, 104)
HATIRLAMAK

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde türemiş bir fiil yoktur? (MEB: 2011, 105) **HATIRLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerden hangisi “bir işi başkasına yaptırma” anlamını taşımaktadır? (MEB: 2011, 105) **HATIRLAMAK**

9. Aşağıdakilerden hangisinin fiili “Sabah erkenden komşusuna selam verdi.” cümlesinin fiili ile aynı yapıdadır? (MEB: 2011, 105) **HATIRLAMAK**

4.Tema : Milli Kültür

1. Metin: ANADOLU’NUN CİRİT OYUNLARI

9. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde zaman anlamı taşıyan kelime ve kelime gruplarını belirleyerek kutucuğa yazınız. (MEB: 2011, 112) **ANLAMAK**

10. Etkinlik: (MEB: 2011, 113)

a. Aşağıdaki kutuda zaman anlamı veren zarflar bulunmaktadır. Cümlelerde boş bırakılan yerlere bu zarflardan uygun olanları yazınız. **UYGULAMAK**

b. Yukarıdaki kutuda yer alan zaman zarflarını birer cümlede kullanıp aşağıdaki noktalı yerlere yazınız. **UYGULAMAK**

2. Metin: MİRAS KEÇE

8.Etkinlik: (MEB: 2011, 118)

a. Verilen cümleleri inceleyerek fiillere gelen eklerin zamanlarını yanlarına yazınız. **UYGULAMAK**

b. Yukarıdaki cümlelerin anlamları aynı olmasına rağmen fiillerde niçin farklı zaman ekleri kullanılmıştır? Noktalı yerlere düşüncelerinizi yazınız. **ANLAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki noktalı yerleri örnekteki gibi doldurunuz. (MEB: 2011, 119) **HATIRLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki fiillerde zaman ve anlam kayması vardır. Örneği inceleyerek diğer noktalı yerleri de siz doldurunuz. (MEB: 2011, 119) **ANLAMAK**

3. Metin: KARADA YÜZEN DONANMA

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerinde kullanılan kipi yazınız. Daha sonra cümleleri bir kez daha okuyarak cümlelerin anlamlarından hangi kipi kastedildiğini yazınız. (MEB: 2011, 125) **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde anlam kayması olanları işaretleyiniz. Sebeplerini noktalı yerlere yazınız. (MEB: 2011, 125) **UYGULAMAK**

4. Metin: BOZKIRIN TEZENESİ

8.Etkinlik: Aşağıdaki kutuda yer alan zaman zarflarını birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 131) **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde zaman ve anlam kayması olan fiillerin altlarını çiziniz. Bu fiillerin hangi zaman ve anlamı ifade ettiklerini yandaki boşluklara yazınız. (MEB: 2011, 131) **UYGULAMAK**

MİLLİ KÜLTÜR TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

6. Aşağıda verilen kelimelerin her biriyle farklı cümleler kurunuz. -sabahleyin, kışın, aniden, biraz sonra, geçen hafta, gelecek yıl, dün, önce- (zaman zarfı) (MEB: 2011, 133) **UYGULAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerde anlam kaymasına uğrayan ve uğramayan fiilleri tablodaki uygun yerlere yazınız. (MEB: 2011, 133) **ANLAMAK**

8. Cümlelerde boş bırakılan yerleri yay ayraç içindeki kipleri kullanarak doldurunuz. (MEB: 2011, 133) **UYGULAMAK**

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman anlamı taşıyan bir zarf kullanılmamıştır? (MEB: 2011, 134) **ANLAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlam kayması vardır? (MEB: 2011, 135) **ANLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla zaman zarfı kullanılmıştır? (MEB: 2011, 135) **ANLAMAK**

5.Tema : Doğa Ve Evren

1. Metin: SUSAYAN KONYA

5.Etkinlik: (MEB: 2011, 144)

a. Aşağıdaki cümlelerde kip ve kişi eki alan kelimelerin altlarını çiziniz. **ANLAMAK**

b. Altını çizdiğiniz kelimelerin hangileri isim türündendir? Yazınız. **ANLAMAK**

6.Etkinlik: Aşağıda ek fiille çekimlenmiş isimleri bularak örnekteki gibi altını çiziniz ve verilen kutulara kişi ve kip eklerini yazınız. (MEB: 2011, 145) **UYGULAMAK**

7.Etkinlik: Yükleme ek fiille çekimlenmiş isim olan beş cümle kurunuz. (MEB: 2011, 145) **UYGULAMAK**

2. Metin: DENİZ HASRETİ

8.Etkinlik: (MEB: 2011, 151)

a. Aşağıdaki cümlelere kutudaki eklerden uygun olanları getiriniz. **UYGULAMAK**

b. Yukarıdaki cümlelere hangi ekleri getirdiğinizde isim olan kelimeler yüklem görevi alıyor? **ANLAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki metni inceleyiniz. Yüklem görevi yapan ek fiillerin altını çiziniz. (MEB: 2011, 151) **UYGULAMAK**

10.Etkinlik: Ek fiilin “-idi,-imiş,-dir” çekimlerini kullanarak isimlerin yüklem görevi üstlendiği cümleler kurunuz. (MEB: 2011, 151) **UYGULAMAK**

3. Metin: YEŞİL GÖZLÜ KARDAN ADAM

8.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimeler hangi kiplerde çekimlenmiştir? Tablodaki uygun yerleri işaretleyiniz. (MEB: 2011, 156) **UYGULAMAK**

9. Etkinlik: Aşağıda verilen isimleri kip ve kişilerine göre çekimleyiniz. (MEB: 2011, 157) **UYGULAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki isimlere ek fiil getirerek birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 157) **UYGULAMAK**

4. Metin: SON KUŞLAR

8.Etkinlik: (MEB: 2011, 163)

- a. Aşağıdaki isimlere ek fiil ekleri getirerek bunları birer cümlede kullanınız. **UYGULAMAK**
- b. Aynı isimlere ek fiil getirerek bir fıkra yazınız. **UYGULAMAK**

DOĞA VE EVREN TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

6. Aşağıdaki cümlelerde geçen isimlerin altını çiziniz. Bunları kip ve kişi eki alanlar ve almayanlar şeklinde tablodaki uygun yerlere yazınız. (MEB: 2011, 165) **UYGULAMAK**

7 . Aşağıdaki isimlere ek fiil (-di, -miş,-dir) getirerek bunları birer cümlede kullanınız. (MEB: 2011, 166) **UYGULAMAK**

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde isim türünden bir kelime ek fiil kipi almamıştır? (MEB: 2011, 167) **ANLAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi isim türünden bir kelime değildir? (MEB: 2011, 167) **ANLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil yoktur? (MEB: 2011, 167) **ANLAMAK**

6. TEMA: Toplum Hayatı

1. Metin: KOMŞUSUZLUK

9.Etkinlik: (MEB: 2011, 174)

- a. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelere yanda verilen eklerden birini getiriniz. **UYGULAMAK**
- b. Fiillere ekleri getirdikten sonra zamanlarında nasıl bir değişiklik oldu? Noktalı yerlere yazınız. **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde yer alan birleşik zamanlı fiillerin altlarını çizerek ek fiilin zamanlarını kutuların içine yazınız. (MEB: 2011, 175) **UYGULAMAK**

11.Etkinlik: Aşağıdaki çekimli fiillere ek fiilin zaman eklerini getiriniz ve verilen isimleri kullanarak cümleler kurunuz. (MEB: 2011, 175) **UYGULAMAK**

2. Metin: EMİNE TEYZE’NİN ÇİLEK REÇELİ

9.Etkinlik: (MEB: 2011, 180)

- a. Aşağıdaki cümlelerde yer alan birleşik zamanlı fiillere gelen ekleri belirleyerek altlarını çiziniz. **ANLAMAK**
- b. Bu ekleri cümlelerden çıkardığımızda cümlelerin anlamında bir değişiklik oluyor mu? Yazınız. **ANLAMAK**
- c. Bu ekler cümlelerin anlamını nasıl etkilemiştir? Yazınız. **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde birleşik zamanlı fiilleri bularak fiillerin hangi anlamlara geldiğini tabloda uygun yere işaretleyiniz. (MEB: 2011, 181) **UYGULAMAK**

11.Etkinlik: Aşağıdaki birleşik zamanlı fiilleri kullanarak “gerekliklik, küçümseme, ihtimal, terk edilmiş bir alışkanlık ve geçmiş zamanda gerçekleşmemiş bir niyet” anlamına gelecek cümleler kurunuz. (MEB: 2011, 181) **UYGULAMAK**

3. Metin: MUSTAFA KEMAL’İN KAĞNISI

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri yanlarındaki anlama gelecek şekilde verilen eklerle tamamlayınız. (MEB: 2011, 187) **UYGULAMAK**

4. Metin: ANADOLU’DA KONUKSEVERLİK

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Önce cümlelerdeki yazım farkını daha sonra anlam farkını bulunuz. (MEB: 2011, 193) **ANLAMAK**

10. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin fiillerine dikkat ediniz. Altı çizili eklerin cümleye kattığı anlamı noktalı yerlere yazınız. (MEB: 2011, 193) **ANLAMAK**

TOPLUM HAYATI TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

7. Aşağıdaki cümlelerde birleşik zamanlı fiillerin cümleye kattığı anlamları sağdaki sütundan bulup cümlelerin başına bu numaraları yazınız. (MEB: 2011, 196) **ANLAMAK**

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil yoktur? (MEB: 2011, 196) **ANLAMAK**

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil, fiile “ihtimal” anlamı kazandırmıştır? (MEB: 2011, 196) **ANLAMAK**

6. “Giresun’daki halam bu bayram bize gelecekti.” cümlesine ek fiil aşağıdaki anlamlardan hangisini katmıştır? (MEB: 2011, 197) **ANLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil, cümleye geçmiş zamanda yapılan bir işin başkası tarafından söylendiği anlamını katmıştır? (MEB: 2011, 197) **ANLAMAK**

8. SINIF

1.Tema : Zaman Ve Mekan

1. Metin: *KIZ KALESİ*

7. Etkinlik: (MEB: 2011, 14)

- a. Aşağıdaki kelimelerde boş bırakılan yerlere ünlüler getirerek anlamlı kelimeler oluşturunuz. **UYGULAMAK**
- b. Yukarıdaki gruptan bir varlığın ismi olan kelimelere “İ”, hareket bildiren kelimelerin yanına “F” koyunuz ve bunları aşağıya yazınız. **UYGULAMAK**
- c. Hangi gruptaki kelimeler açıkta kaldı? **ANLAMAK**
- c. İkinci gruptaki kelimeleri kullanarak birer cümle kurunuz. **ANLAMAK**

8. Etkinlik: Altı çizili kelimeleri ilgili kutucuklara yazınız. (MEB: 2011, 15) **UYGULAMAK**

2. Metin: *GEÇMİŞ ZAMAN ŞİİRLERİ*

6. Etkinlik: (MEB: 2011, 20)

- a. Aşağıdaki resimlerin yanında karışık olarak verilen kelimelerle anlamlı cümleler oluşturunuz. **UYGULAMAK**
- b. Yukarıda oluşturduğunuz cümlelerde “koş-” kelimesinin aldığı ekleri inceleyiniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız. **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki şiirde altı çizili kelimelerden fiilimsi olanları bularak yuvarlak içine alınız. Ardından bu kelimelerin altındaki harfleri sırasıyla kutucuklara yazarak deyiimi bulunuz. (MEB: 2011, 20) **UYGULAMAK**

3. Metin: *VERİLEN SÖZÜ TUTMAK VE VAKTİNDE İŞ YAPMAK*

9. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri yanlarındaki zarf fiil eklerini kullanarak birleştiriniz. (MEB: 2011, 27)
UYGULAMAK

10. Etkinlik: Aşağıdaki farklı cümleleri, uygun fiilimsiler kullanarak tek bir cümle haline getiriniz. (MEB: 2011, 27) **UYGULAMAK**

4. Metin: *ESKİ ANKARA EVLERİ*

8. Etkinlik: (MEB: 2011, 33)

a. I. sütundaki kelimelerle II. sütundaki kelimeleri anlamlı bir biçimde eşleştiriniz. **UYGULAMAK**

b. Eşleştirdiğiniz kelime gruplarıyla birer cümle kurunuz. **UYGULAMAK**

c. Kurduğunuz cümlelerdeki kelime gruplarını tek başlarına kullanabiliyor musunuz? Kelime gruplarını ayırıp tek başına kullandığınızda cümlelerin anlamlarında bir değişiklik olur mu? Niçin? **ANLAMAK**

Zaman Ve Mekan Tema Değerlendirme Soruları

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilimsi yoktur? (MEB: 2011, 37) **ANLAMAK**

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil isimleşmiştir? (MEB: 2011, 37) **ANLAMAK**

13. “Adam işe erkenden gelince kimseyi bulamadı.” Aşağıdakilerin hangisinde bu cümlede kullanılan fiilimsi ile aynı türde olan fiilimsi yer almaktadır? (MEB: 2011, 37) **ANLAMAK**

2.Tema : Atatürk

1. Metin: *ATATÜRK'TEN ANILAR*

6. Etkinlik: Aşağıdaki boşlukları uygun fiilimsi ekleriyle doldurunuz. (MEB: 2011, 45) **UYGULAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanlarının başına “Y” koyunuz. (MEB: 2011, 46) (Fiilimsi ile ilgili kavramsal bilgiler) **HATIRLAMAK**

8. Etkinlik: Aşağıdaki paragrafları okuyunuz. Fiilimsilerin altını çizip hangi tür fiilimsi olduklarını altlarına yazınız. (MEB: 2011, 46) **ANLAMAK**

2. Metin: *ONUNCU YIL NUTKU*

6. Etkinlik: Aşağıdaki kutularda verilen cümleleri okuyunuz. Daha sonra soruları kutucuklardaki cümlelere göre cevaplayınız. (MEB: 2011, 50) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri uygun fiilimsi ekleriyle birleştirip örnekteki gibi tek cümle olarak yazınız. (MEB: 2011, 50) **UYGULAMAK**

3. Metin: *DİL DEVRİMİ*

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin yüklemine göre türlerini karşılarına yazınız. **ANLAMAK** Daha sonra bu cümlelerin yüklemelerini diğer türe çevirerek cümleleri tekrar yazınız. (MEB: 2011, 54) **UYGULAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. Cümleler karşısında verilen özelliklerden hangilerini taşıdığını altındaki boşluklara yazınız. (MEB: 2011, 55) **ANLAMAK**

4. Metin: *ATATÜRK VE BİLİM*

5. Etkinlik: (MEB: 2011, 60)

a. Aşağıda boş bırakılan cümleleri yanda verilen kelimelerden uygun olanları ile tamamlayınız. **UYGULAMAK**

b. Cümlelerdeki boşluklar bu kelimelerden başka kelimeler ile tamamlanabilir mi? Neden? **ANLAMAK**

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerden kalıplaşmış olanları bulup örnekteki gibi işaretleyiniz. (MEB: 2011, 60) **ANLAMAK**

5. Metin: *ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ*

6. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerle, cümlelere hakim olan duyguları ok yardımıyla eşleştiriniz. (MEB: 2011, 65) **ANLAMAK**

7. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelere hakim olan duyguları, verilen yüz ifadelerinin altına yazınız. (MEB: 2011, 65) **ANLAMAK**

Atatürk Tema Değerlendirme Soruları

C. Aşağıdaki özdeyişlerde geçen fiilimsileri bulup çeşitlerini altlarına yazınız. (MEB: 2011, 67) **UYGULAMAK**

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi olumsuz bir fiil değildir? (MEB: 2011, 68) ANLAMAK

5. Atatürk'ün Aşağıdaki özdeyişlerinin hangisinde isim-fiil vardır? (MEB: 2011, 68) **ANLAMAK**

7. Aşağıdaki özdeyişlerin hangisinde fiilimsi kullanılmamıştır? (MEB: 2011, 69) **ANLAMAK**

9. Aşağıdaki cümlelerden hangisi isim cümlesi değildir? (MEB: 2011, 69) **ANLAMAK**

3.Tema : Milli Kültür

1. Metin: *İHTİYAR ÇİLİNGİR*

9. **Etkinlik:** Aşağıdaki metinde geçen fiilimsilerin altını çizip hangi fiilimsi olduğunu yazınız. (MEB: 2011, 79) **UYGULAMAK**

10. **Etkinlik:** Aşağıdaki cümlelerde alt çizili kelimeler isim mi, fiilimsi midir? Niçin? (MEB: 2011, 79) **ANLAMAK**

2. Metin: *GÖNÜL MİMARLARIMIZ*

8. **Etkinlik:** (MEB: 2011, 85)

a. Aşağıdaki cümleleri yandaki kutulardan yararlanarak uygun şekilde tamamlayınız. **UYGULAMAK**

b. Cümleleri tamamlarken neye dikkat ettiniz? Yazınız. **ANLAMAK**

9. **Etkinlik:** Özne-yüklem ilişkisine dikkat ederek aşağıdaki cümleleri düzeltiniz. (MEB: 2011, 85) **UYGULAMAK**

3. Metin: *TÜRKÜLER DOLUSU*

9. **Etkinlik:** (MEB: 2011, 91)

a. “Ünlü türkücü, dün akşam kültür merkezinde değişik yörelerin türkülerini söyledi.” cümlesine göre aşağıdaki soruları cevaplayınız. **HATIRLAMAK**

b. Verdiğiniz cevaplar cümleyi hangi yönlerden tamamlıyor? **ANLAMAK**

10. Etkinlik: “ Nerede, ne zaman, ne?” sorularından hepsini içeren cümleleri işaretleyiniz. (MEB: 2011, 91)

UYGULAMAK

11. Etkinlik: (MEB: 2011, 91)

a. Aşağıdaki metinde geçen zarf tamlayıcılarını bularak altlarını çiziniz. **ANLAMAK**

b. Bulduğunuz zarf tamlayıcılarını birer cümlede kullanınız. **UYGULAMAK**

4. Metin: NEVRUZ VE BİRLİK

8. Etkinlik: (MEB: 2011, 97)

a. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimeleri daha vurgulu okuyunuz. **UYGULAMA**

b. Vurgulu okumak, anlatımı kolaylaştırıyor mu? Niçin? **ANLAMAK**

c. Vurgulu okuduğunuz kelimeler cümlede neresinde yer alıyor? Niçin? **ANLAMAK**

ç. Okuduğunuz cümlelerde sizce en önemli kelime ve kelime grubu hangisi olabilir? Niçin? **ANLAMAK**

9. Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerde vurgulu okunması gereken ifadelerin altını çiziniz. Hangi öğelerin vurgulandığını altlarına yazınız. (MEB: 2011, 97) **UYGULAMAK**

Milli Kültür Tema Değerlendirme Soruları

C. Aşağıdaki cümlelerden yardımcı ögesi olmayanları işaretleyiniz. (MEB: 2011, 99) **ANLAMAK**

D. Aşağıdaki cümlelerde vurgulanan öğeleri işaretleyiniz. (MEB: 2011, 99) **ANLAMAK**

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin öğeleri yanlış ayrılmıştır? (MEB: 2011, 100) **ANLAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi isim tamlaması şeklindedir? (MEB: 2011, 101) **ANLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne vurgulanmaktadır? (MEB: 2011, 101) **HATIRLAMAK**

9. “Derenin sazlığında belki yüzlerce kurbağa aynı anda bağıırıyordu.” cümlesinin öğeleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde sırayla verilmiştir? (MEB: 2011, 101) **UYGULAMAK**

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “fiilimsi” cümlelerin yer tamlayıcısı olmuştur? (MEB: 2011, 101) **ANLAMAK**

4.Tema : Toplum Hayatı

1. Metin: *ERGENEKON DESTANI*

8.Etkinlik: (MEB: 2011, 110)

a. Aşağıdaki cümlelerde fiillerin bildirdiği eylem kim tarafından yapılmıştır? Karşlarına yazınız. **ANLAMAK**

b. Hangi cümlelerde eylemleri kimin yaptığı belli değildir? **ANLAMAK**

c. Aşağıdaki cümleleri fiillerin öznesi belli olan şekilleriyle tamamlayınız? **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin fiillerini edilgen hale getiriniz. (MEB: 2011, 111) **UYGULAMAK**

2. Metin: *ÇİĞDEM DER Kİ...*

8.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyup a, b ve c maddelerinde verilen çalışmaları yapınız. (MEB: 2011, 116, 117)

a. Cümlelerin fiillerinin bildirdikleri eylemden etkilenen nesneler var mı? Cümlelerin fiilleri ile varsa nesnelerini yazınız. **ANLAMAK**

b. Bu cümleleri nesnesiz olarak yazınız. **UYGULAMAK**

c. Bu cümleleri geçişsiz fiillerle yeniden yazınız. **UYGULAMAK**

9.Etkinlik: Siz de fiilleri geçişli olan cümleler kurunuz. (MEB: 2011, 117) **UYGULAMAK**

3. Metin: *HERKESİN DOSTU ANTON*

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Fiilleri yazarak çatı özelliklerini tabloya işaretleyiniz. (MEB: 2011, 123) **ANLAMAK**

4. Metin: *AŞİNASIZ*

9.Etkinlik: (MEB: 2011, 128)

a. Aşağıdaki cümlelerin ögelerini bulup yüklemlerine göre cümlelerin türlerini karşlarına örnekteki gibi yazınız. **UYGULAMAK**

b. Bu cümleleri aşağıya yazıp karşlarına yüklem türlerini belirtiniz. **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri yüklem türlerine göre adlandırınız. (MEB: 2011, 128) **ANLAMAK**

11.Etkinlik: Aşağıdaki fiil cümlelerini isim cümlesi yapınız. (MEB: 2011, 129) **UYGULAMAK**

Toplum Hayatı Tema Değerlendirme Soruları

4. Metindeki etken ve edilgen fiilleri bularak tabloya yazınız. (MEB: 2011, 131) **UYGULAMAK**

5. Aşağıdaki cümleleri edilgen çatılı hale getirerek altlarındaki boşluklara yazınız. (MEB: 2011, 131) **UYGULAMAK**

B. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanlara “D”, yanlış olanlara “Y” yazınız. (MEB: 2011, 131) (İsim ve fiil cümlesi) **ANLAMAK**

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisi fiil yönünden “Zengin olmak için herhalde para sahibi olmamız gerekmez.” cümlesine benzer bir cümledir? (MEB: 2011, 132) **ANLAMAK**

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi geçişlidir? (MEB: 2011, 133) **ANLAMAK**

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi edilgen çatılı fiildir? (MEB: 2011, 133) **ANLAMAK**

5.Tema : Bilim Ve Teknoloji

1. Metin: *BASINDAN TEKNOLOJİ HABERLERİ*

9.Etkinlik: Aşağıdaki metinleri okuyunuz. Metinlerdeki yüklemelerin altlarını çiziniz. (MEB: 2011, 143) **ANLAMAK**

a. Yukarıdaki metinlerde yüklemeler nerelerde yer almaktadır? **ANLAMAK**

b. Cümlelerde yüklemelerin yeri şiiri nasıl etkilemiştir? **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Şiirdeki devrik cümleleri kurallı cümle haline getiriniz. (MEB: 2011, 143) **UYGULAMAK**

2. Metin: *EKRAN EFENDİ'NİN TUTSAKLARI*

10. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz. (MEB: 2011, 148)

- a. Hangi cümlede tek yargı vardır? **ANLAMAK**
- b. Hangi cümlede bir şart söz konusudur? **ANLAMAK**
- c. Hangi cümlede bir cümle vardır? **ANLAMAK**
- d. Hangi cümlede bir fiilimsi kullanılmıştır? **ANLAMAK**

11. Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Yapılarını niteleyen sütuna “x” işaretini koyunuz. (MEB: 2011, 149) **ANLAMAK**

12. Etkinlik: Aşağıdaki metinde geçen cümleleri yapılarına göre tablodaki uygun yerlere yazınız. (MEB: 2011, 149) **ANLAMAK**

3. Metin: *ANADOLU'NUN BAHTI AÇIK KARA TRENİ*

8.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri yapılarına göre tek yüklemlilik cümle, fiilimsi bulunan cümle, birden çok yüklemlilik cümle ve bağlacı olan cümle şeklinde adlandırınız. (MEB: 2011, 154) **ANLAMAK**

9.Etkinlik: İçinde birden çok yüklemli cümle ile bağlacı olan cümlelerin geçtiği “Ulaşım araçlarındaki teknolojik gelişmeler” konulu bir yazı yazınız. Yazınıza bir başlık koyunuz. (MEB: 2011, 155) **UYGULAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümlelerin arasına uygun bağlaçları yazınız. (MEB: 2011, 155) **ANLAMAK**

4. Metin: BİLGİSAYAR YALNIZLIĞI

9.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Cümlelerin karşılına ifade ettiği anlamı (x) işaretini koyarak belirtiniz. (MEB: 2011, 161) **ANLAMAK**

10.Etkinlik: Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. Yay ayraç içerisinde anlam özelliği doğru verilen cümlelerin başına “D”, yanlış olan cümlelerin başına “Y” yazınız. (MEB: 2011, 161) **ANLAMAK**

Bilim Ve Teknoloji Tema Değerlendirme Soruları

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisi öğelerinin dizilişine göre diğerlerinden farklıdır? (MEB: 2011, 164) **ANLAMAK**

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden çok yüklem yoktur? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapı bakımından diğerlerinden farklıdır? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “tanımlama” yapılmıştır? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde karşılaştırma yoktur? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir varsayım söz konusudur? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir öneride bulunulmuştur? (MEB: 2011, 165) **ANLAMAK**

6.Tema : Kişisel Gelişim

1. Metin: HAYATTA BAŞARININ YOLLARI

6.Etkinlik: Aşağıda bazı cümleler ve bu cümlelerin taşıdıkları anlam özellikleri karşılında verilmiştir. Cümlelerin başındaki numaraları anlam özelliklerinin başına yazınız. (MEB: 2011, 172) **ANLAMAK**

7.Etkinlik: (MEB: 2011, 173)

a. Aşağıdaki cümleleri uygun anlam ilişkileri ile eşleştiriniz. **ANLAMAK**

b. Aralarındaki yakın anlamlılık ilişkilerini göz önüne alarak cümleleri eşleştiriniz. **ANLAMAK**

2. Metin: *İKİ İYİ İNSAN*

6. **Etkinlik:** Aşağıdaki cümlelerde anlatımla ilgili bazı hatalar yapılmıştır. Bu hataları bulup düzeltiniz. (MEB: 2011, 178) **UYGULAMAK**

7. **Etkinlik:** Aşağıdaki cümlelerde anlatım bozukluklarının neden kaynaklandığını yanlarında verilen boşluğa yazınız. (MEB: 2011, 179) **UYGULAMAK**

8. **Etkinlik:** Aşağıdaki cümlelerde verilen anlatım bozukluklarını düzeltiniz. (MEB: 2011, 179) **UYGULAMAK**

3. Metin: *EMPATİ İLE YAŞAMAK*

9. **Etkinlik:** Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinde yer alan anlatım bozukluklarını düzelterek metni yeniden yazınız. (MEB: 2011, 185) **UYGULAMAK**

4. Metin: *MARTİ*

6. **Etkinlik:** Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinde yer alan anlatım bozukluklarına sebep olan kelimelerin altını çizerek doğrusunu düzeltme kutusuna yazınız. (MEB: 2011, 191) **UYGULAMAK**